2-8042

GRAMMATICÆ ARMENÆ LIBRI QVATTVOR

AVCTORE

FRANCISCO RIVOLA

CANONICO

in Eccleſia Sancti Thomæ

MEDIOLANI.

26826

MEDIOLANI,

EX TYPOGRAPHIA COLLEGII AMBROSIANI.

Anno M. DC. XXIV.

1624. Die 6. Nouembris.

Imprimatur

Fr. Franciſcus Carenus Lector Theol. Vicarius Sanctæ Inquiſitionis Mediolani.

Fr. Aloyſius Bariola Auguſtinianus Conſultor S.Offitij pro Illuſtriſs.D. Cardinali Archiep.

Vidit Saccus pro Excellentiſs. Senatu.

ILLVSTRISSIMO,
ET
REVERENDISSIMO
D. D.
FEDERICO
CARDINALI BORROMÆO
Mediol. Archiep.

Franciſcus Riuola Canonicus Mediol.
Felicitatem P.

I*VSSV olim tuo, Auſpicijſque tuis, Cardinalis Ampliſſime, Litteratorumque verè Princeps, prodijt in hanc lucem* DICTIONARIVM ARMENO-LATINVM; *in cuius editione promittebam ego Lingua-*

rum ſtudioſis Grammatica præcepta, quibus ipſi ad eiuſdem Linguæ ſtudium faciliorem ſibi viam, certioremque pararent. Nunc exoluo promiſſa, fructumque offero tibi laborum meorum. Sique laudis aliquid ineſt, et induſtriæ, id ipſum fateor, non aliunde, quàm à te vno ſuum initium, et incrementa omnia deſumpſiſſe. Habes igitur vtrumque Opus; et in vtroque Opere nihil eſt, quod admireris, præter illud fortaſſe vnum, quod tua munificentiſſima manu excultum tuum hoc natale ſolum, tales iam proferre cœpit fructus, quales ipſamet Armeniorum tellus profert. Diù Eccleſiæ noſtræ Mediolanenſi, Litterariæque Reipblicæ ſeruet te incolumem Deus. Mediolani. Kal. Decembris M. DC. XXIV.

INDEX CAPITVM,

QVÆ

IN HOC VOLVMINE

CONTINENTVR.

Libro Primo.

De Numero, Figura, Nomine, ac Valore Armenarum Litterarum Cap. I. fol. 1

De varia Characterum Armenorum forma. Cap. II. 4

De Litteris ու, alijſq. notis ſeruientibus litterarum loco Cap. III. 7

De prolatione, & ſono Armenarum Litterarum Cap. IV. 12

De ijs Litteris, quę magnam inter ſe habent affinitatem Cap. V. 13

De ijs Litteris, quæ inuicem interdum permutantur Cap. VI. 14

De conuenientia Armenarum Litterarum cum Latinis Cap. VII. 17

De diuiſione Litterarum Armenarum in Vocales,

ſes, Semiuocales, & Conſonantes Cap. VIII. 20
De Litteris Seruilibus Cap. IX. 25
De Litteris Affixis Cap. X. 27
De Litteris Quieſcentibus Cap. XI. 32
De Diphthongis Armenicis Cap. XII. 35
De modo ſcribendi Armeniorum Cap. XIII. 36
De combinatione Vocalium cum Conſonantibus Cap. XIV. 37
De Notis Numerorum Cap. XV. 40

Libro Secundo.

De ijs quæ accidunt Nomini: ac primo De Genere Nominum Cap. I. 41
De Caſibus Nominum Cap. II. 43
De Numeris Nominum Cap. III. 53
De Eliſione Vocalium Cap. IV. 55
De Mutatione Vocalium Cap. V. 60
De Mutatione Conſonantium Cap. VI. 63
Quot ſint Declinationum genera, & ſpecies: & vnde ſumenda ſit generica, ſpecificave ipſarum diſtinctio Cap VII. 64
De prima Declinatione, eiuſque Speciebus Cap. VIII. 66
De Secunda Declinatione, eiuſque Speciebus Cap. IX. 72
De Tertia Declinatione, eiuſque Speciebus Cap. X. 78
De Nominibus Heteroclitis Cap. XI. 86
De Pronominibus Cap. XII. 95
De Nominibus Participialibus Cap. XIII. 139

Libro

Libro Tertio.

De ijs, quæ accidunt Verbo Cap. I. 143
De modo coniugandi Armeniorum Cap. II. 148
Vnde nam ſumenda ſit Generica, Specificave Coniugationum diſtinctio Cap. III. 149
Quot ſunt Coniugationum ordines Cap. IV. 150
De primo Verborum ordine, eiuſque ſpeciebus Cap. V. 152
De Verbis Anomalis primæ Coniugationis Cap. VI. 165
De ſecundo Verborum ordine, eiuſque ſpeciebus Cap. VII. 183
Coniugatio Verbi ſubſtantiui եմ, եւ է 185
De Verbis Anomalis ſecundæ Coniugationis Cap. VIII. 201
De tertio Verborum ordine, eiuſque ſpeciebus Cap. IX. 217
De Verbis Anomalis tertiæ Coniugationis Cap. X. 230
De quarto verborum ordine, eiuſque ſpeciebus Cap. XI. 250

Libro Quarto.

De nonnullis dictionum Armenarum terminationibus Cap. I. 263
De Concordantijs nominis cum nomine, & nominis cum Verbo Cap. II. 271
De ſubſtitutione nominis ſubſtantiui pro adiectiuo Cap. III. 274

Quo-

4

Quomodo formentur nomina Priuatiua Cap. IV. fol. 257
Qua ratione fiant Comparatiua, & Superlatiua Cap. V. 281
De Syllabis Seruilibus Cap. VI. 279
De terminatione nominum Denominatiuorum Cap. VII. 281
De Formatione nominum Gentis, & Patriæ Cap. VIII. 282
De futuris Participialibus Cap. IX. 283
De varijs Aduerbiorum formis Cap. X. 285
Obſeruationes aliquot ad verba pertinentes Cap. XI. 286
De Abbreuiaturis Armeniorum Cap. XII. 290
Exercitamenta linguæ Cap. XIII. 293

GRAMMATICÆ ARMENÆ LIBER PRIMVS.

AVCTORE FRANCISCO RIVOLA.

De Numero, Figura, Nomine, ac Valore Armenarum Litterarum.

CAPVT I.

AGGREDIENTI mihi nunc primùm Grammatica præcepta in Armenicam Linguam, quæ nullorum adhuc ſtudio exculta fuit, viſum eſt maxime conſentaneum ab

ipſiſmet primis eiuſdem Linguæ Elementis exordium ducere. Sunt enim illa totius Operis fundamentum; debetque priùs Elementares litteras apprime dignoſcere quicumque vult Grammaticæ præceptis erudiri.

Armenorum igitur litteræ, quæ ab ipſis vniuerſali nomine գիր, Chir nuncupantur, triginta & octo numero ſunt; quarum figuram, nomen, & valorem ſequens tabella indicabit.

FIGVRA	NOMEN		VALOR
ա	այբ	Ayp	A
բ	բեն	Pien	P
գ	գիմ	Chiem	Ch
դ	դայ	Ta	T
ե	եչ	Ieg	Ie
զ	զայ	Sſa	Sſ
է	է	E	E
ը	ըթ	Iet	Ie
թ	թօ	Tho	Th
ժ	ժէ	Sgie	Sg

FIGVRA	NOMEN		VALOR
ի	ինի	Ini	I
լ	լիւն	Liun	L
խ	խէ	Hhe	Hh
ծ	ծայ	Za	Z
կ	կէն	Ghien	Gh
հ	հօ	Hò	H
ձ	ձայ	Zza	Zz
ղ	ղատ	Kat	K
ճ	ճէ	Ge	G
մ	մէն	Mien	M
յ	յի	I	I
ն	նու	Nu	N
շ	շայ	Scia	Sc
ո	ոյ	Vua	V
չ	չայ	Ccià	Cc
պ	պէ	Be	B
ջ	ջէ	Gge	Gg
ռ	ռայ	Rra	Rr
ս	սէ	Se	S
վ	վէվ	Vieu	V
տ	տիւն	Diun	D
ր	երէ	Ere	R

FIGVRA	NOMEN		VALOR
ց	ցօ	Zzo	Zz
ւ	հիւն	Hiun	V
փ	փիւր	Ppiur	Pp
ք	քէ	Che	Ch
և	եւ	Ieu	Eu
ֆ	ֆէ	Fe	F

De varia characterum Armenorum forma.

CAPVT II.

TRIPLICI gaudent Armeni Characterum forma; quorum prima vocatur բոլորգիր Poluerchir, Orbicularis nempe littera, ſeu rotunda, cuius figura deſcripta iam eſt in præcedenti tabula. Secunda dicitur նոտրգիր Noderchir, ideſt, Notariorum littera, quo nomine Expeditiores litteræ intelliguntur, quas Currentes vocant. Tertia demum, & vltima appellatur երկաթագիր Erghathachir, Ferrea ſcili-

cet

cet littera, per quam deſignantur Maiuſculæ litteræ, quæ ferri inſtar durant magis, difficiliùſquè obliterantur.

Quoniam verò maiuſculę litterę apponi conſueuernnt in principijs Capitum, ſeu Scripturarum, vocantur propterea alio nomine գլխագիր Chelhhachir, ideſt capitalis littera. Rurſus eędem quia delineantur interdum vario florum apparatu, appellantur etiam Ծաղկագիր Zakghachir, florens nimirum littera. Quin etiam vocantur interdum գազանագիր Chaſſanachir, ideſt belluina littera, quia nimirum ſub varijs belluarum, & volatilium figuris repræſentantur.

Diſtinctis hac ratione Characterum Armenorum formis, proponenda nunc ſunt exemplaria litterarum Maiuſcularum, & expeditiorum, quandoquidem rotundarum, ſeu orbiculatium figura deſcripta iam fuit in ſuperiori Capite.

Litte-

Litterę Maiuſculæ, & expeditiores.

FIGVRA	NOMEN	FIGVRA	NOMEN
Ա ա	Ayp	Մ մ	Mièn
Բ բ	Pièn	Յ յ	I
Գ գ	Chièm	Ն ն	Nu
Դ դ	Ta	Շ շ	Scià
Ե ե	Ieg	Ո ո	Vva
Զ զ	Sſa	Չ չ	Ccià
Է է	E	Պ պ	Bè
Ը ը	Iet	Ջ ջ	Ggè
Թ թ	Tho	Ռ ռ	Rra
Ժ ժ	Sgiè	Ս ս	Sè
Ի ի	Inì	Վ վ	Vieu
Լ լ	Liùn	Տ տ	Diùn
Խ խ	Hhè	Ր ր	Erè
Ծ ծ	Za	Ց ց	Zzò
Կ կ	Ghièn	Ւ ւ	Hiùn
Հ հ	Hò	Փ փ	Ppiùr
Ձ ձ	Zza	Ք ք	Che
Ղ ղ	Kat	Օ օ	Ieu
Ճ ճ	Gè	Ֆ ֆ	Fe

De

De Litteris ու, alijſque notis ſeruientibus litterarum loco, ſeu dictionum.

CAPVT III.

PRÆTER has triginta & octo Litteras, in quarum deſcriptione hactenus verſati ſumus, reperiuntur paſsim in libris impreſsis, vel etiam manu exaratis notæ aliquæ, quarum cognitio valde neceſſaria eſt huius Linguæ ſtudioſis, nè in eas incidentes hæreant diutiùs, tamquam inter ſcopulos.

Ac primò omnium offerunt ſe ſe nobis litteræ ու inuicem copulatæ, quæ litteræ modò ſubeunt vices vocalis reſpondentis noſtræ vocali O, qua carent Armeni, ſicutì dicetur cùm de Vocalibus: modò verò habent vim dictionis Au. Adinuenerunt propterea Scriptores notas quaſdam, quę ſuperpoſitæ duabus hiſce litteris, admonent, & docent lectorem, quando nam per

O, pro-

O pronunciandæ illæ ſint, quandonam verò per Au: Si enim illis ſuperaddatur paruum o, hoc modo աւ̊: vel duo puncta hac ratione աւ̈, ſonant O; ſonant verò Au, ſi ſuperaddatur hęc alia nota ՜, in hunc modum աւ՜.

Verùm quia hæ notę non ſuperadduntur ſemper, ſed omittuntur vt plurimùm; proponam hoc loco regulas aliquas, ex quarum obſeruatione ſcire per ſe quilibet poterit, quando fungantur officio vocalis O, quando verò dictionis Au.

Funguntur itaque officio dictionis Au, & per Au pronunciantur, quotieſcumque poſt illas ſequitur littera vocalis: exempla ſunt հաւատ Fides: խաւար Tenebræ: թագաւոր Rex; մեղաւոր Peccator: quorum prolatio erit, Hauad, Hhauar, Tacauuer, Mekauuer.

Eodem modo proferendæ ſunt, quotieſcumque contingunt in fine dictionis: Clarum id fit in his dictionibus, լաւ Bonus, ծարաւ Sitis: նստաւ Sedit: բարկացաւ

Iratus

Iratus eſt; proferuntur enim in hunc modum, Lau, Zarau, Neſdau, Parghazzau. Quòd ſi comperiantur interdum in fine huiuſmodi dictionum litteræ ն, ս, ք, aliævè quælibet, quæ non ſint de eſſentia dictionis, ſed ſint affixæ, pronunciandæ vtique erunt dictiones illæ per Au, proinde ſi affixæ illę litterę non adeſſent; In his enim exempli gratia dictionibus, ցաւն Dolor, նաւն Nauis, լաւն Bonus, leges Zzàuen, Nàuen, Làuen, non verò Zzon, Non, Lon; Similiter in his alijs ցաւք Dolores, սակաւք Pauci, dices Zzauch, Saghauch, non verò Zzoch, Saghoch. Aduertendumq; eſt, haſce litteras աւ, quotieſcumque pronunciantur per Au, proferri in modum ſyllabæ vnius, non verò diſiunctim, per modum duarum ſyllabarum.

Funguntur autem officio vocalis O, & per O pronunciantur hæ litteræ աւ, quotieſcumque poſt illas ſequitur littera conſonans, quæ re ipſa non ſit affixa, ſed ſit radicalis, & de eſſentia dictionis. Conſtat in his exemplis, հաւր Patris, մաւր Matris,

եղբաւր Fratris, աւծեալ Vnctus, աւրհնեալ Benedictus; quorum germana prolatio eſt Hor, Mor, Ekpor, Ozial, Orhnial.

Excipiuntur tamen pauca aliqua, quæ poſtpoſita etiam hiſce litteris conſonante pronunciantur per Au, vt աղաւնի Columba, թաւթի Dauidis, in quibus legitur Akauni, Thauthi, non uerò Akoni, Thothi: Sicuti è contra extant etiam nonnullæ aliæ dictiones, in quibus, ſequente etiam alia uocali littera, pronunciantur per O, ut in hoc nomine Նաւէ Noemus, legitur ſiquidem Noè, non uerò Nauè.

Offert ſe nobis ſecundo loco nota, o, ſimilis in figura uocali O Latinorum, quam notam Theſeus Ambroſius inter Elementares litteras enumerat, conſtituitque propterea Armenorum litteras numero triginta nouem. Cæterùm illa, licet diſcrepet figura à litteris աւ, de quibus nunc ſermo fuit, valore tamen, & uirtute nihil diſcrepat ab ijſdem; poteſtque quælibet earum pro alia ſubſtitui, prout magis Scriptori libitum

fuerit;

fuerit; Atque ideò ſi ipſam ſubſequatur lit-tera uocalis, ualebit Au; ſi uerò ſubſequatur littera conſonans, ualebit O latinum, prout dictum eſt de litteris աւ.

Reperitur tertiò nonnumquam inter legendum Ayp obuerſum cum lineola quadam ſuperpoſita hac ratione ա, qua nota ſciendum eſt ſuppleri uices nominis ամե-նայն Omnis.

Quòd ſi comperias aliquando huiuſmodi notam , ſcito per eam repręſentari nomen աշխարհն Mundus, Orbis.

De Prolatione, & ſono Armenarum Litterarum.

CAPVT IV.

DIFFICILE nimis, & arduum molirer opus, ſi veram, & perfectam Armenarum Litterarum prolationem, & ſonum in ſtudioſorum animis imprimere conarer. Sunt enim multæ earum, quæ cùm noſtris litteris exprimi nullo modo poſſint, & explicari, viuam potius Præceptoris vocem requirunt, quàm diligens, & accuratum Scriptoris ſtudium. Lubens igitur prætermittam tractationem hanc eo conſilio, nè dum exemplis, ac regulis illuſtrare id ipſum contendero, obſcuritatem potius in aliquorum animis pariam maiorem; idque vnum admonebo Lectorem, litteram խ, pronunciandam eſſe in gutture, proinde ac ח Hebræorum; litteram vero ղ in gutture ſimiliter ad imitationem Arabum proferri debere.

De ijs litteris, quæ magnam inter ſe habent ſimilitudinem.

CAPVT V.

PRopter maximam nonnullarum litterarum inter ſe ſimilitudinem, & affinitatem, poſſet aliquis nouus adhuc in hac Lingua, & peregrinus, earum aliquam pro alia legendo pronunciare. Quod ne contingat; proponam hoc loco Tabellam, in qua eiuſmodi litteræ vna ex oppoſito alterius deſcribentur; qua inſpecta diligentiùs, nec titubabit legendo ſtudioſus, nec titubando turpiter prolabetur. Ea autem eſt huiuſmodi.

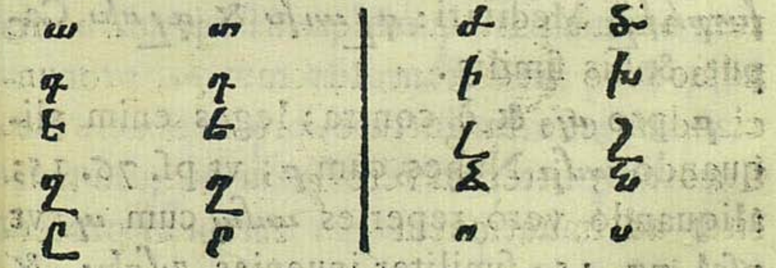

De ijs litteris, quæ inuicem interdum permutantur.

CAPVT VI.

QVONIAM ſonus, & valor quarumdam litterarum vel idem eſt cum ſono & valore aliarum, ſicuti demonſtratum eſt Capite primo, vel illi ſaltem valdè ſimilis; accidit propterea ſæpiſſimè, vt earum vna ſubſtituatur pro altera, alteraquè alterius occupet locum. Adducam autem in preſentia aliquas earum, quæ poterunt exempli loco deſeruire.

Litteræ *աւ* ponuntur ſæpenumero pro uocali *ո*, & è contra; qua ratione dicuntur *բաւլոր* & *բոլոր* Rotundus: *խաւրհիլ* & *խորհիլ* Meditari: *գլաւխ* & *գլուխ* Caput, & his ſimilia.

բ pro *պ*, & è contra; leges enim aliquando *ամբ* Nubes, cum *բ*, vt pſ. 76. 15; aliquando verò reperies *ամպ* cum *պ*, vt pſal. 77. 15: ſimiliter inuenies *ըմբել*, &

ըմպել

ըմպել Bibere, variatis in inuicem բ, & պ, vt pſal. 35. 9. & 49. 13.

դ pro բ, & è contra; vt cum dicitur մա-դեաց Ouium, pſ. 64. 15: quod idem alibi legitur cum բ, մաբեաց, pſ. nempe 103. u. 6.

ղ pro ռ, & è contra; exempla ſunt, ըն-ղրել, & ընռրել Seligere, quorum primum legitur pſ. 88. 17; ſecundum verò pſ. 104. 25. : pſalmo etiam 82. 14. leges nomen անտառ Silua, cum ռ; pſ. autem 95. u. 11. idem nomen reperies cum ղ, hoc modo, անտաղ.

զ pro ս, & è contra: pſ. enim 34. 12, & pſ. 64. 7. leges verbum զգենուլ, quod eſt Indui, veſtiri, cum littera զ; pſal. verò 92. 1, & 103. 2. idem verbum leges cum littera ս hoc pacto, սգենուլ. Eandem litterarum varietatem obſeruare licet pſal. 44. 10. vbi nomen զգեստ Veſtimentum, reperies cum զ; cùm alibi pſ. 103. 6. reperiatur cum littera ս, hac ratione, սգեստ.

կ pro գ, & è contra; Exempla habes in

pſalmis; præſertim pſ. 61. 10, vbi ցանկալ, quod eſt Concupiſcere, legitur cum կ; cùm pſal. 83. 1. legatur cum գ, hóc modo, ցանգալ: Eadem ratione leges paſſim խունկ, & խունգ Incenſum; ժառանկ, & ժառանգ Hæres, & ſimilia multa.

ձ pro ց, & è contra: Exempli gratia, pſ. 16. 3. reperies փորցել Probare, Tentare cum ց; quod idem verbum pſal. 77. 19. reperies cum ձ, in hunc modum փորձել: quæ varietas frequentiſſima eſt in alijs etiam dictionibus.

Atque hęc dicta ſint de mutua litterarum inter ſe permutatione; ex quibus is fructus extabit, vt ſi quando in eiuſmodi dictiones inciderit aliquis, non ſtatim deſpondeat ille animo, deſperetque dę aſſequenda Armenici ſtyli cognitione.

De

De Conuenientia Armenarum Litterarum cum Latinis.

CAPVT VII.

LICET ſuperuacanea fortaſſe videri poſſet alicui hæc Tractatio, propterea quòd Capite primo expreſſus iam fuerit litterarum omnium valor, & ſonus; ſciendum tamen eſt illi, aliud eſſe inueſtigare valorem, & ſonum litterarum, prout legendæ, & pronunciandę illę ſunt; aliud perquirere, & indagare, quibus potiſſimùm Latinis litteris quælibet earum reſpondeat. Littera enim բ exempli gratia, habet valorem, & ſonum litteræ P, quia dicimus Pièn, non Bièn; re autem ipſa reſpondet noſtro B. E contra, littera պ habet valorem, & ſonum litteræ B, legimus ſiquidem Be, non Pe, ceterùm repræſentat noſtrum P. Similiter littera դ ſonat T noſtrum, & legendo profertur Ta, non Da; verùm refert litteram D. Rurſus littera տ ſonat D Latinorum; pronuncia-

tur namque Diùn, non Tiùn; atquì repræſentat noſtrum T, ſicuti planiùs conſtabit ex ijs, quæ mox dicentur, quæque ſuis exemplis dilucidabuntur.

Quoniam autem in perquirenda, inueſtigandaq; huiuſcemodi Conuenientia Armenarum litterarum cum Latinis, comparandiſque vtriſque alterutrùm, extant Lucubrationes ampliſſimæ Theſei Ambroſij, qui in ſua Introductione in Armenam linguam, id vnum ſpectaſſe videtur, vt oſtenderet, quænam Armenorum litteræ conuenirent cum Latinis, illisque reſponderent, quæ ve non; attingam ego breuiter quaſdam tantummodo ipſarum, quę plus difficultatis habere videntur, quibus obſeruatis, facilis erit ratio conuertendi Armena in Latinam linguam, Latinaque in Armenam. Eæ autem ſunt բ, գ, դ, զ, թ, կ, ղ, ջ, պ, տ, փ, ք, quæ ordine reſpondent hiſce noſtris, B, G, D, Z, Th, C, L, S, P, T Ph, Ch. Pro prima harum litterarum exempla erunt բաբելոն Babylon, բարդողիմէոս Bartholo-

tholomęus: pro ſecunda գաբրիէլ Gabriel, գրիգորիոս Gregorius: pro tertia դանիէլ Daniel, դաթան Dathan: pro quarta զաքարիայ Zacharias, զաւրաւբաբէլ Zorobabel: pro quinta թադէոս Thadęus, թովմաս Thomas: pro ſexta կիլիկեայ Cilicia, կային Cain: pro ſeptima ղուկաս Lucas, ղեւի Leui: pro octaua շուշան Suſanna, շաբաթուն Sabbathum: pro nona պետրոս Petrus, պաւղոս Paulus: pro decima տուբիայ Tobias: pro vndecima եփրեմ Ephrem: pro duodecima, & vltima միքայէլ Michael, մելքիսեդեք Melchiſedech, & his ſimilia multa, quæ breuitati conſulens ſponte prætermitto.

Cęteras litteras, quę uel indubitatam habent cum latinis conuenientiam, vel prorſùs nullam, poterit vnuſquiſque ex citata Theſei Ambroſij Introductione colligere, vel ex ſe ipſo diligentiùs obſeruare.

De diuiſione Litterarum Armenarum in Vocales, Semiuocales, & Conſonantes.

CAPVT VIII.

OMISSA generali illa diuiſione, qua diuidi litteræ conſueuerunt iuxta varia, & diuerſa prolationis inſtrumenta, ſeu organa, diuidam primò Armenas Litteras in Vocales, Semiuocales, & Conſonantes, de quibus agetur in præſenti Capite; diuidam ſecundò in Seruiles, Affixas, & Quieſcentes, de quibus diſſeretur in ſequentibus.

Vocales igitur ſunt ա, ե, ի, ո, quę quatuor hiſce Latinorum vocalibus a, e, i, u, reſpondent; Vocalem verò noſtræ vocali O reſpondentem quia non habent Armeni, efformant eam, copulando inuicem duas has litteras ու, appoſito deſuper o paruo, ſeu duobus punctis, prout fuſiùs dictum eſt ſupra, Capite tertio.

Atque hoc loco obſeruandum eſt primò, vocalem ո cùm præponitur litteræ վ, acquirere ſonum, & valorem noſtræ vocalis o, ſiue ſit in principio dictionis, ſiue medio, ſiue fine; Exempla ſunt որովայն Venter, խոստովանիլ Confiteri, quorum germana prolatio erit Vrouàn, Hhuſdouanìl.

Patet id ipſum in Ablatiuis inſtrumentalibus in ով deſinentibus, cuiuſmodi ſunt, սրով Gladio, ſeu cum gladio: մարմնով Corpore, ſeu cum corpore.

Conſtat inſuper in Gerundijs in ով itidem finientibus, cuius generis ſunt սիրելով Amando: լալով Flendo.

Obſeruandum eſt ſecundo loco, eandem vocalem ո ſortiri eũdem valorem, & ſonum vocalis o, quotieſcumque poſt illam ſequitur littera ղ, quę littera ſit finis dictionis, cuiuſmodi ſunt Participialia omnia actiua in ող deſinentia, vt սիրող Amans: բարկացող In iram concitans: լալող Flens. Dixi in fine dictionis, quia in initio, & medio, retinet proprium ſonum vocalis u, vt

cùm

cùm dicitur ողորմիլ Miſereri, ողել Vngere, in quib. legitur Vkurmìl, Vkièl, non Okurmìl, Okièl.

Semiuocales ſunt է, ը, յ, վ, ւ; dicunturque ſemiuocales, quia imperfectæ ſunt, ſi cum vocalibus comparentur; է ſiquidem non includit in ſe perfectum eum ſonum, quem includit vocalis ե, licet interdum inuicem confundantur, ſed ſonat quid imperfectum, & medium inter i, & e, ſeu potiùs ſyllabam Ie. Similiter Littera ը ſolitariè poſita, nullius vocalis habet valorem, acquirit tamen valorem aliquem imperfectum ſimilem ex parte valori vocalis, e, ſi cum aliqua Conſonante coniungatur, ut accidit in his dictionibus, ընդ, ըստ. Tertia Semiuocalis յ, aut quieſcit, vt infra dicetur, in Capite De Quieſcentibus, aut ſonat, i, valde lenem, & imperfectum, vt cùm dicitur այս, այն, այլ. Quarta Semiuocalis eſt վ, quæ & ipſa repręſentat, u, lenem admodum, ac remiſſum; poniturque ut plurimùm ante uocales; rarò, aut nunquam ante Conſonantes,

nantes, ante quas, ſi quando comperiatur, ſubintelligenda eſt ſemiuocalis ր; quæ ſemiuocalis ſubintelligenda etiam eſt vt plurimum inter duas conſonantes, ut in hiſce dictionibus պտող, Fructus, գնացք Greſſus, ննջել Dormire, մտանել Ingredi; quæ rectiùs ſcriberentur պրտող, գրնացք նրնջել, մրտանել. Quinta demum, & ultima Semiuocalis eſt ւ, quæ per ſe poſita nihil propriè ſonat, ſonat tamen aliquid, ſi cum alia vocali coniungatur; coniuncta enim cum ա hoc modo աւ, facit Au, vel O, prout dictum eſt Capite Tertio; ſi coniungatur cum ե, facit Ieu; ſi cum ի, facit Iu, per attractionem vtrobiquè Semiuocalis ւ ad uocalem præcedentem; ſi demum coniungatur cum ո, facit u longum, ſeu potiùs u diphthongum, prout dicetur, Capite de Diphthongis. Contingit tamen aliquando, ut eadem Semiuocalis ւ per ſe poſita idem ſonet, quod ſonat uocalis ո affecta Semiuocali ւ, ut in his dictionibus, իւր Suus, թիւր Obliquus, & id genus alijs.

Cæteræ

Cȩteræ omnes litterȩ ſunt Conſonantes: circa quas illud vnum eſt notandum, poſſe omnes vſu venire in initio dictionis, prȩter has duas ր, & ւ, quæ nunquam reperiuntur in principio dictionum. Raro etiam reperies in capite dictionis litteram ռ, cui litteræ vt plurimùm prȩmittitur ſemiuocalis ը, vt in his dictionib. ըռատ Abundans, affluens: ըռամիկ Ruſticus; vel etiam littera Հ, ut in his alijs dictionibus, Հռոմ Roma: Հռաքէլ Rachel, ſicuti latiùs dicetur in Capite, De ſeruilibus litteris.

Aduertendumque eſt, penultimam Alphabeti litteram, quæ eſt և, eſſe compoſitam ex litteris ե, & ւ, quæ ſæpenumerò ſeruit loco particulȩ coniunctiuæ Et.

De

De Litteris Seruilibus.

CAPVT IX.

SERVILES Litteras eas appello, quæ licet pertineant interdum ad eſſentiam, & ſubſtantiam verbi, ſeu nominis, famulantur tamen aliquando, & deſeruiunt, varijs fungentes muneribus.

Huiuſmodi primò ſunt Litteræ զ, & ց, quarum prima præfigi conſueuit Accuſatiuo, tamquam nota, & articulus ipſius; ſecunda verò apponi ſolet Datiuo, tamquam articulus, & nota eiuſdem, ſicuti dicetur Libro ſecundo, Capite ſecundo.

Eiuſmodi ſecundò ſunt vocalis ի, & ſemiuocalis յ, quæ ablatiuis nominum pręponuntur loco præpoſitionum, a, ab, de, in, de quibus etiam agetur in eodem Capite.

Quin etiam Seruiles nuncupari poſſunt ſemiuocales omnes, quę conſtituendis diphthongis deſeruiunt, de quibus ſuo loco.

Poteſt tertiò dici Seruilis littera ը, quæ

D dictio-

dictionibus ab ռ initium ſumentibus inſeruit, cuiuſmodi ſunt dictiones iſtæ, րռամիկ Ruſticus : րռատ Copioſus : րռինջ Toxicum : րռիք Vindicta : րռուբ Defrutum, & aliæ quamplurimę. Quo eodem nomine ſeruilis nuncupari etiam poteſt littera Հ, quę alijs dictionibus ab ռ pariter exordientibus famulatur; vt conſtat in his nominibus, Հռութ Ruth : Հռոմլոս Romulus : Հռագուել Raguel : Հռաւբէկ Rebecca, & alijs multis.

Neque ſolùm huiuſmodi dictionibus ab ռ exordientibus deſeruit dicta Semiuocalis ր, ſed inſeruit etiam litteris գ, ղ, մ, ն, ջ, ս, quibus pręuia paſſim eſt; vt enim optimè adnotauit Theſeus Ambroſius in ſupra citata Introductione, videtur hoc elementum promptum ſemper eſſe, & paratum vt pro voluntate ſcribentis deſeruiat, addique poſſit quibuſcunque dictionibus, ſicuti clariùs conſtabit legenti Armenios codices ; Rarò reperies eam præuiam alijs Litteris.

De

De Litteris Affixis.

CAPVT X.

PER Affixas Litteras intelliguntur eæ Litteræ, quæ ſuperadduntur in fine dictionis, & eidem quodammodo affiguntur, ſiue ad denotandas perſonarum differentias, ſiue ad ornatum, ſiue in alium finem, vt mox dicetur.

Eiuſmodi eſt littera ն, quæ ſæpiſsimè reperitur addita quibuſcumque nominum caſibus, tam ſingularis numeri, quàm pluralis; cuius quidem litteræ proprium, & peculiare munus eſt, ſupplere vices particulæ Italicæ Il, ſeu litteræ L', vt cum dicitur Il tempo, L' hora; Id quod Arabes exprimunt per particulam ال dictioni præuiam, Perſæ per particulam   Hebræi per litteram ה, quam vocant הידיעה. Exempla extant paſſim in pſalmis, vt cum dicitur, անաւրէնն Iniuſtus, pſalm. 35. u. primo: ոտն Pes, ibidem pſal. 35. u. duodecimo:

'ամբարիշտն Impius, pſ. 36. 9: մեղաւ-
որն Peccator, ibidem, u. 19: թշնամոյն
Inimici, pſ. 42. 8: ծովուն Maris, pſ. 32. 5:
բարձրելոյն Altiſſimo, pſ. 42. 18: մեղ-
աւորին Peccatori pſ. 49. 16: զարդարն
Iuſtum, pſ. 36. 16: զտունն Domum, pſal.
113. 20: յերկրին In terra, pſ. 55. 11: ի
ձեռին In manu, pſ. 74. 7: յանզգամեն
Ab inſipiente, pſ. 73. 21, & his ſimilia.

Neque ſolis nominibus affixa reperitur hæc littera, ſed inuenitur etiam ſuperaddita in fine Verborum, vt cum dicitur ուր էրն յովհաննէս Vbi erat Ioannes, Io. 1. եկն յամենայն Venit in omnes, &c.

Altera earum eſt littera ս, quæ et ipſa eandem vim, & munus habet, quod littera ն, de qua nunc ſermo fuit. Valetque inſuper ad conſtituendos obliquos caſus plurales nominum, accuſatiuum ſcilicet, & ablatiuum: Primi muneris exempla ſunt quæ ſequuntur: տնանկիս Pauperis, pſ. 108. 28; զաշխարհս Orbem, pſ. 9. 8; զմահ-
իճս Lectum, pſ. 6. 6; զցաւս Dolorem, pſ.
7. 15.

7. 15; *զերկիրս* Terram, pſ. 113. 24; *զժողովուրդս* Populum, pſal. 7. 8; *ի խորհուրդս* In meditatione, & huiuſmodi alia. Secundi muneris exempla ſunt huiuſmodi, *զանաւթս* Vaſa, pſ. 7. 13; *զերկինս* Cęlos, pſ. 8. 4; *զամենայն ծագս* Omnes terminos, pſ. 2. 8; *զանասունս* Iumenta, pſ. 35. 7; *զսուրբս* Sanctos, pſ. 36. 26; *զշաւիղս* Semitas, veſtigia, pſ. 42. 20; *զտանջանս* Flagella, tormenta, pſ. 39. 11; *զվկայութիւնս* Teſtimonia, pſ. 118, & alia infinita. Ablatiui ſimiliter exempla habemus nonnulla, *յանկողինս* In cubilibus, in ſtratis pſ. 4. u. 4. *յամպս* In nubibus pſ. 35. 6: *յեկեղեցիս* In Eccleſijs pſ. 67. 26. *յաւուրս* In diebus pſal. 43. 2: *ի հեթանոսս* In gentibus, pſ. 9. 11.

Quòd ſi hæc eadem littera, *ս*, reperiatur quandoque ſuperaddita nominatiuo plurali, habet vim littera illa pronominis primæ perſonæ pluralis; vt cum dicitur pſal. 113. 26: *այլ կենդանիքս աւրհնեսցուք զտէր* Sed nos, qui viuimus, bene-

dicimus

dicimus Dominum.

Præter has duas litteras, de quib. mentio hactenus fuit, reperies aliquando litteram դ affixam dictioni; quę littera vim habet repræſentandi pronomen ſecundæ perſonæ ſingularis, vt cum dicitur, արի առ զմանուկդ Surge, accipe puerum tuum, Matth. 2, & ibidem զանձն մանկանդ Animam pueri tui; licet interdum cum huiuſmodi affixo coniungatur etiam pronomen ipſum; legi enim in quodam Miſſali manuſcripto աջդ քոյ Dextera tua; & alibi միածինդ քոյ Vnigenitus tuus.

Atque hæc littera non ſolùm affigitur Nomini, ſed affigitur etiam Verbis; cuius rei exempla ſunt quę ſequuntur, Հայր մեր որ յերկինս դես Pater noſter, qui in Cælis es, Matth. 1. 6, in Oratione Dominicali: որ գալոցդես Qui venturus es, pſ. 117. 24: որ բնակեալդես Qui habitas, ſeu qui habitans es, pſ. 122. 1: որ Հովեսդ իսրայէղի Qui regis Israel, alibi in pſalmis: վասն որոյ եկիրդ Ad quid veniſti:

niſti : Matth. 26. որպէս հաւատացէրդ
ſicut credidiſti Matth. 8 : էքդ անխմորք
Eſtis azimi 1. Corinth. 5; ex quo vl-
timo loco colligere licet, con-
iungi etiam quandoque
litteram դ cum nu-
mero plurali,
habereq; vim interdum repręſentan-
di ſecundam perſonam plu-
ralem. Aliquando eti-
am comperies af-
fixam dic-
tioni litteram տ; verùm
illa ſtat loco lit-
teræ դ.

De Litteris Quieſcentibus.

CAPVT XI.

QVIESCENTES Litteræ dicuntur illæ, quæ licet dictionibus adſint, non leguntur tamen, nec proferuntur, proinde ſi non adeſſent. Eæ autem ſunt ը & յ, quarum prima quieſcit ſæpiſſimè in principio, & medio dictionis; Secunda verò in principio, medio, & fine.

Quieſcit igitur primò littera ը in principio dictionis, habetq; tunc vim tantummodo mouendi eam litteram, cui præfigitur, addendique ſpiritum quendam, vt faciliùs, & meliùs illa pronuncietur; quo nomine Seruilis etiam nuncupatur, prout dictum eſt Capite Nono. Patet id clariſſimè in his dictionibus, quæ ſequuntur, ըզ-կիզբն Initium, ըզկընի Poſt, ըսպիտակ Albus: ըսքանչելի Admirabilis, ըստա-նալ Poſſidere, &c. Quæ omnia æquè bene ſcriberentur omiſſa littera ը. Quòd autem

quieſcat in medio dictionis, præterquam quod colligi poteſt ex iam dictis, Capite octauo, vbi agitur de Semiuocali ը; colligitur etiam ex hiſce exemplis, ծընընդեան Natiuitatis, ſeu Partus; գալըստեան Aduentus; ժողովըրդեան Populi; քընընել Examinare; նընջիլ Dormire; quæ aptè etiam ſcriberentur ſecluſa dicta Semiuocali ը, hoc modo, ծննդեան, գալստեան, ժողովրդեան, քննել ննջիլ.

Secunda quieſcens littera eſt Semiuocalis յ, quæ vt iam dictum eſt, quieſcit in principio, medio, & fine dictionis. In principio quidem quieſcit potiſſimùm ante vocales, dummodo illa non ſtet loco præpoſitionum, A, ab, de, in; quo in caſu ſeruilis nuncupatur, prout dictum eſt Capite nono: Exempla ſunt յակովբ Iacob, յովսէփ Ioſeph, յափեթ Iapheth, յուդայ Iudas, յիշել Reminiſci, յաղթել Vincere. Atq; hoc loco obſeruandum eſt, vocalem ի nunquam reperiri ante vocales, ſed ipſius loco adhiberi ſemiuocalem յ; ac proinde, ſi ſcri-

bendum ſit Armenico idiomate nomen aliquod proprium, quod incipiat à vocali, I, cui ſubſequatur alia littera vocalis, non adhibebitur vocalis ի, quam diximus reſpondere noſtræ vocali, i; ſed adhibebitur ſemiuocalis յ, vt patet in mox allatis exemplis nominum propriorum; eiuſque ſonus omnino quieſcet.

Quieſcit autem in medio, & fine dictionis eadem ſemiuocalis յ præcipuè poſt vocales ա, & ո; Verùm vtriuſque exempla proponere ſuperuacaneum arbitror, cùm frequentiſsimè occurrant legenti Armeniorum Libros. Non negauerim tamen, moueri aliquando in medio dictionis poſt vocalem ա, vt in his dictionib. այժմ Nunc, այս Hic, այն Ille, այլ Alius, այոյ Etiam; verùm ſonus illius maximè tenuis tunc erit, & exilis, ſicuti etiam innui Capite octauo, cum de Semiuocali յ ageretur.

De

De Diphthongis Armenicis.

CAPVT XII.

EX combinatione Vocalium cum Semiuocalibus fiunt Diphthongi ſeptem, այ, աւ, եւ, իւ, ոյ, ով, ու, in quibus vides, vocales eſse ſemper præpoſitiuas, Semiuocales verò poſtpoſitiuas, excepta diphthongo եւ, quæ compoſita eſt ex duabus Semiuocalibus; in qua quidem diphthongo, Semiuocalis ե, præponitur, quia proximè accedit ad vocalem է, cum qua etiam aliquando confunditur.

De modo ſcribendi Armeniorum.

CAPVT XIII.

NON eam ſectantur ſcribendi rationem Armenij, quam ſequuntur Hebræi, Syri, Arabes, Perſæ, cæteriq; Orientales, qui omnes à dextera ad ſiniſtram verſùs ſuos ducunt characteres; verùm illi Latinorum more à ſiniſtra manu ſcribendi ſumentes initium, ad dexteram deueniunt.

Connectendarum etiam litterarum morem, qui viget potiſsimùm apud Arabes, & Perſas, reſpuunt Armeni, exceptis hiſce litteris, մ, nempe, quam ſæpè cum litteris ի, ե, է, կ, խ, ſociatam, aliquando verò cum ն perplexam reperies; & littera վ, quæ aliquando coniungitur cum ե, է, ի; idq; vt plurimùm contingit in manuſcriptis

De Combinatione Conſonantium cum Vocalibus.

CAPVT XIV.

ILLVD eſt in more poſitum apud Armenos, vt non priùs tyrones ſuos ad Conſonantium cum Vocalibus combinationem admittant, quàm eos in Alphabeti cognitione optimè verſatos comprehendant.

Conſueuerunt itaque tabulam memoriæ mandandam proponere, quam præpoſtero ordine conſcriptam, præpoſtero etiam ordine ſciant recitare; ea aũt eſt huiuſmodi.

ա	բ	գ	դ	ե	զ	է	ը	թ	ժ	ի	լ	[illegible]
խ	ծ	կ	հ	ձ	ղ	ճ	մ	յ	ն	շ	ո	ւ
չ	պ	ջ	ռ	ս	վ	տ	ր	ց	ւ	փ	ք	[illegible]

Exinde verò ad litterarum combinationem admittunt, quò faciliùs, & promptiùs legendi facultatem acquirant; atque ob id ſequens proponitur tabella.

բա	բե	բի	բաւ	բո
գա	գե	գի	գօ	գու
դա	դե	դի	դաւ	դո
զա	զե	զի	զօ	զու
թա	թե	թի	թաւ	թո
ժա	ժե	ժի	ժօ	ժու
լա	լե	լի	լաւ	լո
խա	խե	խի	խօ	խու
ծա	ծե	ծի	ծաւ	ծո
կա	կե	կի	կօ	կու
հա	հե	հի	հաւ	հո
ձա	ձե	ձի	ձօ	ձու
ղա	ղե	ղի	ղաւ	ղու
ճա	ճե	ճի	ճօ	ճո
մա	մե	մի	մաւ	մու
յա	յե	յի	յօ	յո
նա	նե	նի	նաւ	նու
շա	շե	շի	շօ	շո
չա	չե	չի	չաւ	չու
պա	պե	պի	պօ	պո
ջա	ջե	ջի	ջաւ	ջու
ռա	ռե	ռի	ռօ	ռո
սա	սե	սի	սաւ	սու

վա

վա	վե	վի	վօ	վո
տա	տե	տի	տաւ	տու
ցա	ցե	ցի	ցօ	ցո
փա	փե	փի	փաւ	փու
քա	քե	քի	քօ	քո
ֆա	ֆե	ֆի	ֆաւ	ֆու

Atque hinc colligere quilibet poteſt, quænam ſint eæ litterę, quę cum vocalibus copulari poſſunt, & coniungi, quæve non.

Colligere poteſt ſecundò, quænam litteræ in principio dictionis apponi poſſint, quæve non poſſint; qua in re recolendum illud eſt, quod dictum iam fuit Capite nono, & vndecimo; litteram nempe ր vſu venire in principio dictionis ante Conſonantes, licet non ante vocales.

De

De Notis Numerorum.

CAPVT XV.

DESIGNANT Armenij, ſicut, & Hebræi ſuos numeros, per Alphabeti litteras, eaſq; vt plurimùm ſignant deſuper lineola quadam, vt dignoſcantur Numeri loco deſeruire; ratio autem numerandi hæc eſt.

ա 1	բ 2	գ 3	դ 4	ե 5
զ 6	է 7	ը 8	թ 9	ժ 10
ի 20	լ 30	խ 40	ծ 50	կ 60
հ 70	ձ 80	ղ 90	ճ 100	մ 200
յ 300	ն 400	շ 500	ո 600	չ 700
պ 800	ջ 900	ռ 1000	ս 2000	վ 3000
տ 4000	ր 5000	ց 6000	ւ 7000	փ 8000
ք 9000	ֆ 10000			

GRAM-

GRAMMATICÆ ARMENÆ LIBER SECVNDVS.

DE NOMINE, AC PRONOMINE.

De ijs, quæ accidunt Nomini, ac primò, De Genere Nominum.

CAPVT I.

NOMINI, quod ab Armenijs vocatur անուն, tria accidunt in vniuerſum, Genus, Caſus, Numerus: de Genere agetur hoc Capite, de Caſu, & Numero diſſeretur in ſequentibus.

Vnum dumtaxat reperitur Genus apud

Armenios, quod generi maſculino, & feminino Latinorum reſpondet: neque enim quemadmodum Latini, Hebræi, plurimique Orientalium, peculiares aliquas habent voces, ſeu Affixa, quæ reſpondeant nomini repræſentanti maſculinum genus, alias verò, quæ reſpondeant nomini repræſentanti femininum; ſed eædem voces aptè coniunguntur vtrique nominum generi abſque vlla prorſus differentia. Exempli gratia, in hoc nomine, Probus, proba, probum, ſi de viro ſermo ſit, dicent Latini, Probus vir, ſi autem ſermo ſit de muliere, dicent, Proba mulier; quod idem etiam ſeruatur apud Hebræos, dicent enim de homine איש טוב Vir probus, de muliere verò, אשה טובה Mulier proba; At verò Armenij æquè dicent de homine բարի մարդ Probus vir, & de muliere բարի կին Proba mulier, inuariato vtrobiq; adiectiuo nomine բարի; quod idem ſeruant etiam in Pronominibus, vt cum dicunt Հայր իմ Pater meus, & մայր իմ Mater mea.

Exci-

Excipiuntur nonnullæ paucisſimę voces, ſeu nomina in ուհի deſinentia, quæ de feminis ſolummodo dicuntur; cuiuſmodi ſunt սրբուհի Sancta, վկայուհի Martyr, երանուհի Beata, & ſi quæ ſunt alia.

De Caſibus Nominum.

CAPVT II.

CASVS Nominum ſunt quinque tàm in ſingulari numero, quàm in Plurali, Nominatiuus ſcilicet, Genitiuus, Datiuus, Accuſatiuus, & Ablatiuus.

Datiuus ſiue ſingularis, ſiue pluralis cuiuſcumque declinationis idem ſemper eſt cum genitiuo: exempli gratia à nomine մեղաւոր Peccator, quod eſt ſecundæ ſpeciei, Declinationis ſecundæ, dices in genitiuo ſingulari մեղաւորի pſ. 33. 20, idemque dices in datiuo, pſ. 93. 11; in genitiuo autem plurali dices մեղաւորաց pſal. 1. 1, quod idem leges in datiuo, pſ. 74. 7.

Id verò adeò clarum eſt, vt non egeat plurium exemplorum inductione.

Interdum fit, & formatur Datiuus per additionem litteræ ց ad nominatiuum, quæ littera præuia ſit nomini; ſi enim nomini հայր Pater, addas in principio litteram ց, hoc modo ցհայր, ſeruiet pro datiuo eiuſdem nominis: hinc formę illę dicendi ցժողովուրդ Populo, Turbæ: ցնայ Ei: ցյիսուս Ieſu: & huiuſmodi aliæ, quæ paſsim leguntur in libris Euangeliorū: quod idem patet etiam ex loco illo pſalmi 109. 1. vbi legitur ասաց տէր ցտէր Dixit Dominus Domino; & ex illo pſal. 34. 2. vbi dicitur ասայ ցանձն իմ Dic animæ meæ, & ex aliјs multis in libro Pſalmorum. Aduertendum tamen eſt, in numero plurali, quotieſcumque contingunt huiuſmodi datiui, mutari vltimam litteram ք formatiuam nominatiui pluralis in litteram, ս; ſi enim ab hiſce nominatiuis pluralibus ծերք Seniores, դատաւորք Iudices, արդարք Iuſti, formare velis huiuſmodi datiuos plurales, non

nō dices *ցծերք, ցդատաւորք, ցարդարք,* ſed dices *ցծերս, ցդատաւորս, ցարդարս.*

Atque hoc loco obſeruandum etiam eſt, dictam litteram *ց*, quam diximus eſſe conſtitutiuam Datiui, ſi quidem illa præcedat Nominatiuo, vt dictum eſt hactenus, præfigi etiam cuiuis dictioni, quæ ſequatur aduerbium temporis *մինչև*, ſiue dictio illa ſit nomen, vt cùm dicitur Matthæi 2. *մինչև ցվախճանն* Vſque ad obitum; ſiue ſit aduerbium, vt cùm dicitur Ioan. 2. *պահեցեր զանուշ գինիդ մինչև ցայժմ* Seruaſti bonum vinum vſque adhuc.

Accuſatiuus ſingularis idem eſt cum Nominatiuo, præpoſita tamen nomini littera *զ*, quæ eſt nota accuſatiui, ſeruitq; articuli loco: Exempla ſunt paſſim in pſalmis, ab *ժողովուրդ* enim fit accuſatiuus *զժողովուրդ* Populum, pſ. 57. 2: ab *սիրտ* deducitur Accuſatiuus *զսիրտ* Cor, pſ. 50. 18: ab *պտուղ* demum efficitur accuſatiuus *զպտուղ* Fructum pſal. 1. Hoc eodem modo formatur à nominatiuo plurali accuſatiuus plu-

ralis,

ralis, uerùm vltima littera nominatiui, quæ eſt littera ք, mutatur in litteram, ս; Exempli gratia à nominatiuo plurali Ճանապարհք Viæ, deſumetur accuſatiuus pluralis զՃանապարհս Vias, pſal. 50. 14: ab Թագաւորք, dices in accuſatiuo plurali զԹագաւորս Reges, pſ. 67. 14: ab սիրտք formabis accuſatiuum pluralem զսիրտս Corda, pſal. 61. 9: ab Թշնամիք demum deduces accuſatiuum զԹշնամիս Inimicos pſ. 77. 68; ſicuti etiam fuſiùs demonſtratum fuit Libro Primo, Capite vndecimo, cùm de Affixis Litteris ageretur.

Verùm antequam gradum faciam ad vlteriora, notanda ſunt hoc loco nonnulla circa litteram զ, quam dicimus eſſe notam Accuſatiui, quorum cognitio plurimùm proderit ad ſuperandas plurimas difficultates, quæ in ſtudioſorum animis poſſent exoriri.

Notandum igitur primò, reperiri ſępènumero ſemiuocalem ը ante litteram զ, maximè ſi principium nominis in recto ſit lit-

tera

tera conſonans; quo in caſu ſemiuocalis illa habet tantummodo vim mouendi litteram զ, vt faciliùs pronuncietur, ſicuti dictum eſt Capite vndecimo, Libro primo.

Notandum ſecundo, non ſemper præponi accuſatiuo litteram զ, præcipuè verò, ſi nomen ipſum incipiat à littera զ: hinc accuſatiui illi զուարակս Holocauſta, pſ. 49. 9: զօրութիւն Virtutem, fortitudinem, pſ. 59. 13: զաւակ Semen, pſ. 88. 4: զէն Arma, pſ. 34. 2. Id ipſum euenit in alijs accuſatiuis, qui non habent in principio nominis litteram զ; exempla ſunt paſſim in pſalmis, vt cum dicitur, բերան ունին Os habent pſ. 113. 13: տուր մեզ աւգնութիւն da nobis auxilium, pſalm. 59. 12: ցուցեր ժողովրդեան խստութիւն Oſtendiſti populo dura, ibid. u. 3.

Notandum tertio, Contingere interdum vt ad vnum, idemque verbum referantur duo accuſatiui, & ambo afficiantur littera զ, ut cùm dicitur pſalm. 78. 7. մի յիշեր զմեղս մեր զառաջինս, ne memineris ini-

iniquitates noſtras antiquas; quo loco vides non ſolum primario nomini, ſed adiacenti etiam, ſeu adiectiuo addi litteram զ.

Notandum quarto, inueniri nonnũquam dictam litteram զ, præpoſitam genitiuo; verùm tunc ſubintelligitur accuſatiuus, qui in præcedentibus fuerit præmiſſus; Exemplum erit pſalm. 24. 6. vbi legitur զմեղս մանկութեան իմոյ, եւ զանգիտութեան իմոյ մի յիշեր, Delicta iuuentutis meæ, & ignorantiæ meæ (ſuple delicta) ne memineris.

Notandum quinto, Præponi etiam aliquando litteram զ Ablatiuo: tuncque littera զ vim habet aduerbij Aduerſùs, cõtrà, de, vt cùm dicitur մի խօսիք զաստուծոյ անիրաւութիւն Nolite loqui aduerſus Deum iniquitatem pſal. 74. 5: չարախօսէին զինէն Obloquebantur de me, ſeu aduerſùm me pſ. 118. որ չարախօսէին զանձնէ իմմէ Qui obloquebantur aduerſùs animam meam pſalm. 70. 13. & 108. u. 18. տրտնջեսցեն զաստուծոյ Murmurabunt aduerſùs Deum pſal. 77. 20. տրտնջէին

զտանու

զտանուտեառնէն Murmurabant aduerſus Patrem familias Mat. 20. սկսաւ յս̃ ասել զժողովուրդն զյովհաննէ Cœpit Ieſus dicere turbæ de Ioanne, ibid. v. 11. Adde eſſe aliqua verba, quæ volunt poſt ſe ablatiuum cum præpoſitione զ, cuiuſmodi eſt verbum գոհանալ, vt cum dicitur գոհանամ զա̃յ Gratias ago Deo, in Miſſ. գոհանայր զտեառնէ Gratias agebat Domino Luc. 2. գոհանամք զքէն Gratias agimus tibi, in Symbolo.

Notādū ſextò, Pręmitti aliquoties eādem litteram զ infinitiuis verborum: atquì tunc infinitiuus ſuplet vicē nominis, & nominis induit naturā, vt cum dicitur pſ. 101. 8. զըմպելս իմ Bibere meū, ideſt potum meum.

Notandum ſeptimò, Adhiberi etiam hanc litteram in principio nominis, ſeu dictionis, quę ſequatur particulam ſimilitudinis որպէս Tanquam, ſicut; exempla ſunt pſ. 71. 6. vbi dicitur իջցէ որպէս զանձրև Deſcēdet ſicut pluuia; & pſ. 72. 18. vbi legitur որպէս զանասունս համարեցայ Tāquā

iumentum reputatus ſum, &c.

Notandum octauò litteram *զ* præpoſitam accuſatiuo ſeruire aliquando ad denotandum tempus, ſeu temporis moram; vt cum dicitur *զա̃մ գիշերս աշխատեցաք* Per totam noctem laborauimus, Luc. 5. *զերիս ամս, և զվեց ամիս* Per tres annos, & ſex menſes Iac. 5. *ելեալ զերրորդ ժամու* Eggreſſus circa tertiam horam, Math. 20.

Notandum nonò, Apponi interdum eandem litteram ante aduerbia: verùm tunc ſubintelligitur accuſatiuus, qui in præcedentibus fuerit præmiſſus; vt cum dicitur pſ. 39. 8. *զողջակէզս, և զվասն մեղաց* Holocauſta, & pro delictis, ſuple, & holocauſta, quæ pro delictis;

Ablatiuus ſiue ſingularis, ſiue pluralis, duobus modis poteſt conſiderari, vel prout adiunctas habet præpoſitiones *ի*, vel *յ* ſignificantes In; vel prout adiunctas habet eaſdem ſignificantes A, vel Ab, vel De. Si primo modo conſideretur ablatiuus,

ſe-

ſequitur vt plurimùm ablatiuus ſingularis terminationem genitiui, pluralis verò terminationem accuſatiui; Exempla pro ablatiuo ſingulari ſunt ի տան In domo, pſ. 54. 12. յանուան In nomine, pſ. 42. 7. ի նանրութեան In vanitate pſ. 51. 6. յողորմութեան In miſericordia pſ. 58. 19. ի սրտի In corde pſ. 52. 1. ի խորանի In tabernaculo pſ. 26. 6., & his ſimilia infinita, quorum omnium terminatio eadem eſt cùm terminatione genitiui; quod idem ſeruatur etiam vbi contingit adiunctam habere particulam ընդ Cum. Exempla pro ablatiuo plurali ſunt ի հեթանոսս In gentibus 9. 11. յամպս In nubibus pſ. 35. 6. ի եկեղեցիս In Eccleſijs pſ. 67. 26. յանկողինս In cubilibus pſ. 4. 4. & huiuſmodi alia, quæ accuſatiuorum terminationem ſequuntur.

Si verò ſecundo modo conſideretur Ablatiuus, prout ſcilicet coniunctas habet præpoſitiones ի vel յ ſignificantes A, vel Ab, vel De, terminatur vt plurimùm Abla-

ciuus ſingularis in *ե*, vt *յ անուանէ* à nomine pſ. 101. 14. *ի ժողովրդենէ* De populo pſ. 113. 1. *ի բազմութենէ* à multitudine pſ. 63. 2. *ի մանկութենէ* à iuuentute pſ. 70. 5. *ի ցանկութենէ* à deſiderio pſ. 77. 30. *յձայնէ* à voce pſ. 42. 18. *ի ծառայէ* à ſeruo pſ. 26. 10. *ի մահուանէ* de morte pſ. 32. 16.,& his ſimilia. Dixi vt plurimùm, quia ſunt aliqua tertiæ declinationis, quæ in huiuſmodi ablatiuis ſequuntur inflexionem genitiui, vt cum dicitur *ի հողոյ* à puluere pſ. 11. 16. *ի բերանոյ* de ore pſ. 21. 21. *ի կաւոյ* de luto pſ. 39. 2. Pluralis verò ablatiuus ſic conſideratus, ſequitur terminationem genitiui pluralis: Exempla ſunt *յ երկնից* de Cælis pſ. 32. 11. *ի ճանապարհացն* à vijs pſ. 2. 12. *ի մեղաց* à peccatis pſ. 18. 13. *ի առիւծուց* à leonibus pſ. 34. 16. *ի գետոց* à fluminibus pſ. 71. 8. *ի խորհրդոց* à conſilijs pſ. 5. 10.

De Numeris Nominum.

CAPVT III.

NVMERVS, qui ab Armenijs թիւ dicitur, duplex eſt in nominibus, alter qui dicitur միութեան Vnitatis, ſeu միաւոր, nempe ſingularis; alter verò, qui dicitur բազմութեան Multitudinis, ſeu Pluralis, qui & շատ nuncupatur. Verùm non omnia nomina vtrumque Numerum admittunt; aliqua enim ipſorum vſu veniunt in ſingulari tantùm, cuiuſmodi eſt երկիր Terra; alia verò tantummodo in plurali, cuiuſmodi ſunt երկինք Cœli, կեանք Vita, մեղք Peccatum, փառք gloria, կամք Voluntas, ժողովք Cætus, անդունդք Profundum, Abiſſus, & huiuſmodi.

Formatur autem, vt plurimùm Pluralis nominatiuus à nominatiuo ſingulari addito ք in fine; qua ratione ab hiſce nomi-

nibus գործ Opus, չար Malus, որդի Filius, թագաւոր Rex, Ճանապարհ Via, գրող Scriptor, սիրեալ Amatus, արդարութիւն Iuſtitia, fiunt plurales nominatiui գործք, չարք, որդիք, թագաւորք, Ճանապարհք, գրողք, սիրեալք, արդարութիւնք:

Dixi, vt plurimùm, ſunt enim aliæ etiam formæ Nominatiuorum pluralium; aliqui enim ipſorum deſinunt in անք, vt անուանք Nomina, ab ſingulari անուն: կողմանք Plagæ, latera ab կողմն: տերանք Domini, ab տէր.

Alij deſinunt in երք, cuiuſmodi ſunt դստերք Filiæ, ab ſingulari դուստր, & ոսկերք Oſſa, à ſingulari ոսկոր.

Alij finiunt in ինք, vt անձինք Animæ, ab ſing. անձն: լերինք Montes, ab լեռ.

Alij demum terminantur in ունք, ut ատամունք Dentes, երիկամունք Renes, իրաւունք Iudicia, աղեղունք Arcus; պատերազմունք Prælia, թիկունք Scapulę;

&

& omnes nominatiui plurales nominum deſinentium in ſingulari in ումն, ut աւ-ծմունք Vnctiones, ab ſingulari աւծումն, & alia huiuſmodi.

De Eliſione Vocalium.

CAPVT IV.

ANTEQVAM ad Declinationes Nominum accedamus, prҽmittenda primò ſunt quædam de Eliſione vocalium; Proponenda ſunt ſecundo loco nonnulla de earundem Vocalium mutatione: tertio, & ultimò obſeruanda ſunt aliqua de mutatione Conſonantium: horum enim omnium cognitio adeò neceſſaria eſt, vt ſi ea imprimis non habeatur, nec poſſimus aptè nomina inflectere, nec valeamus aſſequi multa, quæ alioquin ſatis clara eſſent, & aperta.

Sciendum itaque eſt, frequentiſſimam eſſe apud Armenios Eliſionem vocalium,

quæ quidem eliſio contingit ferè in obliquis nominum caſibus vtriuſque numeri, præterquam in Accuſatiuo.

Vocalis ա Eliditur interdum in obliquis nominum, à nomine enim աստուած Deus, fit genitiuus ſingularis աստուծոյ, & pluralis աստուծոց, eliſa vtrobique vocali ա, quæ eſt penultima nominatiui; conſtat hoc idem in nomine ամառն Æſtas, a quo fit genitiuus ամռան; & in nomine երազ Inſomnium, cuius genitiuus eſt երզի; quod idem cernere eſt in omnibus genitiuis nominum participialium in եալ deſinentium, in quibus hæc eadem Eliſio contingit, ab սիրեալ enim fit genitiuus սիրելոյ amati, & ſic de cæteris.

Vocalis ի eliditur ſimiliter in obliquis nominum monoſyllaborum habentium in nominatiuo vocalem ի in medio dictionis; Exempli gratia a nomine սիրտ Cor, dices in genitiuo ſingulari սրտի pſ. 24. 14. & in plur. սրտից pſ. 4. 6. ab վիշտ Tribulatio, anguſtia, deduces genitiuum վշտի

&

& in plurali վշտաց pſal. 114. 2. ab միտ Mens, formabis genitiuum մտի, & pluralem մտաց: Eodẽ modo ab գին Pretium բիծ Macula, deducentur obliqui գնոյ Pretij, pſ. 43. 14, & բծոյ Maculæ Apoc. 14.

Eadem eliſio dictæ vocalis ի contingit ſæpiſſimè in obliquis etiã caſibus aliorum nominum, quę non ſunt monoſyllaba, habentque in penultima nominatiui vocalem ի, cuiuſmodi ſunt ea, quæ in իթ, իկ, ին, իչ, իր, ից deſinunt; Exempla ſunt թաւիթ Dauid, մրրիկ Tempeſtas, մարմին Corpus, փրկիչ Redemptor, Saluator, ամիս Menſis, երկիր Terra, որսակից Socius in venatione; quorum ablatiui ſunt թաւթի, Dauidis, մրրկի Tempeſtatis, pſ. 80. 7: մարմնոյ Corporis, pſ. 37. 3: փրկչի Redemptoris, ամսոյ Menſis, երկրի Terræ, որսակցի Socij venationis; in quibus omnibus vides elidi vocalem ի. Atque hęc eadem eliſio ſeruatur in alijs etiam caſibus obliquis vtriuſque numeri, prout legenti Armenicos libros clariùs conſtabit.

Vocalis etiam ո, quæ in nominatiuo adiunctam habet ſemiuocalem ւ, deperit, & ipſa, ſeu eliditur in obliquis caſibus nonnullorum nominum monoſyllaborum, cuius generis ſunt հուր Ignis, սուր Gladius, սուրբ Sanctus, գլուխ Caput, բրուտ Figulus; quorum genitiui caſus ſunt, հրոյ Ignis, pſ. 28. 7, սրոյ Gladij, pſ. 61. 10, սրբոյ Sancti, pſ. 67. 24, գլխոյ Capitis, pſ. 3. 3, բրտի Figuli, pſ. 2. 9.

Deperit item, ſeu eliditur in obliquis caſibus aliquorum nominum, quę conſtant pluribus ſyllabis, ſicuti videre eſt in his nominibus ժողովուրդ Populus, à quo fit genit. ſingul. ժողովրդեան, & plur. ժողովրդոց, pſ. 32. 28, խորհուրդ Conſilium, meditatum, cuius genitiuus ſing. eſt, խորհրդոյ, & plur. խորհրդոց, pſ. 39. 7. մանուկ Puer, à quo formantur genitiui, մանկան Pueri, & մանկանց Puerorum, Mat. 2. Eodem modo ab անդունդք Abyſſus, Profundum, dices in genitiuo անդնդոց Abyſſi, pſ. 67. 21, ab բազումք Mult

for-

formabis genitiuum, & datiuum բազմաց Multorum vel multis pſ. 70. 7. ab թռչ-ունք deduces genitiuum, & datiuū թռչ-նոց Volatilium, vel Volatilibus pſ. 78. 2. Huc ſpectant nomina in ումն deſinentia, à quibus fiunt genitiui in ման, eliſa vocali ո, cum ſua ſemiuocali ւ: Exempla ſunt աւծ-ումն Vnctio, cuius genitiuus eſt աւծ-ման Vnctionis; բաժ-անումն diuiſio, partitio, à quo fit genitiuus բաժ-անման diuiſionis, & ſic de cæteris huiuſmodi, quorum declinandi ratio conſtabit ex Exemplari tertio primæ ſpeciei, Declinationis primæ.

De Mutatione Vocalium.

CAPVT V.

TRANSEVNDVM nunc eſt ad Vocalium mutationem; ſit enim ſæpè, vt vocales non elidantur, ſed mutentur. Eiuſmodi eſt vocalis է, quæ in obliquis nominum, ſiue monoſyllaba illa ſint, ſiue plurium ſyllabarum mutatur in vocalem ի: Ab his enim exempli gratia nominibus ձէթ oleum, մէջ Medium, վէմ Petra սէր Amor էշ Aſinus, quæ omnia monoſyllaba ſunt, deducentur genitiui ձիթոյ Olei pſal. 4. 7. միջոյ Medij pſ. 103. 12. վիմի Petræ pſ. 39. 3. սիրոյ Amoris pſ. 108. 3. իշոյ Aſini, mutata vbique vocali է in vocalem ի. Quòd idem contingit in alijs etiam dictionibus, quæ plures habent ſyllabas, cuiuſmodi ſunt ապաւէն Refugium, աւրէն Lex, անաւրէն Iniuſtus, ſeu ſine lege, à quibus fiunt

geni-

genitiui ապաւինի Refugij pſal. 58. 20. աւրինի Legis, & in plurali աւրինաց Legum pſal. 118. անաւրինի Iniuſti, contra legem agentis pſal. 70. 4. & 73. 11.

In eandem vocalem ի commutatur interdum ſemiuocalis ե, vt accidit in nominibus deſinentibus in եւ, cuius generis eſt դեւ Dæmon, à quo fit genitiuus դիւի Dæmonis pſ. 90.

Vocalis ի mutatur aliquando in vocalem ո, quod contingit in ijs præcipuè nominibus, quæ deſinunt in իւ, vt videre eſt in nomine թիւ Numerus, à quo fit genitiuus թոու Numeri; quæ mutatio ſeruatur etiam in nominibus compoſitis, quæ nomen թիւ includunt; cuiuſmodi eſt nomen ազգաթիւ Genealogia, cuius genitiuus eſt ազգաթոու.

Interdum verò mutatur vocalis ի in ſemiuocalem ե, quod quidem vſu venit in omnibus nominibus abſtractis deſinentibus in nominatiuo in թիւն, vt in nomine

mine *արդարութիւն* Iuſtitia, *փրկութի*
Salus, redemptio, *նեղութի* affli-
ctio, quorum genitiui ſunt *ար-
դարութեան* pſ. 51. 2.
փրկութեան pſ.
50. 15. *նեղ-
ութեան*
pſ.
50. 10., ſicuti clariùs conſtabit
ex exemplari ſecundo pri-
mæ ſpeciei, Declina-
tionis primæ.

De

De Mutatione Conſonantium.

CAPVT VI.

CONTINGIT etiam in nominibus, vt littera aliqua radicalis, quę eſt in recto, mutetur in obliquis caſibus in aliam: id quod accidit etiã in Verbis, ſicuti dicetur ſequẽti Libro, cùm de Anomalis primæ Coniugat. differetur. Sciendum itaq; eſt, litteram, ռ, cõmutari aliquando in litteram ր, & è contra: Conſtat id exẽplis nominis լեռ Mons, cuius nominatiuus plur. eſt լերինք Montes, pſal. 35.6., genitiuus verò լերանց Montium, pſ. 45. 2, & etiam nominis դուռ Porta, à quo fit genitiuus ſingul. դրան, & nominatiuus pluralis դրունք, genitiuus verò դրանց: Quòd autem littera ր, commutetur interdum in litteram ռ, patet exemplo nominis տէր Dominus, cuius genitiuus ſing. eſt տեառն Domini, pſ. 23. 1. & ablatiuus ի տեառնէ à Domino.

Quot ſint Declinationum genera, & ſpecies.

Et Vnde ſumenda ſit Generica, Specificaue ipſarum diſtinctio.

CAPVT VII.

DIVIDVNTVR Declinationes nominum in genera, & ſpecies, quemadmodum, & Coniugationes Verborum, de quibus ſermo erit ſequenti Libro.

Tres porrò ſunt ordines, ſeu genera Declinationum apud Armenios, iuxtà triplicem terminationem genitiui ſingularis, à quo deſumitur Generica ipſarum diſtinctio, & numerus. Prima declinatio eſt eorum nominum, quæ deſinunt in genitiuo ſing. in այ, vel in ան. Secunda eſt eorum, quæ in ի. Tertia demùm, & vltima eo-

eo-

eorum eſt nominum, quæ in ոյ, vel ու finiunt, prout clariùs conſtabit ſuis locis.

Harum vnaquæque proprias, & peculiares habet ſpecies, quæ à varia, & diuerſa Genitiui pluralis terminatione pendent; ſuntque tot numero ſpecies, quot ſunt Genitiui pluralis formæ. Verùm de ijs etiam mox agetur ſingillatim.

Quòd ſi comperias aliqua nomina, quæ deflectant, vel à Generica Genitiui ſingularis terminatione, vel certè diſcrepent à ſpecifica Genitiui pluralis, ea inter Anomala, & Heteroclita cõnumeranda erunt. Atque horum etiam aliqua ſubijcientur in fine Declinationum, ſuiſque exemplis illuſtrabuntur.

De Prima Declinatione, eiuſque Speciebus.

CAPVT VIII.

PRIMA Declinatio ea complectitur nomina, quorum genitiui ſingulares deſinunt, vel in *այ*, vt *ադամայ* Adami, in Miſſali manuſcripto; *ղեւայ* Leui, pſ. 134. 16. *մովսեայ* Amos Iſai. 38.; vel in *ան*, vt *ական* Oculi, pſal. 25. 7. *աղեղան* Arcus, pſal. 51. *գագաթան* Verticis, pſal. 7. 17. *տան* Domus pſal. 25. 7. *փրկութեան* Salutis pſal. 50. 15. *ծերութեան* Senectutis pſal. 70. 9., & ſimilia.

Huius primæ Declinationis duæ ſunt ſpecies; Prima ſpecies eorum eſt nominum, quæ genitiuum ſingularem formant in *ան*, pluralem verò in *անց*, cuiuſmodi ſunt, *շանց* Canum, pſal. 21. 21. *աղեղանց* Arcuum, pſal. 59. *վկայութեանց* Teſtimoniorum, pſal. 181. *արդարութեանց*

անց Iuſtificationum, ibid. *զաւրութեա-նց* Virtutum, pſal. 67. 12. cæterique omnes genitiui plurales nominum deſinentium in nominatiuo in *թիւն*, vel in *ումն*.

Secunda ſpecies eorum eſt nominum, quæ in genitiuo ſingulari deſinunt quidem, & ipſa in *ան*, verùm in genitiuo plurali terminantur in *ոց*, vt *ժողովրդոց* Populorum, pſal. 7. 7., à genitiuo ſingulari *ժողովրդեան*; Cuius nominis exemplar mox ſubijcietur.

Exemplar Nominum primæ ſpeciei, Declinationis primæ.

Singularis.

Անուն	Nomen.
անուան	Nominis.
անուան	Nomini.
զանուն	Nomen.
յանուան	In nomine.
ի անուանէ	A nomine.

Pluralis.

անուանք	Nomina.
անուանց	Nominum.
անուանց	Nominibus.
զանուանս	Nomina.
յանուանս	In nominibus.
ի անուանց	A nominibus.

Aliud Exemplar Nominum eiuſdem ſpeciei, quæ in recto deſinunt in թիւն.

Singularis.

աւրհնութիւն	Benedictio.
աւրհնութեան	Benedictionis.
աւրհնութեան	Benedictioni.
զաւրհնութիւն	Benedictionem.
յ աւրհնութեան	In benedictione.
ի աւրհնութենէ	A benedictione.

Pluralis.

աւրհնութիւնք	Benedictiones.
աւրհնութեանց	Benedictionum.
աւրհնութեանց	Benedictionibus.
զաւրհնութիւնս	Benediciones.
յ աւրհնութիւնս	In benedictionibus.
ի աւրհնութեան	A benedictionibus.

Aliud Exemplar Nominum, quæ in recto deſinunt in ումն.

Singularis.

Բաժանումն	Partitio, diuiſio.
բաժանման	Partitionis.
բաժանման	Partitioni.
զ բաժանումն	Partitionem.
յ բաժանման	In partitione.
ի բաժանմանէ	A partitione.

Pluralis.

բաժանմունք	Partitiones.
բաժանմանց	Partitionum.
բաժանմանց	Partitionibus.
զ բաժանմունս	Partitiones.
յ բաժանմունս	In partitionibus.
ի բաժանմանց	A partitionibus.

Exem-

Exemplar Nominum ſecundæ Speciei, Declinationis primæ.

Singularis.

Ժողովուրդ	Populus, Turba.
ժողովրդեան	Populi.
ժողովրդեան	Populo.
զ ժողովուրդ	Populum.
յ ժողովրդեան	In populo.
ի ժողովրդենէ	A populo.

Pluralis.

ժողովուրդք	Populi.
ժողովրդոց	Populorum.
ժողովրդոց	Populis.
զ ժողովուրդս	Populos.
յ ժողովուրդս	In populis.
ի ժողովրդոց	A populis.

De Secunda Declinatione, eiuſque Speciebus.

CAPVT IX.

SECVNDA Declinatio ea continet Nomina, quæ terminantur in genitiuo ſingulari in ի cuiuſmodi ſunt ձեռի Manus, pſal. 74. 7. մեղաւորի Peccatoris, pſal. 33. 20. թագաւորի Regis, pſal. 17. 50. հալածչի Perſecutoris, pſal. 42. 18. չարախօսի Obloquentis, detractoris, ibid. տնանկի Pauperis, pſ. 9. 9. վիշապի Draconis, pſal. 7. սրտի Cordis, pſal. 32. 9. աշխարհի Orbis, pſal. 32. 6. անապատի Deſerti, pſ. 64. 14.; & alia huiuſmodi.

Eius porrò duæ ſunt ſpecies; Prima complectitur ea nomina, quæ in genitiuo plurali deſinunt in աց, vti ſunt իշխանաց Principum, pſal. 32. 8. աչաց

Ocu-

Oculorum, pſ. 25. 3. երեսաց Facierum, ſeu faciei, pſ. 20. 6. հեթանոսաց Gentium, pſal. 17. 43. ամբարշտաց Impiorum, pſ. p. 1. վիշապաց Draconum, pſ. 73. 13. ձեռաց Manuum, pſal. 27. 5. մեղաւորաց Peccatorum, pſal. p.

Secunda ſpecies ea continet nomina, quorum genitiui plurales deſinunt in ից, cuiuſmodi ſunt ծառայից Seruorum pſal. 33. 21. ամբարտաւանից Superborum, pſal. 35. 12. աղաւթից Orationum, pſal. 33. 15. բանից Verborum, pſal. 4. 9. սրտից Cordium, pſal. 42. 22. երկնից Cælorum pſal. 8. 7.

Exemplar Nominum primæ ſpeciei, Declinationis ſecundæ.

Singularis.

Ճանապարհ	Via.
Ճանապարհի	Viæ.
Ճանապարհի	Viæ.
զՃանապարհն	Viam.
յ Ճանապարհի	In via.
ի Ճանապարհէ	A via, de via.

Pluralis.

Ճանապարհք	Viæ.
Ճանապարհաց	Viarum.
Ճանապարհաց	Vijs.
զՃանապարհս	Vias.
յ Ճանապարհս	In vijs.
ի Ճանապարհաց	A vijs, de vijs.

HAC ratione declinantur nomina Participialia Actiua, & intranſitiua in ող deſinentia, vt սիրող Amans, լսող Audiens, գնացող Ambulans, ընթերցող Legens, quorum omnium genitiui ſingulares finiunt in ի, plurales vero in աց.

Eodem modo inflectuntur deſinentia in իչ, vt փրկիչ Redemptor, հալածիչ Perſequutor, & huiuſmodi alia, ſeruata tamen eliſione vocalis ի, prout dictum eſt Capite de Eliſione vocalium.

Exemplar Nominum ſecundæ ſpeciei, Declinationis ſecundæ.

Singularis.

Ծառայ	Seruus.
ծառայի	serui.
ծառայի	Seruo.
զծառայն	Seruum.
ի ծառայի	In Seruo.
ի ծառայէ	A Seruo.

Pluralis.

ծառայք	Serui.
ծառայից	Seruorum.
ծառայից	Seruis.
զծառայս	Seruos.
ի ծառայս	In Seruis.
ի ծառայից	A Seruis.

Aliud

Aliud exemplar Nominum Monoſylla borum eiuſdem ſpeciei, in quorum obliquis fit eliſio vocalis ի.

Singularis.

Սիրտ	Cor.
սրտի	Cordis.
սրտի	Cordi.
զսիրտ	Cor.
յ սրտի	In corde.
ի սրտէ	A corde.

Pluralis.

սիրտք	Corda.
սրտից	Cordium.
սրտից	Cordibus.
զսիրտս	Corda.
յ սիրտս	In cordibus.
ի սրտից	A cordibus.

De Tertia Declinatione, eiuſque Speciebus.

CAPVT X.

TERTIA Declinatio eſt eorum nominum, quę deſinunt in genitiuo ſingulari in vocalē ո affectam ſemiuocali յ, cuiuſmodi ſunt բերանոյ Oris, pſ. 32. 4. աւծելոյ Vncti, Chriſti pſal. 27. 10. միեղջերոյ Vnicornis, pſal. 21. 21. թշնամոյ Inimici, pſal. 54. 3. որդոյ Filij, pſal. 49. 20. յուսոյ Spei, pſal. 59. 8. մարդոյ Hominis, pſal. 59. 12. տարոյ Anni, pſ. 64. 13. գինոյ Vini, ցորենոյ Frumenti, ձիթոյ Olei, pſal. 4. 7.

Species huius tertiæ Declinationis ſunt duæ; prima eorum eſt nominum, quæ formant genitiuum pluralem in ոց, vt արդարոց Iuſtorum, pſal. 33. 15. սրբոց Sanctorum, pſal. 51. 8. գործոց Operum, pſal.

pſal. 27. 5. որդւոց Filiorum, pſal. 56. 6.
Secunda ſpecies eſt eorum nominum, quorum genitiuus pluralis deſinit in եաց, cuius generis ſunt թշնամեաց, Inimicorum, pſalm. 77. 43. եկեղեցեաց Eccleſiarum 2. Corin. 11. այրեաց Viduarum, արմաւենեաց Palmarum, ձիթենեաց Olearum, & alia multa.

Exemplar nominum primæ ſpeciei, Declinationis tertiæ.

Singularis.

Բերան	Os,bucca
բերանոյ	Oris.
բերանոյ	Ori.
զբերանն	Os.
յ բերան	In ore.
ի բերանոյ	Ab ore.

Pluralis.

բերանք	Ora.
բերանոց	Orum.
բերանոց	Oribus.
զբերանս	Ora.
յ բերանս	In oribus.
ի բերանոց	Ab oribus.

Aliud

Aliud exemplar nominum Monoſyllaborum, in quibus fit eliſio vocalis ո affecta ſemiuocali ւ.

Singularis.

Սուրբ	Sanctus.
սրբոյ	Sancti.
սրբոյ	Sancto.
զսուրբ	Sanctum.
յսուրբ	In Sancto.
ի սրբէ	A Sancto.

Pluralis.

Սուրբք	Sancti.
սրբոց	Sanctorum.
սրբոց	Sanctis.
զսուրբս	Sanctos.
ի սուրբս	In Sanctis.
ի սրբոց	A Sanctis.

Aliud exemplar Nominum Diſſylaborum, in quibus eadem eliſio contingit.

Singularis.

Խորհուրդ	Conſilium, medita(tum.
Խորհրդոյ	Conſilij.
Խորհրդոյ	Conſilio.
զԽորհուրդ	Conſilium.
յ Խորհուրդ	In conſilio.
ի Խորհրդոյ	A conſilio.

Pluralis.

Խորհուրդք	Conſilia.
Խորհրդոց	Conſiliorum.
Խորհրդոց	Conſilijs.
զԽորհուրդս	Conſilia.
յ Խորհուրդս	In conſilijs.
ի Խորհրդոց	A conſilijs.

HORVM Exemplarium inflexionem imitãtur nomina participialia in եալ deſinentia, ſiue paſſiua illa ſint, vt սիրեալ Amatus, աւրհնեալ benedictus; ſiue ſint intrãſitiua, ſeu neutra, vt նստեալ Sedens; ſeruata tamen in obliquis eliſione vocalium.

Aduertendum autem eſt circa ea exemplaria, in quibus diximus fieri eliſionem vocalis ո affectæ ſemiuocali ւ, contingere aliqua nomina, in quibus eliſio illa non habet locum; in hoc enim exempli gratia nomine ջուր Aqua, fiet quidem genitiuus ſingularis ջրոյ Aquæ, eliſa vocali ո ac ſua ſemiuocali ւ, quæ eſt in recto, verùm in genitiuo plurali non eliditur, ſed remanebit illæſa, dicetur enim ջուրց Aquarum, non verò ջրոց.

Exemplar Nominum ſecundæ ſpeciei, Declinationis tertiæ.

Singularis.

Թշնամի	Inimicus.
թշնամոյ	Inimici.
թշնամոյ	Inimico.
զթշնամի	Inimicum.
յ թշնամի	In inimico.
ի թշնամոյ	Ab inimico.

Pluralis.

թշնամիք	Inimici.
թշնամեաց	Inimicorum.
թշնամեաց	Inimicis.
զթշնամիս	Inimicos.
յ թշնամիս	In inimicis.
ի թշնամեաց	Ab inimicis.

AD Hanc tertiam Nominum Declinationem reduci poſſunt nomina illa, quæ in genitiuo ſingulari deſinunt in vocalem ո affectam ſemiuocali ւ, cuiuſmodi ſunt ծովու Maris, pſal. 23. 2. մահու Mortis, pſal. 22. 4. գանձու Theſauri, In Miſſ. manuſcripto: ժամու Temporis, ibid. Լիբանանու Libani, pſ. 28. 5. Յորդանանու Iordanis, pſal. 41. 7. & ſimilia multa, quorum omnium inflexio proximè accedit ad inflexionem nominum primæ ſeciei.

De

De Nominibus Heteroclitis.

CAPVT XI.

HETEROCLITA Nomina, vti ian innuimus, cùm de Diuiſione Declinationum ageretur, Capite ſeptimo, in duplici conſtituuntur differentia. Aliqua enim ipſorum differunt in Genere declinationis, quæ ſcilicet in genitiuo ſingulari, à quo ſumitur generica declinationum diſtinctio, admittunt formam aliquam, ſeu terminationem, quæ penitus diuerſa ſit ab ea, quæ præſcripta eſt in vnoquoque Declinationum genere. Alia verò differunt in Specie tantùm, quæ nempe in genitiuo plurali, à quo deſumitur ſpecifica diuiſio, diſcrepant ab ijs genitiuorum pluralium formis, quæ propoſitæ hactenus fuere.

Ad primi ordinis Heteroclita nomina ſpectant primò nomina deſinentia in nomi-

natiuo

natiuo in այր, cuiuſmodi ſunt Հայր Pater, Մայր Mater, Եղբայր Frater, quorum genitiui ſingulares ſunt Հօր Patris, Մօր Matris, Եղբօր Fratris. Spectant ſecundò ea, quę in genitiuo ſingulari deſinunt in առն, cuius generis ſunt, տէր Dominus, լէռ Mons, à quibus fiunt genitiui ſingulares տեառն Domini, լեառն Montis. Spectat tertiò nomen օր Dies, cuius genitiuus ſingularis eſt աւուր Diei, & ſi quæ alia id genus.

Secundi ordinis exemplum erit nomen մարդ Homo, quod nomen in genitiuo ſingulari ſequitur formam exemplarium tertię declinationis, formando nempe genitiuum ipſum in ոյ; in plurali autem diſcrepat plurimùm ab vtraque.

Declinationis illius ſpecie.

Exem-

Aliud exemplar Nominum Heteroclitorum, quæ in genitiuo ſingulari deſinunt in *ա̊ւր.*

Singularis.

Եղբայր	Frater.
եղբաւր	Fratris.
եղբա̊ւր	Fratri.
զեղբայրն	Fratrem.
յեղբայր	In fratre.
ի եղբա̊ւրէ	A fratre.

Pluralis.

Եղբայրք	Fratres.
Եղբայրց	Fratrum.
Եղբայրց	Fratribus.
զեղբայրս	Fratres.
յեղբայրս	In fratribus.
ի եղբայրց	A fratribus.

Exemplar Nominum Heteroclitorum, quæ in genitiuo ſingulari deſinunt in առն.

Singularis.

տէր	Dominus.
տեառն	Domini.
տեառն և զտէր	Domino.
զտէրն	Dominum.
յտէր	In Domino.
ի տեառնէ	A Domino.

Pluralis.

տիրանք	Domini.
տէրանց	Dominorum.
տէրանց	Dominis.
զտէրանս	Dominos.
յտէրանս	In Dominis.
ի տէրանց	A Dominis.

M Aliud

Aliud exemplar nominum eorumdem.

Singularis.

Լեռ	Mons.
Լեառն	Montis.
Լեառն	Monti.
զԼեռն	Montem.
ի Լեառն	In monte.
ի Լեառնէ	A monte.

Pluralis.

Լերինք	Montes.
Լերանց	Montium.
Լերանց	Montibus.
զԼերինս	Montes.
ի Լերինս	In montibus.
ի Լերանց	De montibus.

Ex hiſce duobus Exemplaribus Nominum Heteroclitorum deſinentium in genitiuo ſingulari in առն, Collige primò mutationem conſonantium in obliquis de de quibus ſermo fuit Cap. VI. In primò enim exemplari littera ր, quæ eſt in recto, mutatur in genitiuo ſingul. in litteram ռ; In ſecundo autem exemplari, littera ռ, mutatur in plurali in litteram ր. Collige ſecundò varietatem nominatiuorum pluralium, de qua tractatum eſt Cap. 3; Primi enim exemplaris nominatiuus pluralis deſinit in արք; Secundi verò exemplaris nominatiuus pluralis terminatur in իրք.

Inflexio Nominis, աւր.

Singularis.

Աւր	Dies.
աւուր	diei.
աւուր	diei.
զաւրն	diem.
յ աւուր	In die.
ի աւրէ	de die, à die.

Pluralis.

աւուրք	Dies.
աւուրց	dierum.
աւուրց	diebus.
զաւուրս	dies.
յ աւուրս	In diebus.
ի աւուրց	A diebus.

Inflexio Nominis մարդ.

Singularis.

Մարդ	Homo.
մարդոյ	Hominis.
մարդոյ	Homini.
զմարդ	Hominem.
յ մարդ	In homine.
ի մարդոյ	Ab homine.

Pluralis.

մարդիք	Homines.
մարդկան	Hominum.
մարդկան	Hominibus.
զմարդիս և զմարդիկ	Homines.
յ մարդիս	In hominibus.
ի մարդկանէ	Ab hominibus.

Inflexio Nominis կին, ſeu կնիկ.

Singularis.

Կին	Mulier.
կնկան	Mulieris.
կնկան	Mulieri.
զկին	Mulierem.
ի կին	In muliere.
ի կնոջէ	De mulicre.

Pluralis.

կանայք	Mulieres.
կանանց	Mulierum.
կանանց	mulieribus.
զկանայս	mulieres.
ի կանայս	In mulieribus.
ի կանանց	A mulieribus.

De

De Pronominibus.

CAPVT XII.

PRONOMEN, quod ideò դերանուն vocant, quia loco, & vice nominis ponitur, varium eſt, & multiplex; aliud enim eſt Primitiuum, aliud Deriuatiuum, aliud Demonſtratiuum, aliud Relatiuum. Primitiua ſunt ես Ego, դու Tu, նա Ille. Deriuatiua ſunt իմ meus, քո Tuus, իւր Suus, մեր Noſter, ձեր Veſter, իւրեանց Ipſorum. Demonſtratiua ſunt in duplici differentia, alia enim ipſorum demonſtrant rem diſtantem, & longinquam, cuiuſmodi ſunt այն Ille, ինքն Ipſe, alia verò demonſtrant rem propinquam, & præſentem, cuius generis ſunt այս Hic, այդ Iſte. Relatiuum demum eſt որ Qui, quæ, quod, quæ omnia ſuis ritè tabellis deſcribentur.

Pro-

Pronomen Primitiuum primæ perſonæ.

Singularis.

Ես	Ego.
իմ և իմոյ	Mei.
ինձ և ինձի և ցիս	Mihi.
զիս	Me.
յ իս	In me.
յ ինէն և ինձէն	A me.

Pluralis.

մեք և մենք	Nos.
մեր և մերում	Noſtrum.
մեզ և ցմեզ	Nobis.
զմեզ	Nos.
յ իեզ	In nobis.
ի մենջ	A nobis.

Ես

ես Ego : paſſim legitur in pſalmis, pſ. 24.13.34.2. 36.23. 38.11. 51. 7. 54.22.

իմ Mei. Inuenitur vt plurimùm coniunctum cum ijs aduerbijs, quæ genitiuum poſtulant, vt cum dicitur զկնի իմ Poſt me Io. p. ի վերայ իմ Super me pſal. 12. 3.& 34. 24; առաջի իմ Ante me pſ. 37. 17.43. 17.

ինձ, ինձի, ցիս. Tres formæ datiui ſing. quarum prima frequentiſſima omnium eſt, exemplaque ſunt paſſim in pſal. 5. 2. 22. 1.7.4. 17.25.54.3.59.10.70. 10. Secundæ formæ exemplum extat pſal.118. 5., vbi dicitur աղէթէ յաջողեալ էին ինձի ճանապարհք քոյ Vtinam proſperæ eſſent mihi viæ tuæ. Tertia forma habetur, & ipſa ex pſal. 2. 7. 41. 3., & 12., in quibus legitur ասաց ցիս dixit mihi &c.

զիս Me: pſ. 5. 1. 21. 1. 31. 10. 33. 4. 34. 1. 37. 11. 44. 21.; quòd ſi accuſatiuo præponatur præpoſitio առ, aliauè ſimilis, omittitur artic. accuſatiui, quę ē littera զ,

vt cum dicitur առ իս ad me pſ. 21. 1.,& 58. 11; neque enim dicitur առ զիս.

Videtur etiam eſſe alia forma accuſatiui huius, quæ colligitur ex pſal. 21. 16., vbi dicitur պաշարեցին զինև Obſederunt me.

յիս In me, pſal. 7. 8. 50. 11. 54. 3.,& 4.; quod ſi præuia ſit ablatiuo præpoſitio ընդ Cum, excludetur ſemiuocalis յ, quæ ſtat loco præpoſitionis In, diceturque ընդ իս Mecum, ſicuti conſtat pſ. 34. 1., & pſal. 100. 17.

յ ինէն և ինձէն A me, ex me: prima forma frequentior; habeturque pſ. 21. 11. 26. 9. 37. 11. 50. 10. 55. 10. 61. 4. Secunda habetur inter alia pſ. 50. 3.

մէք, մէնք Nos, nominatiuus hic plur. frequentiſſimus in pſalmis, 19. 5. 43. 19. 45. 2. 64. 5. 65. 6. 78. 14. 79. 17. 89. 5.

մէր և մէրում Noſtrum, duplex forma genitiui pluralis, quarum prima reperitur vt plurimùm coniuncta cum præpoſitionibus

bus genitiuum poſtulantibus, cuiuſmodi ſunt վասն, ի վր̄, ſicuti patet pſal. 32. 19. 42. 19. 64. 3. 89. 10; dixi, vt pluꝛimùm, quia vſu venit etiam remotis ijs præpoſitionibus, vt cum dicitur Հայր մեր ամենեցուն Pater noſtrū omnium Gal. 4. in Miſſ. Secundæ formę exemplum extat in eodem Miſſ. legi enim ի միջի մերում In medio noſtrum.

մեզ Nobis. Datiuus frequentiſſimus in pſal. 19. 10. 59. 3. 64. 6. 65. 10. 66. 1. 89. 1.

Additur interdum littera ց, fitque ցմեզ, vt Io. 6. in eodem Miſſ.

զմեզ Nos. Exempla huius Accuſatiui ſunt pſal. 5. 12. 35. 12. 42. 9. 59. 1. 105. 4.

ի մեզ In nobis, vt pſal. 59. 1: omittitur autem præpoſitio ի, ſi cum alijs coniungatur, vt cum dicitur ընդ մեզ Cum nobis, nobiſcum, vt pſ. 45. 7.

ի մենջ A nobis. Exempla ſunt pſal. 43. 25. 84. 4. 102. 12.

Pronomen Primitiuum ſecundæ perſonæ.

Singularis.

Դու	Tu.
Քոյ	Tui.
Քեզ	Tibi.
զքեզ	Te.
ի քեզ	In te.
ի քէն	A te.

Pluralis.

դուք	Vos.
ձեր և ձերում	Veſtrum.
ձեզ և ցձեզ	Vobis.
զձեզ	Vos.
ի ձեզ	In vobis.
ի ձենջ և ձեզեն	A vobis, ex vobis.

դու Tu. Nominatiuus hic habetur, pſ. 8.4.21. 3. 31.9. 54. 11. 70. 7., aliquando autem reperitur cum ն in fine, ſic դուն, vt pſ. 68. 28.

քո Tui; reperitur vt plurimùm coniunctum cum prępoſitionibus genitiuum requirentibus, vt cum dicitur առաջի քո Ante te, pſal. 9. 19. 38. 14. ի վերայ քո Super te, pſal. 31. 11. 44. 5. վասն քո Pro te, propter te, pſal. 82. 5. առանց քո Sine te, in Miſſ.

քեզ Tibi. Datiuus frequentiſſimus in pſal. 19. 1., & 4. 29. 8. 34. 8. 35. 4. 41. 5. 49. 7. 58. 21.

զքեզ Te. Legitur inter alia hic Accuſatiuus, pſ. 5. 3. 31. 11. 35. 11. 113. 26. omittitur autem զ, ſi cum alijs præpoſitionibus coniungatur, vt cum dicitur առ քեզ ad te, pſ. 21. 2., & 34. 16.

ի քեզ In te. Exempla ſunt, pſal. 7. 1. 9. 2. 24. 1. 32. 19. 34. 25. ընդ քեզ Tecum, pſ. 109. 3.

ի քէն A te, ex te: habetur paſſim in pſal.

pſal. 20. 4. 31. 5. 35. 10. 37. 9. 68. 7
72. 20. 79. 17.

դուք Vos, pſal. 81. 7., & in Miſſ. manuſcripto Io. 8., & alibi ſæpiſſimè.

ձեր, vel ձերում Veſtrum, prima huius genitiui pluralis forma vſu venit cum præpoſitionibus, առաջի Ante, vt cum dicitur առաջի ձերէ Ante vos, eſt prima Corin. 11. ի վերայ Super, vt ի վերայ ձեր Super vos Matt. 23. վասն Pro, vt վասն ձեր Pro vobis ibid., & huiuſmodi alijs: ſecunda eiuſdem genitiui forma colligitur ex Miſſali manuſcipto, Io. primo, & Eph. 6., vbi dicitur ի միջի ձերում In medio veſtrum.

ձեզ Vobis, pſ. 33. 11. 65. 15. 109. 10. Interdum additur littera ց in capite, vt ահայ թագաւորդ ձեր ցձեզ Ecce Rex veſter vobis Io. 18.

զձեզ Vos, accuſatiuus frequentiſſimus, cuius exemplum extat ſecunda Corin. 11. խաբէ զձեզ Decipit vos.

ի ձեզ In vobis, pſal. 113. 22., & alibi

ի ձէնջ

ի ձէնջ, vel ձեզնէ A vobis, ex vobis, & colligitur vtraque forma ex citato Miſſ. prima quidem Corin. 4. p. Theſſ. 4. Io. 8. Mat. 26. Iac. 5. Secunda autem Io. 18.

Pronomen Primitiuum tertiæ perſonæ.

Singularis.

նայ	Is, ille.
նորայ և նորին	Eius.
նմայ և նմին և ցնայ	Ei.
զնայ	Eum.
ի նմայ և ի նմին և ի նայ	In eo.
ի նմանէ	Ab eo.

Pluralis.

նոքայ և նոքիկ	Ij, illi.
նոցայ և նոցին	Eorum.
նոցայ, նոցին, ցնոսայ	eis.
զնոսայ	eos.
ի նոսայ և ի նոսին	In eis.
ի նոցանէ և նոցունց	Ab eis, ex eis.

նայ

նայ Is, ille: legitur hic nominatiuus, pſ. 34. 12. 32. 7. 35. 4. 48. 19., & alibi ſæpiſſimè.

նորայ, vel *նորին* Eius. Exempla ſunt, pſal. 7. 17. 35. 3. 36. 3. 47. 1., & alibi.

նմայ, *նմին*, *ցնայ* Ei: prima harum trium formarum eſt vſitatior, vt pſ. 20. 2, 27. 9. 28. 9. 32. 1: reliquas duas reperies in citato Miſſ.

զնայ Eum: habetur hic accuſatiuus, pſal. 34. 9. 35. 2., & alijs in locis frequentiſſimè.

ի նմայ, vel *ի նմին*, vel *ի նայ* In eo, primæ formæ exempla extant, pſal. 7. 14. 36. 25. 62. 2. 67. 10. Exempla ſecundæ formæ ſunt, pſ. 17. 30. 27. 9. 37. 18. 33. 8. 35. 4. Exempla tertiæ habentur in Miſſ. Act. 10., vbi dicitur *ի նմին աւուր* In eo die &c., & Matt. 13., vbi dicitur *ընդ նմին* Cum eo.

ի նմանէ Ab eo, pſal. 17. 9. 20. 2. 32. 6. 54. 10. 60. 7. 61. 1., & 6. 66. 7.

նոքայ

նոքայ, vel նոքիկ Ii illi; primus modus frequentior, vt pſal. 21. 17, 22. 5, 16. 2, 27. 9, 34. 4, 35. 9, 36. 8, 45. 5, 54. 18. Secundi modi exemplar extat in Miſſ. cit. Luc. 2.

նոցայ, vel նոցին Eorum, paſſim reperies primam huius genitiui formam in pſalmis, pſalmo nempe 9. 5, 10. 7, 15. 8, 17. 8, 18. 3, 32. 12, 59. 9, 72. 14. Rarius inuenies ſecundam, quamquam, & ipſa vſitatiſſima. Legi etiam նոցաց, pſal. 55. 4. 27. 5. 35. 9. Verùm ego potius crederem poſitum eſſe ց loco ſemiuocalis յ, legendumque eſſe նոցայ, non autem նոցաց.

նոցայ, նոցին, ցնոսայ Eis. Tres modi datiui pluralis, quorum primus legitur, pſal. 17. 41. 27. 5. 35. 9. Secundus extat, pſ. 27. 6., vbi dicitur Հատոյ նոցին Retribue ipſis. Tertius habetur in Miſſ. Mat. 8. Luc. 18., & alibi ſæpiſſ.

զնոսայ Eos, pſal. 17. 15, 20. 9., & 12. 32, 16., & alibi.

O ի նոսայ

ի նոսայ In eis, pſal. 5: 11. 15. 2, 31. 12. 63. 8., dicitur etiam ի նոսին pſal. 106. 5.

ի նոցանէ Ab eis, pſal. 17. 37. 33, 10., & 19. 77. 32. 103. 28. Idem ſignificat նոցունց, vt in Miſſ. Act. 2.

Pro-

Pronomen Deriuatiuum, ſeu Poſſeſſiuum primæ perſonæ.

Singularis.

իմ	Meus.
իմոյ և իմում	Mei.
իմոյ և իմում	Meo.
զիմն	Meum.
յիմ և յիմում	In meo.
յիմէ և յիմմէ	A meo.

Pluralis.

իմ և իմունք	Mei.
իմոց	Meorum.
իմոց	Meis.
զիմ	Meos.
յիմ	In meis.
յիմոց	A meis.

իմ Meus: Extat hic nominatiuus, pſ.
18. 14, 31. 10, 37. 15, 49. 10, 59. 7.
Notandumque hoc loco, Pronomina omnia poſſeſſiua poſtponi ſemper nomini, cui adhærent; Exempli gratia, ſi dicendum ſit Anima mea, anima tua, anima noſtra &c. dicetur *անձն իմ*, *անձն քո*, *անձն մեր*, poſtpoſito ſemper pronomine.

իմոյ, vel *իմում* Mei: prima genitiui huius forma habetur, pſal. 15. 5, 6. 9, 40. 9, 53. 2, 59. 8, 76. 2. Secunda habetur, pſal. 7. 8., vbi dicitur *արդարութե՛ն իմում* Iuſtitiæ meæ, & pſalm. 39. 10., vbi legitur *որովայնի իմում* Ventris mei.

իմոյ, vel *իմում* Meo. Eadem forma communis genitiuo, & datiuo. Exempla primæ formæ habes, pſal. 29. 7, 37. 3, 65. 15. Exempla ſecundæ ſunt, pſal. 5. 3, 26. 9, 54. 15, 80. 11.

զիմ Meum. Aduertendum eſt autem, litteram *զ*, quæ eſt nota, ſeu articulus accu-

accuſatiui, præfigi ſemper nomini, quod adhæret pronomini, non verò pronomini ipſi; Si enim dicere velis Animam meam, non dices *անձն զիմ*, ſed dices *զանձն իմ*; quod idem dicendum etiam eſt de littera *յ*, vel *ի* in ablatiuo.

յ իմ, vel *յ իմում* In meo: Exempla ſunt *յ ծարաւու իմ* In ſiti mea, pſal. 68. 23. *ի սրտի իմում* In corde meo, pſal. 118.

յ իմէ, vel *իմմէ* A meo, de meo. Extat hic ablatiuus, pſal. 17. 24, 21. 1, 29. 8, 33. 4, 53. 7.

իմ Mei. Nominatiuus ſing., qui æquè etiam adaptatur nominibus pluralibus, vt cum dicitur *որդիք իմ* Filij mei, pſ. 33. 11.; quod idem colligitur ex pſal. 42. 17., & 87. 10. Id ipſum accidit in alijs pronominibus poſſeſſiuis *քոյ* Tuus, *իւր* Suus, *մեր* Noſter, *ձեր* Veſter, ſicuti conſtabit ſuis locis. Inuenies quandoque *իմունք* Mei, verùm hic nominatiuus pluralis ſumitur ſubſtantiuè, pro eo,

quod

quod Italico ſermone dicimus Li miei, cuius genitiuus eſt *իմունցն*.

իմոց Meorum, vel meis: communis vox Genitiuis, Datiuis, & Ablatiuis pluralibus. Exempla genitiui ſunt, pſal. 6. 7. 17. 25. 34. 2. 37. 4. 41. 6. 85. 5. Exempla Datiui ſunt, pſal. 6. 9. 65. 9. Exempla demum Ablatiui habes, pſ. 17. 19. 18. 12.

զիմ Meos, idem cum accuſatiuo ſingulari; vt cum dicitur *զտանջանս իմ* Flagella mea, pſal. 38. 11.

Pro-

Pronomen Poſſeſſiuum ſecundæ perſonæ.

Singularis.

Քո	Tuus.
քում և քո	Tui.
քում և քո	Tuo.
զքո	Tuum.
ի քում	In tuo.
ի քումէ	A tuo, de tuo.

Pluralis.

քո	Tui.
քոց	Tuorum.
քոց	Tuis.
զքո	Tuos.
յ քո	In tuis.
ի քոց	A tuis, de tuis.

քոյ Tuus; nominatiuus hic frequentiſ-ſimus in pſalmis, vt pſal. 18. 11. 9. 34, 35. 6., legitur autem aliquando *քո* omiſ-ſa ſemiuocali *յ*, vt legenti conſtabit.

քում, vel *քոյ* Tui: prima huius geni-tiui forma habetur ex pſ. 11. 8, 19. 4, 47. 9, 54. 13, 73. 7, 105. 5. Secunda habetur ex pſal. 17. 17, 35. 9, 38. 11, 44. 7, 64. 5.

Eadem eſt terminatio datiui, vt pſal. 15. 10, 42. 10, 51. 8, 53. 6, 65. 3.

Accuſatiuus idem eſt cum nominatiuo, præpoſita littera *զ*, quæ eſt nota accuſa-tiui; verùm littera illa præmittenda non eſt pronomini ipſi, ſed nomini comitanti pronomen, ſicuti notatum eſt in prono-mine *իմ*.

ի քում In tuo: Exempla ſunt, pſal. 5. 7., vbi dicitur *յարդարութեան քում* In iuſtitia tua; pariterque pſal. 9. 14, 14. 1, 19. 5, 20. 1, 24. 4.

ի քումմէ, vel *քումմէ* A tuo, de tuo: Extat exemplum, pſ. 26. 10., vbi dicitur

ի ձա-

ի ծառայէ քումմէ A ſeruo tuo; idemque conſtat ex pſ. 17. 17, 44. 10, 60. 5, 67. 29, 87. 6.

Nominatiuus plur. idem cum ſingulari, vt iam diximus, legimus enim շրթունք քո Labia tua, pſ. 33. 13., & pſ. 35. 7. իրաւունք քո Iuditia tua; colligitur inſuper ex pſ. 37. 2, 44. 16, 65. 2, 67. 10.

քոց Tuorum, legitur hic genitiuus, pſal. 8. 3, 20. 6, 35. 8, 42. 5, 78. 2.

Eadem eſt forma Datiui, & Ablatiui, quorum exempla paſſim occurrunt legenti.

Accuſatiuus pluralis idem cum nominatiuo præpoſita littera զ.

Pronomen Poſſeſſiuum tertiæ perſonæ.

Singularis.

իւր	Suus.
իւրոյ, vel իւրում	Sui.
իւրոյ, vel իւրում	Suo.
զիւր	Suum.
յ իւրում, vel յ իւր	In tuo.
յ իւրմէ, vel յ իւրումմէ	A tuo de tuo.

Pluralis.

իւր, և իւրք	Sui.
իւրոց	Suorum.
իւրոց	Suis.
զիւր	Suos.
յ իւր	In ſuis.
յ իւրոց	A ſuis.

Nominatiuus frequentiſſimus in pſalmis, cuius exempla paſſim ibidem reperies.

իւրոյ, vel իւրում Sui, ſuæ: Vtraque forma vſu venit, quamquam prima frequentiùs, cuius exempla habemus, pſal. 22. 3, 27. 10, 36. 30, 46. 8, 48. 7.

Datiuus idem cum genitiuo; pſalmo enim 28. 11., legitur ժողովրդեան իւրոյ Populo ſuo; pſal. autem 100. 4., legitur ժողովրդեան իւրում.

Accuſatiuus idem cum nominatiuo prę-poſita littera զ, vt cum dicitur զխորան իւր Tabernaculum ſuum, pſ. 18. 5.

յ իւր, vel յ իւրում In ſuo: prima forma habetur ex pſalmo 40. 6., vbi legitur ի սրտի իւր In corde ſuo; ſecunda autem colligitur ex pſal. 9. 2., vbi habetur ի սրտի իւրում In corde ſuo.

յ իւրմէ, vel յ իւրումէ, De ſuo, a ſuo: primus modus colligitur ex pſal. 32. 11, 59. 6, 100. 5. Secundus deducitur ex pſal. 17. 7., vbi dicitur ի տաճարէ իւրումէ De templo ſuo, & ex pſal. 18. 5.

19. 2, 23. 5, 108. 6.

իւր Sui, ſuæ, a: Nominatiuus ſingularis, qui indifferenter coniungitur etiam cum nominibus pluralibus, ſicut dictum eſt ſupra in pronomine իւմ: Aliquando vero legitur իւրք, idque vt plurimùm in ſtatu abſoluto.

իւրոց Suorum, vel ſuis: Eadem enim forma ſeruit Genitiuo, & Datiuo, quin etiam Ablatiuo, ſi adiunctas habeat præpoſitiones յ, uel ի, ſignificantes A, vel Ab, uel De. Exempla Genitiui ſunt, pſ. 32. 15, 102. 11, 115. 6. Exempla uerò Datiui ſunt, pſal. 24. 11, 88. 37, 90. 11. Exempla demum Ablatiui leguntur paſſim in Libris.

Prono-

Pronomen Poſſeſſiuum commune pluribus primis perſonis.

Singularis.

մեր	Noſter, a, um.
մերոյ և մերում	Noſtri, ę.
մերոյ և մերում	Noſtro, æ.
զմեր	Noſtrum, am.
ի մերում	In noſtro, a.
ի մերմէ	A noſtro, a.

Pluralis.

մեր	Noſtri, æ, a.
մերոց	Noſtrorum, arum.
մերոց	Noſtris.
զմեր	Noſtros, as.
ի մեր	In noſtris.
ի մերոց	A noſtris.

մեր Noſter, a: pſal. 32. 17, 45. 1, 61. 9, 64. 6., & alibi paſſim.

մերոյ, vel մերում Noſtri, æ: legitur prima genitiui huius forma, pſal. 19. 5., & 9, 63. 7, 88. 16. Secunda forma colligitur ex Miſſali manuſc. Matt. 21., vbi dicitur հաւր մերում Patris noſtri.

Eædem formæ conueniunt etiam Datiuo; Exempla primæ ſunt, pſ. 39. 4, 46. 6, 146. 1. Exempla ſecundæ ſunt, pſal. 43. 14, 46. 6, 67. 6.

զմեր Noſtrum, am. Aduertendum tamen id, quod ſæpè monui, litteram nempe զ præmitti nomini, quod adiacet pronomini, non vero pronomini ipſi, vt cum dicitur զլեզու մեր Linguam noſtram, pſ. 11. 4.

յմերում In noſtro. Exemplum extat pſ. 84. 9., vbi dicitur յերկրի մերում In terra noſtra.

յմերմէ A noſtro, a: patet ex pſal. 17. 31., vbi dicitur յայ մերմէ A Deo noſtro.

Nomi-

Nominatiuus pluralis idem cum nominatiuo ſingulari, pſalmo enim 21. 4. Legitur *Հայրք մեր* Patres noſtri; & pſ. 32. 17., habetur *անձինք մեր* Animæ noſtræ; & verſu 18. *սիրտք մեր* Corda noſtra, quod idem colligitur etiam ex pſ. 34. 20, 42. 26., & alijs.

մերոց Noſtrorum, vel Noſtris. Exemplum pro genitiuo extat, pſal. 42. 22. Exempla vero pro Datiuo ſunt, pſal. 34. 23., vbi dicitur *անձանց մերոց* Animabus noſtris, & pſ. 42. 25, 78. 4, 79. 7.

զմեր Noſtros, as: patet ex pſ. 11. 4., vbi legitur *զ շրթունս մեր* Labia noſtra; itemque ex pſ. 42. 9., & 20., & pſ. 89. 6.

յմեր In noſtris. Colligitur ex pſal. 105. 6., vbi dicitur *ընդ հարսն մեր* Cum patribus noſtris; eadem enim eſt ratio vtriuſque præpoſitionis.

ի մերոց A noſtris, de noſtris: qui Ablatiuus deducitur ex pſal. 42. 9., & alijs.

Pro-

Pronomen Poſſeſſiuum commune pluribus ſecundis perſonis.

Singularis.

ձեր	Veſter, a.
ձերոյ և ձերում	Veſtri.
ձերոյ և ձերում	Veſtro.
զձեր	Veſtrum.
ի ձերում	In veſtro.
ի ձերմէ	A veſtro.

Pluralis

ձեր և ձերք	Veſtri, æ.
ձերոց	Veſtrorum.
ձերոց	Veſtris.
զձեր	Veſtros, as.
յձեր	In veſtris.
ի ձերոց	A veſtris.

ձեր

ձեր Veſter, a, Nominatiuus frequentiſſimus in pſalmis vt, pſalmo 133. 2., & alibi.

ձերոյ, vel ձերում Veſtri, ſeu veſtro: conueniunt ſiquidem ambæ formæ genitiuo, & datiuo Exemplum extat pſal. 104. 10., & alibi.

Accuſatiuus idem cum nominatiuo prępoſita littera զ, vt dictum eſt ſupra.

ի ձերում In veſtro. Exemplum habes pſalmo 57. 2, vbi dicitur ի սրտի ձերում In corde veſtro.

ի ձերմէ A veſtro; Exemplum eſt in Miſſali manuſcr. Ioel. 2, vbi legitur յամենայն սրտէ ձերմէ Ex toto corde veſtro.

Nominatiuus pl. idem cum ſingulari, vt cum dicitur սիրտք ձեր Corda veſtra, p'. 30. 28., conſtatque idem ex pſal. 33. 5, 57. 2, 61. 11, 68. 34.

ձերոց Veſtroũ, vel veſtris. Exēplum pro genitiuo eſt Io. 18. ըստ ձերոց օրինաց Secundùm veſtras leges; pro Datiuo autem habetur Matt. 5. ատելեաց ձերոց

Oſoribus veſtris; Eadem forma conuenit ablatiuo habenti adiunctas particulas յ, vel ի ſignificantes A, vel Ab, vel De.

Accuſatiuus pluralis idem cum ſingulari, vt cum dicitur դրունս ձեր Portas veſtras, pſ. 23. 7., colligiturque etiam ex pſ. 47. 12, 61. 9, 74. 5.

ի ձեր In veſtris: Huiuſmodi ablatiuorum exemplum habetur, pſal. 113. 22., vbi dicitur ի որդիս ձեր In filijs veſtris.

Pro-

Pronomen Poſſeſſiuum commune pluribus tertijs perſonis.

իւրեանց Ipſorum, eorum.

Hac vna voce conſtat Pronomen poſſeſſiuum commune pluribus tertijs perſonis; quæ vox coniungitur aptè quibuſcumque nominum caſibus vtriuſque numeri; dices enim exempli gratia *Հայր իւրեանց* Pater ipſorum *Հաւր իւրեանց* Patris ipſorum, *ցհայր իւրեանց* Patri ipſorum, & ſic de cæteris.

Aduertendum eſt autem, vſurpari ſæpiſſimè hoc pronomen loco, & vice pronominis poſſeſſiui tertiæ perſonæ, quod eſt *իւր* Suus, a, um. Exempla ſunt pſ. 9. 2, & 88. 9, vbi dicitur *լարեցին աղեղունս իւրեանց* Intenderunt arcus ipſorum, ideſt ſuos, & pſ. 5. 9, vbi legitur *լեզուաք իւրեանց* Linguis ipſorum, ideſt ſuis; quòd idem conſtat ex pſal. 16. 13, 21. 7, & 18, 36. 6, 42. 4, & alijs.

Pronomen Demonſtratiuum
այն.

Singularis.

այն	Ille, is.
այնորիկ	Illius.
այնորիկ և այնմիկ և այնմ	Illi.
զայն	Illum, am, illud.
յայնմ և յայնմիկ և յայն	In illo, a.
յայնմանէ	Ab illo, a.

Pluralis.

այնոքիկ	Illi, æ.
այնոցիկ	Illorum.
այնոցիկ և ցայնոսիկ	Illis.
զայնոսիկ	Illos.
յայնոսիկ	In illis.
յայնցանէ և յայնոցիկ	Ab illis.

այն Is, ſeu ille, pſ. 41. 3, 65. 9, 77. 16.

այնորիկ Eius, illius, vt cum dicitur *այր տեղւոյն այնորիկ* Viri loci illius; Mar. 6. *ազգական այնորիկ* Cognatus illius, Io. 18.

Eadem vox ſeruit Datiuo, Ei illi, vt Matt. 26: dicitur etiam *այնմ* in datiuo, & *այնմիկ*; Exempla primæ formæ habentur in Miſſ. p. Pet. 2, & Eph. 3. Exēplum ſecundæ extat pſ. 67. 33, vbi dicitur *այնմիկ որ* Ei qui &c.

զայն Eum, illum, vt pſ. 36. 13.

յայնմ, ſeu *յայնմիկ* In eo, in illo: prima forma colligitur ex Miſſ. Io. 21, vbi legitur *յ այնմ գիշերի* In illa nocte; ſecunda deducitur ex pſ. 94. 10, vbi dicitur *ընդ ազգին այնմիկ*, cum generatione illa: dicitur etiam *յայն* In illo, in eo, vt *յ այն ժամ* In illa hora in Miſſ.

յայնմանէ Ex eo, ex illo, vt cum dicitur *ի ժամէն յ այնմանէ* Ex hora illa Matt. 9.

այնո-

այնոքիկ Ij, illi: Exemplum extat i
Profeſſ. fid. fol. 6., & Matt. 24.

այնոցիկ Eorum, illorum, vt cum dici-
tur այս գործ է այնոցիկ Hoc opus e
eorum, &c. pſ. 108. 18.

Eadem vox ſeruit datiuo Eis, illis, vt pſ
42. 15, 62. 11, 63. 4, 74. 4, 91. 7. Dici-
tur etiam ցայնոսիկ Ijs, illis, vt Mat. 8.

զայնոսիկ Eos, illos, pſ. 7. 11, 34. 1
59. 13.

յ այնոսիկ In ijs, in illis; deducitur e
pſ. 36. 6, vbi legitur ընդ այնոսիկ որ &c,
Cum ijs, qui &c. eadem enim eſt ratio vtri-
uſque præpoſitionis; Atque idem obſerua-
tur etiam ex pſ. 84. 8, 87. 3, 98. 6.

յ այնցանէ Ex ijs, ab illis, vt cum di-
citur յայնցանէ որ պաշարեցին Ab ijs,
qui obſederunt &c. pſ. 31. 10; quod etiam
videre eſt pſ. 34. 9, 58. 1. & 2, 83. 13.

Pro-

Pronomen Demonſtratiuum
ինքն.

Singularis.

ինքն	Ipſe.
ինքեան	Ipſius.
ինքեան	Ipſi.
զինքն	Ipſum.
յինքն	In ipſo.
յինքենէ	Ab ipſo, ex ipſo.

Pluralis.

ինքեանք	Ipſi.
ինքեանց	Ipſorum.
ինքեանց	Ipſis.
զինքեանս	Ipſos.
յինքեանս	In ipſis.
յինքեանց	Ex ipſis.

Nomi-

Nominatiuus ſing. habetur pſal. 9. 8
18. 5, 23. 15, 28. 3, 33. 7, 42. 6, 77. 38
& alibi ſæpè.

Exempla genitiui ſunt, ի վր̃ ինքեա
ſuper ſe, in Miſſ. manuſc. ի ներքոյ ինք
ան ſubtus ipſo Ibid. Iſai. 58.

Datiuus ſemper idem cum genitiuo, v
dictum eſt ſæpiſſimè.

զինքն Ipſum; cuius exemplum exta
pſ. 104. 21.

Nominatiuus pluralis paſſim vſurpatu
in pſal. 34. 19, 47. 5, 54. 20, 56. 8,
61. 10, 73. 5.

Genitiuus, & Datiuus pluralis conue-
niunt in eadem voce, vt dictum eſt alibi
Exemplaque extant in Miſſ. manuſc., vt
cum dicitur զա̃ ինքեանց pro ſe ipſis, in
Miſſ. manuſc.

Pro-

Pronomen Demonſtratiuum

այս.

Singularis.

այս	Hic, æc.
այսորիկ	Huius.
այսմ և այսմիկ	Huic.
զայս	Hunc, hanc.
յայս, ի այսմ	In hoc, hac.
ի այսմանէ	Ab hoc, hac.

Pluralis.

այսոքիկ	Hi, hæ, hæc.
այսոցիկ	Horum, harum.
այսոցիկ	His.
զայսոսիկ	Hos, has.
յայսոսիկ	In his.
ի այսցանէ	Ab his.

այս Hic hæc : legitur inter alia pſal
33. 6, 37. 10, 48. 12, 51. 6.

Genitiuus deducitur ex loco illo Io. 14
vbi dicitur գայ իշխան աշխարհիս այ
սորիկ Venit princeps mundi huius.

այսմիկ Huic, iſtic : habetur hic dati
uus pſ. 79. 14.

զայս Hunc, hanc. Accuſatiuus fre
quentiſſimus in pſ. 7. 2, 14. 8, 41. 4, 4
22, 63. 5, 74. 7.

յայս, և յայսմ In hoc : Exemplum
plum primæ formæ eſt pſ. 74. 7. Exem
plum ſecundæ extat pſ. 40. 12.

յայսմանէ Ab hoc, ex hoc pſ. 11. 7
30. 4, 74. 7.

այսոքիկ Hi, hæ : habetur exemplum
Mat. 8., vbi dicitur աղաւթք այսոքի
Orationes iſtæ ; quamquam vſurpatur al
quando nominatiuus ſing. pro plurali, v
cum dicitur այս են կամքն այ Hæc e
voluntas Dei prima, Theſſ. 4. nomen
enim կամքն eſt nomen plurale.

այսոցիկ Horum, harum; vel his : v

cum

cum dicitur *ի վաղճան աւուրցս այսոց-իկ* In fine dierum horum in Miſſ. manuſc. quod idem patet etiam ex pſal. 86. 5.

Accuſatiuum pluralem paſſim reperies. *յայս-իկ* In his, vt cum dicitur *յաւուրս այսոսիկ* in diebus his. Luc. 24.

յայսցանէ Ab his, ex his: Extant exempla pſ. 31. 9., vbi legimus *յայսցա-նէ որ շուրջ էին* Ab his, qui circundederunt &c. & in Miſſ. manuſc. Act. 8. vbi dicitur, *ի գրոց այսոցանէ* à ſcripturis iſtis.

Pro hoc pronomine *այս*, adhibetur ſæpenumero pronomen *այդ*, cuius genitiuus eſt *այդորիկ*, ſeruata vtrobique eadem declinandi ratione mutata ſolummodo littera *ս*, in litteram *դ*.

Pronomen Demonſtratiuum

սայ.

Singularis.

սայ	Is, iſte.
սորայ և սորին	Iſtius.
սմայ և սմին	Iſti.
զսայ	Iſtum, am.
ի սայ և ի սմայ	In iſto.
ի սմանէ	Ab iſto, ex iſto.

Pluralis.

սոքայ	Hi, iſti.
սոցայ և սոցին	Iſtorum.
սոցայ և սոցին	Iſtis.
զսոսայ	Iſtos.
յ սոսայ	In iſtis.
ի սոցանէ	Ab iſtis.

սայ Iſte, hic, pſ. 23. 5, 47. 13, 51. 6; coniungitur interdum cum pronomine *ինքն*, hac ratione *սայ ինքն* Hic ipſe pſ. 44. 13.

Genitiui exempla ſunt pſ. 44. 13, & 59. 8; inuenitur interdum *սորին*, & *սմին*, vt in Miſſ. manuſc. animaduerti.

սմայ Iſti, huic: forma hæc vſitatiſſima in pſalmis, pſal. 33. 6, 44. 13, 103. 31, & Matt. 8. legitur *ասեմ սմայ* Dico huic &c.

զսայ Iſtum, am, pſ. 39. 18, & 59. 2.

ի սմայ In iſto, a, vt pſal. 47. 13, 73. 3, 103. 25; poteſt etiam dici *ի սայ*, vt cum dicitur *ընդ սայ* per iſtam, pſ. 117. 18.

ի սմանէ De iſto, ex iſto; exempla crebra ſunt in Miſſ. manuſc.

սոքայ Hi, iſti, pſ. 19. 8, & 9, 82. 8, 86, & 3. Hinc *սոքայ ամենեքեան* Hi omnes, Iſai. 6.

սոցայ և սոցին Iſtorum, vel iſtis; Exēplum primæ formæ habetur pſ. 72. 11. Exemplū ſecundæ legitur in Miſſ. manuſc. vbi dicitur *և որինչ սոցին նմանեն*,

Զ

& quæcumque his ſimilia ſunt.

Accuſatiui, & ablatiui pluralis formæ de ducuntur ex eodem Miſſ., quorum exempla breuitatis cauſa prætermitto.

Atque hoc eodem modo declinatur pronomen demonſtratiuum դայ Is, iſte, prout clariùs cõſtabit ex ſequenti tabella, quæ ex eodem Miſſ. obſeruata à me eſt in hunc modum.

Pro-

Pronomen Demonſtratiuum

դայ.

Singularis.

դայ	Is, iſte.
դորայ	Iſtius.
դմայ	Iſti.
զդայ	Iſtum.
ի դմայ	In iſto.
ի դմանէ	Ab iſto.

Pluralis.

դոքայ	Hi, iſti.
դոցայ	Iſtorum.
դոցայ	Iſtis.
զդոսայ	Hos, iſtos.
ի դոսայ	In iſtis.
ի դոցանէ	Ab iſtis, ex iſtis.

Pro-

Pronomen Relatiuum

որ.

Singularis.

որ և ո՛	Qui, ę, od.
որոյ և որում	Cuius.
որոյ և որում և ցոյ	Cui.
զոր և զոյ	Quem, am.
յ որ և յ որում	In quo, a.
յ որմէ	A quo, ex quo

Pluralis.

որք և ոյք	Qui, quæ.
որոց	Quorum, arum.
որոց	Quibus.
զորս	Quos, as.
յ որս	In quibus.
յ որոց	A quibus.

որ Qui, æ, quod. Legitur inter alia pſ. 33. 8, 51. 6, 54. 16.

որոյ, որում; Cuius, vel cui; vtraque forma communis genitiuo, & datiuo. Exemplum primæ formæ pro genitiuo eſt pſal. 32. 10, vbi dicitur Երանի ազգի որոյ տէր Beata gens cuius Dominus &c. idem patet ex pſal. 39. 5, & 83. 5. Exemplum ſecundæ formæ pro eodem genitiuo eſt in Miſſ. manuſc. Io. primo որում չեմ արժանի Cuius non ſum dignus &c.

Rurſus exemplum primæ formæ pro Datiuo extat pſ. 31. 12, vbi legitur որոյ ոչ է Cui non eſt &c. Exemplum autem ſecundæ formæ habetur pſ. 31. 2, vbi dicitur որում ոչ համարի Cui non imputatur &c. Dicitur verò interdum in datiuo ցո՛յ, quòd plerumque contingit in interrogationibus, vt ցո՛յ երբեք ասաց Cui vnquam dixit &c. in Miſſ. Epiſt. ad Heb. prima.

զոր և զո՛յ Quem, am, quod. Primæ

S for-

forma patet ex pſ. 20. 12, 34. 7, 64. 4, 67. 28, 77. 56. Secunda elicitur ex pſ. 113. 5., & ex Io. 18., vbi dicitur զո՞ւ խնդրէք Quem quæritis.

յոր, և յորում In quo; primus modus habetur pſ. 36. 31, & pſ. 40. 9, & 113. 8, Secundus modus colligitur ex Miſſ. manuſc. Matt. 26. Act. 2, Io. 18, & alijs locis; quamquam vſurpatur etiam pro ablatiuo plur., vt pſ. 19. 10, 77. 43, 101. 8.

որք և այք Qui, quæ: Exempla primæ formę ſunt pſal. 9. 17, 28. 9, 30. 19, Exempla ſecundæ extant pſ. 13. 10, 27. 4, 31. 13, 34. 3, 36. 20, 39. 18, 55. 2, 58. 2, 62. 11, & alibi paſſim.

որոց Quorum, vel quibus. Exempla pro genitiuo ſunt pſ. 18. 3, 36. 6, 39. 15, 72. 13; pro datiuo verò extat exemplum pſ. 49. 22.

զորս Quos, as, æ: legitur inter alia hic accuſatiuus pſ. 8. 4, 103 16, 106. 2,

Ablatiuus vterque deducitur ex Miſſ. manuſc. pluribus in locis.

DE

De Nominibus Participialibus.

CAPVT XIII.

PARTICIPIALE nomen in duplici verſatur differentia; aliud enim eſt Participiale Actiuum, quòd in ող deſinit, vt հայցող Poſtulans, հալածող Perſequēs, կոչող Vocans: aliud verò eſt participiale Paſſiuum, quod in եալ terminatur, cuiuſmodi ſunt լարեալ Intētus, բացեալ Apertus, կոչեալ Vocatus, պատրաստեալ Pręparatus, պատուեալ Honorificatus.

Verùm non omnia participialia in ող, deſinentia ſunt actiua, ſicut nec omnia, deſinentia in եալ ſunt paſſiua: reperiuntur quippe in vtroque Participialium genere nomina nonnulla, quæ neutra ſunt, ſeu intranſitiua; quæ ſcilicet à verbo neutro, ſeu intranſitiuo proficiſcuntur: cuius generis erunt լացող Flens, բարկացող Iraſcens, նստեալ Sedens, յարուցեալ

Exurgens, & huiuſmodi multa.

Formantur autem huiuſmodi Participialia nonnunquam à tertia perſona ſingulari præſentis, mutata vltima vocali in ող, ſi actiua ſint; vel in եալ, ſi ſint paſſiua: qua ratione ab սիրէ Amat, fit սիրող amans, & սիրեալ Amatus; ab ասէ dicit, fit ասող dicens, & ասեալ dictus. Qui modus fere ſeruatur in omnibus verbis ſecundæ, & tertiæ Coniugationis; & etiam in aliquibus verbis Coniugationis primę, etiam ſi deſinant in tertia ſingulari præteriti in ցաւ, vt in verbo յուսայ Sperat, à quo manat participiale ſaltem actiuum յուսող Sperans.

Rurſus formantur interdum, à prima perſona ſingulari præteriti temporis mutata vltima vocali in ող, vel in եալ.

Hæc autem regula ſeruatur primo in ijs Participialibus, quę manant à verbis deſinentibus in tertia ſingulari Præſentis in այ, & in tertia ſingulari Pręteriti in աց: hac ratione ab կարդացի Clamaui, Հաւատացի

հաւատացի Credidi, գնացի Iui, fiunt participialia կարդացող Clamans, հաւատացող Credens, գնացող Vadens.

Seruatur ſecundò in ijs participialibus, quæ oriuntur ex verbis anomalis, quæ in tertia ſingulari præteriti aſſumunt vocalem ե in principio, ſiue ſint primæ Coniugationis, vt ելաց Fleuit, եբաց aperuit, եբարձ portauit, ſiue ſint Coniugationis tertiæ, vt ելից Impleuit: à primis enim horum præteritorum perſonis, quæ ſint լացի, բացի, բարձի, լցի, fiunt participialia լացող Plangens, բացող aperiens, բարձող Portans, լցող Implens.

Seruatur tertiò in participialibus, quæ proueniunt à verbis deſinentibus in tertia ſingulari præſentis in նայ, vel in նու, & in tertia ſingulari præteriti in ցաւ, cuiuſmodi ſunt verba multa primæ, & quartæ Coniugationis. Exemplum pro verbis primæ Cõiugationis erit բարկացող Succenſens, iraſcens: pro verbis verò quartæ Con-

coniugationis exemplum erit *ընթեռցող*
quæ ambo deducuntur à prima ſin-
gulari perſona preteriti, *բար-
կացայ* nimirùm, & *ընթե-
ռցայ*, mutata
vtrobique
vltima
vocali in *ող*. Et hæc
de Participiali-
bus dicta
ſint.

GRAM-

GRAMMATICÆ ARMENÆ LIBER TERTIVS.

DE VERBO.

De ijs, quæ accidunt Verbo.

CAPVT I.

QVATVOR accidunt Verbo, quod բայն vocant; Modus ſcilicet, Tempus, Perſona, Numerus. Modus eſt triplex, Indicatiuus, Imperatiuus, Infinitiuus. Tempus quadruplex eſt, Præſens, Præteritum imperfectum, Præteritum perfectum, & Futurum. Perſona triplex, Prima,

ma, Secunda, Tertia. Numerus duplex, ſingularis, & pluralis:

Circa Tempus, Perſonam, & Numerum nihil dicendum occurrit.

Circa modum Notandum, ſub temporibus modi illius, quem Indicatiuum appellamus, comprehendi eos etiam modos, qui apud Latinos vocantur Optatiuus, & ſubiunctiuus, ſi quidem addantur particulæ nonnullæ, ſicut etiam contingit apud Hebræos: ſi enim dictis temporibus addatur particula ա՛ւղթէ fit Optatiuus modus, vt cum dicitur աւղթէ յաջողեալ էին Vtinam directæ eſſent, Vtinam proſperarentur, pſal. 118. v. 5. Si verò addantur hæ particulæ զի, վասն զի, ոպ̃ զի, ի բրև, բանզի, fit ſubiunctiuus; Hinc formæ illæ dicendi զի եղիցին բարի յոյժ Vt eſſent ualdè bonę in Profeſſ. fid. fol. 2: զի հարցցեն զանայ Vt interrogarent eum: զի փրկեսցէ Vt redimeret: զի հաւատասցեն Vt crederent: զի կեցցուք, ut uiuamus: զի արժանի լիցուք

ցուք

Vt digni efficiamur : զի ծառայեսցուք Vt ſeruiamus : & aliæ multæ; ex quibus colligitur, particulam զի additam futuro facere tempus Pręſens, & Imperfectum ſubiunctiui; quod idem contingit additis particulis վասն զի : որպէս զի : & քան-զի, vt cum dicitur վասն զի լուասցէ Vt lauaret, in Profeſſ. fid. fol. 3. վն̄ զի փրկեսցէ Vt redimeret, ibid: որպէս զի երեւեսցին Vt videantur ոպ̄ զի լիցուք Vt ſimus: քանզի էր Cum eſſet: քանզի ծառայեսցուք Vt ſeruiamus; & ſimilia alia. Reſtat ſola particula իբրեւ, quæ addita pręterito repræſentat tempus pluſquam perfectum Latinorum ; exempla ſunt paſſim, vt իբրեւ լուաւ յովհաննէս Cum audiſſet Ioannes Matt. 11. իբրեւ գնացին Cum abijſſent Ibid. իբրեւ ետես Cum vidiſſet : իբրեւ կատարեցին Cum compleuiſſent Luc. 2. & his ſimilia.

Notandum ſecundò: Morem hunc eſſe apud Armenos, vt coniungant Infinitiuum

cum quibuſdam particulis, ex quarum cō
iunctione fit, vt varij gignantur dicend
modi perſimiles Gerundijs Latinorum; Ab
infinitiuo enim գործել, qui ſignificat ope
rari, deducunt has dicendi formas, առ
գործել Ad operandum: գործելո
Operando: գործելոյ Operandi: ընդ
գործել, vel ի գործել Cum operan
tur. Et quod dico de infinitiuo huius ver
bi ſecundæ Coniugationis, intelligen
dum etiam eſt euenire in infinitiuis cæte
rarum Coniugationum; quorum verborum
Exempla paſſim occurrunt legenti Arme
nicos codices.

Notandum tertiò, Coniungi ſæpe infi
nitiuum cum pronominibus, quod potiſ
ſimum accidit infinitiuis illis, qui ante
ſe habent præpoſitiones ընդ, vel ի; v
cū dicitur ի աղաչել ինձ Dum orarem
pſ 63. u. 1 ի ցանկալ ինձ dum deſide
rarem pſ 118. ընդ անցանել քեզ Du
pertranſires pſal. 67. u 8. ընդ ելան
քեզ Dum egredereris, ibidem.

Neque

Neque ſolum cum hiſce pronominibus primitiuis coniunguntur huiuiuſmodi infinitiui, ſed coniunguntur etiam cum pronominibus deriuatiuis: vt cum dicitur *ի զարմանալ իմում* Dum obſtupeſcerem pſal. 115. u. 2. *ի կարդալ իմում* Cum clamarem pſ. 2. u. 6. *ի տիրել իւրում* Cum dominaretur pſ. 9. u. 32. *ընդ վիճելն նոցա* Dum contenderent Luc. 24.

Notãdum quartò, Multoties etiam coniungi eundem infinitiuum cum genitiuo; hinc formæ illę dicendi *ի ամբարտաւանել ամբարշտի* Dum ſuperbit impius pſ. 9. u. 21: *ի վաստանկել սրտի* Dum anxiaretur cor, pſal. 60. u. 2. *ի նեղել թշնամեաց* Dum affligunt inimici, pſ. 41. u. 11: *ի պակասել զաւրութե* Cum defecerit virtus, pſ. 70. u. 9. &c.

Notandum vltimò, Infinitiuos modos induere aliquando naturam nominum, vt cum dicitur *յետ յառնելոյ իմոյ* Poſt reſurrectionem meam Matthęi 26.

De Modo coniugandi Armeniorum.

CAPVT II.

DIVERSVM à cæteris Orientalibus ordinem ſeruant Armenij in coniugando. Latinorum ſiquidem more à prima ſingulari Præſentis perſona coniugandi ſumunt initium, indeque ad ſecundam primò, mox ad tertiam ordine deueniunt. Nullum inſuper perſonarum diſcrimen admittunt, ſed eaſdem perſonas ęquè maſculino, ac feminino accomodant, ſicuti moris eſt etiam apud Latinos.

Vnde

Vnde nam ſumenda ſit Generica, Specificave Coniugationum diſtinctio.

CAPVT III.

VT decernatur quot ſint apud Armenios Coniugationum genera, & ordines, ſtatuanturque ſingulares, & propriæ vniuſcuiuſque illarum ſpecies, duo ſunt obſeruanda diligenter: Terminatio nempe tertiæ perſonę ſingularis præſentis, à qua deſumitur generica Coniugationū diſtinctio; Et terminatio tertię perſonę ſingularis pręteriti, à qua pendet ſpecifica earundem diuiſio. Quò fit, vt iuxta varias, & diuerſas terminationes tertiæ perſonæ ſingularis Præſentis, varij conſtituantur Coniugationum Ordines: pro varietate verò terminationis tertię perſonę ſingularis Præteriti, variæ formentur Verborum ſpecies ſub quolibet Coniugationum genere.

Quot

Quot ſint coniugationum Ordines.

CAPVT IV.

QVATVOR conſtituo in Armenica Lingua Coniugationum Genera, & Ordines, iuxta ea, quę dicta ſunt ſuperiori Capite.

PRimus ordo eſt eorum Verborum, quæ deſinunt in tertia ſingulari Præſentis perſona in *այ*, cuiuſmodi ſunt *հաւատայ* Credit, *ցնծայ* Exultat, *չորանայ* Areſcit, *դողայ* Contremiſcit, *բարձրանայ* Extollitur, & id genus multa.

SEcundus ordo ea complectitur Verba, quorum tertia ſingularis Pręſentis perſona deſinit in *է*, vtì ſunt *սիրէ* Amat, *մկրտէ* Baptizat, *աւրհնէ* Benedicit, *քննէ* Examinat, *կացուցէ* Conſtituit, *ուսուցէ* Docet, & ſimilia.

TErtius Ordo eorum eſt Verborum, quæ in tertia ſingulari Præſentis

per-

perſona admittunt in fine vocalem ի, vt նստի Sedet, կամի Vult, խռովի Indignatur, ողորմի Miſeretur, միաւորի Vnitur, երևի Apparet. խօսի Loquitur, հալի Diſſoluitur, խորհի Meditatur, & alia huiuſmodi multa.

QVartus, & vltimus Ordo ea continet verba, quę in tertia ſingulari Pręſentis deſinunt in ու, cuiuſmodi ſunt, առնու Accipit, զգենու Induitur, ընթեռնու Legit, թքնու Expuit, ջեռնու Caleſit, թողու Dimittit, հարցու Interrogat, հեղու Effundit, յաւելու Adijcit, & alia id genus.

REperiuntur inſuper in vnoquoque ordine verborum, nonnulla verba, quorum Coniugandi ratio diuerſa eſt in multis à regula cæterorum, quę propterea Anomala cenſentur. Verùm illa deſcribentur in fine vniuſcuiuſque Coniugationis; ſique aliqua deerunt, erunt illa deinceps ſtudioſi diligentia, ac ſtudio compenſanda.

DE

De Primo Verborum Ordine, eiuſque Speciebus.

CAPVT V.

PRIMA igitur Coniugatio, vt ex iam dictis conſtat, ea complectitur verba, quæ deſinunt in tertia ſingulari Præſentis in այ, vt կայ ſtat pſal. 70 7: մնայ Manet; ibidem: յուսայ Sperat, pſ. 93. u. 14, & his ſimilia.

HVius primę Coniugationis duę ſunt Species, ſumendo ſpecificam coniugationum diſtinctionem, vt dictum eſt Capite tertio, à tertia perſona ſingulari Prę-teriti, quæ diuerſimode terminatur, & deſinit.

Aliqua enim Verba huius Cōiugationis deſinunt in tertia ſingulari præteriti in աց vtì ſunt հաւատաց Credidit, pſ. 92. u. 5: դողաց Contremuit, pſ. 76. u. 16: գնաց Iuit, pſal. 1. մնաց Stetit: փութաց Ac-

celera-

celerauit, & ſic conſtituitur prima Species.

Alia verò in eadem tertia perſona ſingulari Præteriti deſinunt in գաւ, præcedente vt plurimùm vocali ա, vt ցնծացաւ Exultauit pſal. 12. u. 6. յուսացաւ Sperauit pſal. 51. u 6. բարկացաւ Succenſuit, pſal. 17. u. 8: չորացաւ Exaruit pſal. 101. u. 3., & ſic conſtituitur Secunda.

Quòd ſi quærat quis, quanam ratione dignoſci poſſint ea, quæ deſinunt in այ, quæue in գաւ; Reſpondeo, cognitionem hanc diuturna obſeruatione eſſe comparandam: Interim tamen eſſe obſeruandum; Verba omnia, quæ in tertia pręſentis aſſumunt litteram ն ante այ, deſinere in tertia præteriti in գաւ, mutata ն in գ, ſic ab ուրախանայ lætatur, fit præteritum ſingulare ուրախացաւ Lætatus eſt: ab զաւրանայ Corroboratur, fit զօրացաւ Roboratus eſt, pſal. 51. verſ. 6: ab հիւանդանայ

Infirmatur, ſit Հիւանդացաւ Infirmatus
eſt pſal. 67. u. 10. ab մոռանայ
Obliuiſcitur, ſit մոռացաւ
Oblitus eſt, pſal. 9.
verſ. 12.

Exem.

Exemplar verborum primæ Speciei, quę ſcilicet deſinunt in tertia ſingulari pręſentis in այ, & in tertia ſing. præteriti in աց.

Præſens.

հաւատամ	Credo.
հաւատաս	Credis.
հաւատայ	Credit.
Plur.	*Plur.*
հաւատամք	Credimus.
հաւատայք	Creditis.
հաւատան	Credunt.

Imperfectum.

հաւատայի	Credebam.
հաւատայիր	Credebas.
հաւատայր	Credebat.

Plur.	*Plur.*
Հաւատայիաք	Credebamus.
Հաւատայիք	Credebatis.
Հաւատային	Credebant.

Præteritum.

Հաւատացի	Credidi.
Հաւատացեր	Crediſti.
Հաւատաց	Credidit.

Plur.	*Plur.*
Հաւատացաք	Credidimus.
Հաւատացէք	Crediſtis.
Հաւատացին	Crediderunt.

Futurum.

Հաւատացից	Credam.
Հաւատացես	Credes.
Հաւատացէ	Credet.

Plur.	*Plur.*
հաւատասցուք	Credemus.
հաւատասցէք	Credetis.
հաւատասցեն	Credent.

Imperatiuus.

հաւատայ	Crede.
Plur.	*Plur.*
հաւատացէք	Credite.

Infinitiuus.

հաւատալ.	Credere.

Exem-

Exemplar verborum ſecundæ Speciei, quæ ſcilicet deſinunt in tertia præſentis in այ. & in tertia præteriti in ցաւ.

Præſens.

յուսամ	Spero.
յուսաս	Speras.
յուսայ.	Sperat.
Plur.	*Plur.*
յուսամք	Speramus.
յուսայք	Speratis.
յուսան	Sperant.

Imperfectum.

յուսայի	Sperabam.
յուսայիր	Sperabas.
յուսայր.	Sperabat.

Plur.

Plur.	*Plur.*
յուսայիաք	Sperabamus.
յուսայիք	Sperabatis.
յուսային.	Sperabant.

Præteritum.

յուսացայ	Speraui.
յուսացար	Sperauiſti.
յուսացաւ.	Sperauit.

Plur.	*Plur.*
յուսացաք	Sperauimus.
յուսացայք	Sperauiſtis.
յուսացան	Sperauerunt.

Futurum.

յուսացայց	Sperabo.
յուսասցիս, vel կ ցիս	Sperabis.
յուսասցէ	Sperabit.

Plur.

Plur.	*Plur.*
յուսասցուք	Sperabimus.
յուսասջիք, vel ջ ցիք	Sperabitis.
յուսասցին	Sperabunt.

Imperatiuus.

յուսայ	Spera.
Plur.	*Plur.*
յուսացարուք	Sperate.

Infinitiuus.

յուսալ	Sperare.

QVONIAM verò innuimus iam ſupra, Verba ea, quæ in tertia ſingulari præſentis habent litteram ვ anre ის, illud idem deperdere in prçterito, mutato ვ in ე; placet huiuſcemodi etiam verborum exemplar ſubijcere, ex quo poterit vnuſquiſque comprçhendere, eiuſmodi mutationem litterç ვ in litteram ე non contingere ſolùm in præterito, ſed etiam in futuro, quin etiam in participialibus, vt dictum iam eſt ſuperiori Libro: reliqua verò omnia inflecti debere, iuxta formam cæterorum Secundç Speciei.

Aliud Exemplar verborum ſecundæ Speciei, quæ in tertia Præſentis habent ն ante այ.

Præſens.

մոռանամ	Obliuiſcor.
մոռանաս	Obliuiſceris.
մոռանայ	Obliuiſcitur.

Plur.	*Plur.*
մոռանամք	Obliuiſcimur.
մոռանայք	Obliuiſcimini.
մոռանան	Obliuiſcuntur.

Imperfectum.

մոռանայի	Obliuiſcebar.
մոռանայիր	Obliuiſcebaris.
մոռանայր	Obliuiſcebatur.

Plur.	*Plur.*
մոռանայիաք	Obliuiſcebamur.
մոմոռանայիք	Obliuiſcebamini.
մոռանային	Obliuiſcebantur.

Perfectum.

մոռացայ	Oblitus ſum.
մոռացար	Oblitus es.
մոռացաւ	Oblitus eſt.

Plur.	*Plur.*
մոռացաք	Obliti ſumus.
մոռացարուք	Obliti eſtis.
մոռացան	Obliti ſunt.

Futurum.

մոռացայց	Obliuiſcar:
մոռասցիս, vel // ջիս	Obliuiſcèris.
մոռասցի	Obliuiſcetur.

Plur:	*Plur.*
մոռասցուք	Obliuiſcemur.
մոռասջիք	Obliuiſcemini.
մոռասցին	Obliuiſcentur.

Imperatiuus.

մոռա՛յ	Obliuiſcere.

Infinitiuus.

մոռացարուք	Obliuiſcimini.

Infinitiuus.

մոռանալ	Obliuiſci.

De Verbis Anomalis primæ Coniugationis.

CAPVT VI.

PROPOSITIS hac ratione exemplaribus pro vtraque huius primæ Coniugationis ſpecie; Veniendum nunc eſt ad Irregularia verba, ſeu Anomala, quæ ſcilicet in Præterito, Futuro, & Imperatiuo variant à præſcripta in ſuperioribus exemplaribus regula, vel aſſumendo litteram ܗ in principio tertiæ perſonę ſingulis præteriti; vel immutando litteras radicales præſentis; vel earum aliquam, ſeu plures deperdendo. Adducemus autem hoc loco varia eorum exempla, tùm vt planior fiat via ad ſimilia alia inflectenda, tùm etiam ne quid deficiat ad perfectam, & abſolutam huius Coniugationis aſſequutionem.

Exem-

Exemplar verborum anomalorum primæ Coniugationis, quæ in principio tertiæ perſonę ſingul. Præteriti aſſumunt litteram ե.

Præſens.

բանամ	Aperio.
բանաս	Aperis.
բանայ	Aperit.
Plur.	*Plur.*
բանամք	Aperimus.
բանայք	Aperitis.
բանան	Aperiunt.

Imperfectum.

բանայի	Aperiebam.
բանայիր	Aperiebas.
բանայր	Aperiebat.
	Plur.

Plur.	*Plur.*
բանայիւք	Aperiebamus.
բանայիք	Aperiebatis.
բանային	Aperiebant.

Præteritum.

բացի	Aperui.
բացեր	Aperuiſti.
եբաց	Aperuit.

Plur.	*Plur.*
բացաք	Aperuimus.
բացէք	Aperuiſtis.
բացին	Aperuerunt.

Futurum.

բացից	Aperiam.
բացցես	Aperies.
բացցէ	Aperiet.

Plur.

Plur.	*Plur.*
բացցուք	Aperiemus.
բացցէք, vel բացջիք	Aperietis.
բացցեն	Aperient.

Imperatiuus.

բաց	Aperi.
Plur.	*Plur.*
բացէք	Aperite.

Infinitiuus.

բանալ	Aperire.

In hunc modum inflectuntur verba լայ flet, & կայ ſtat թանայ, & ſi quæ ſunt huiuſmodi.

Aliud

Aliud exemplar eorumdem verborum annomalorum, quæ aſſumunt in capite tertiæ perſonę ſingularis Præteriti litteram է, & inſuper mutant litteram Præſentis ռ, in ր, & litteram ն Præteriti, in ձ.

Præſens.

բառնամ Porto.
բառնաս Portas &c.
iuxta formam cæterorum.

Imperfectum.

բառնայի Portabam &c.
iuxta formam cæterorum.

Præteritum.

բարձի Portaui.
բարձեր Portauiſti.

եբարձ	Portauit.
Plur.	*Plur.*
բարձաք	Portauimus.
բարձէք	Portaſtis.
բարձին	Portauerunt.

Futurum.

բարձից	Portabo.
բարձցես	Portabis.
բարձցէ	Portabit.
Plur.	*Plur.*
բարձցուք	Portabimus.
բարձցէք	Portabitis.
բարձցեն	Portabunt.

Imperatiuus.

բարձ	Porta,
	Plur.

Plur. *Plur.*

բարձիք, vel բարձէք Portate.

Infinitiuus.

բառնալ Portare.

Exemplar Verborum primæ Coniugationis, quæ non aſſumunt quidem in initio tertię perſonæ ſingularis præteriti vocalem ե, deficiunt tamen in fine; & inſuper mutant litteram præſentis ռ in ր, & litteram ց præteriti in ձ.

Præſens.

համբառնամ Eleuo.
համբառնաս Eleuas &c.

Imperfectum.

համբառնայի	Eleuabam &c.

Præteritum.

համբարձի	Eleuaui.
համբարձեր	Eleuaſti.
համբարձ	Eleuauit.
Plur.	*Plur.*
համբարձաք	Eleuauimus &c.

Futurum.

համբարձից	Eleuabo.
համբարձցես	Eleuabis &c.
Plur.	*Plur.*
համբարձցուք	Eleuabimus &c.

Imp Infinit. et Fut. iuxta for. ſup. verbi.

Atque

ATque hoc loco admonendus eſt huius linguę ſtudioſus, reperiri in hac prima Coniugatione verba nonnulla, quę ſub eodẽ themate vtramq; admittunt ſignificationem, actiuã ſcilicet, & paſſiuam: quę quidem verba modo imitantur inflexionem verborum primę ſpeciei, ſeu exemplarium modo allatorum; modò verò imitãtur inflexionem ſecũdæ; primę quidem cùm ſignificationem habent actiuam; ſecundę verò cùm paſſiuã. Exempli gratia, verbum *բանայ* quatenus actiuum eſt, facit in præterito *եբաց*, & in futuro *բացցէ*; quatenus verò paſſiuũ eſt, facit *բացաւ*, & futurum *բացցի*: eodem modo ab *բառնայ*, & *համբառնայ*, prout ſignificationem habent actiuã, fiunt prę-terita *եբարձ*, & *համբարձ*, Futura autẽ *բարձցէ*, & *համբարձցէ*; prout verò ſignificationem habent paſſiuam, formant præterita *բարձաւ*, & *համբարձաւ*; Futura autem, *բարձցի*, & *համբարձցի*.

Ex his colligere poteſt idem Linguarum ſtudio-

ſtudioſus ; Ea verba, quæ in tertia ſingulari Præſentis habent ռ immediatè ante նայ, mutare in præterito ռ in ր, & ց in ձ: in futuro verò ռ ſimiliter in ր commutare, addita poſt ր littera ձ. Quod vt clariùs eluceſcat, ſubijciam exemplar verbi դառնայ.

Præſens.

դառնամ	Redeo, Conuertor,
դառնաս	Redis,
դառնայ	Redit.

Plurale iuxtà regulam cæterorum.

Imperfectum.

դառնայի	Redibam &c.

Cætera ad imitationem aliorum.

Præ-

Præteritum.

դարձայ	Redij, Conuerſus (ſum.
դարձար	Redijſti.
դարձաւ	Redijt.

Plur. *Plur.*

դարձաք	Rediuimus.
դարձարուք	Redijſtis.
դարձան	Redierunt.

Futurum.

դարձայց	Redibo, Conuertar.
դարձցիս, vel ~ձջիս	Redibis.
բարձցի	Redibit.

Plur. *Plur.*

դարձ.ցուք	Redibimus.
դարձջիք	Redibitis.
դարձցին	Redibunt.

Impe.

Imperatiuus.

գարձ Redi.

Plur. *Plur.*

դարձարուք Redite.

Infinitiuus.

դառնալ Redire, cõuerti.

Coniugatio Verbi Anomali
տալ.

Præſens.

տամ Do.
տաս Das.
տայ Dat.

Impe-

Plur.	*Plur.*
տամք	Damus.
տայք	Datis.
տան	Dant.

Imperfectum.

տայի	Dabam.
տայիր	Dabas.
տայր	Dabat.

Plur.	*Plur.*
տայեաք	Dabamus.
տայեք	Dabatis.
տայեն	Dabant.

Præteritum.

ետու	Dedi.
ետուր	Dediſti.
ետ	Dedit.

Plur. — *Plur.*

տուայք — Dedimus.
տուէք — Dediſtis.
ետուն — Dederunt.

Futurum.

տաց — Dabo.
տացես — Dabis.
տացէ — Dabit.

Plur. — *Plur.*

տացուք — Dabimus.
տացէք — Dabitis.
տացեն — Dabunt.

Imperatiuus.

տուր — Da.

Plur.	*Plur.*
տուք	Date.

Infinitiuus.

տալ	Dare.

Appendix.

տուր Da: legi etiam տւար, vt դարմանն տւար դմայ Pabulum da huic, in Miſſ. manuſc. Luc. 10; qui modus vſurpatur potiſſimùm, vbi pręcedit particula prohibitiua մի Ne, vt cum dicitur մի տւար ne des ibid. Ioel 2.

Pro plurali ponitur interdum տւայք maximè, ſi præcedat eadem particula negatiua մի, vt մի տւայք տեղի, ne detis locum &c. Eph. 4.

Ab hoc verbo formatur participiale actiuum տուող Dans, datur, & paſſiuum տուեալ Datus.

Coniugatio Verbi գայ.

Præſens.

գամ	Venio.
գաս	Venis.
գայ	Venit.
Plur.	*Plur.*
գամք	Venimus.
գայք	Venitis.
գան	Veniunt.

Imperfectum.

գայի	Veniebam.
գայիր	Veniebas.
գայր	Veniebat.
Plur.	*Plur.*
գայիաք	Veniebamus.
գայիք	Veniebatis.

գային

գային	Veniebant.

Præteritum.

եկի	Veni.
եկիր	Veniſti.
եկ	Venit.
Plur.	*Plur.*
եկաք	Venimus.
եկայք	Veniſtis.
եկին	Venerunt.

Futurum.

եկից	Veniam.
եկիցես	Venies.
եկեսցէ	Veniet.
Plur.	*Plur.*
եկեսցուք	Veniemus.

եկ-

եկեսջիք	Venietis.
եկեսցեն	Venient.

Imperatiuus.

եկ	Veni.
Plur.	*Plur.*
եկայք	Venite.

Infinitiuus.

գալ	Venire.

Appendix.

եկեսցէ Veniet; Dicitur etiam գայցէ Vt cum dicitur Luc. 14. զի յորժամ գայցէ որ կոչեացն զքեզ, Vt cum venerit, qui vocauit te, & in plur. գայցեն Venient ibid. Io. 11.

Ab hoc verbo fit գալոցեմ, գալոցես, գալոցէ Venturus ſum es, eſt &c.

De

De ſecundo Verborum Ordine, eiuſque Speciebus.

CAPVT VII.

SECVNDA Coniugatio ea continet Verba, quorum tertia ſingularis Præſentis, terminatur in է, vt քննէ Examinat pſ. 10. u. 6. գործէ Operatur, pſal. 14. u. 2. ժողովէ Congregat, pſal. 38. u. 7. արհամարհէ Spernit pſal. 50. u. 18: պահէ Cuſtodit, pſal. 36. u. 26: ասէ dicit, pſal. 35. u. 1. & alia id genus

IN hac Coniugatione tres nobis ſeſe offerunt Verborum Species: Prima eſt eorum Verborum, quæ deſinunt in tertia perſona ſingulari præteriti in եաց; Cuiuſmodi ſunt սիրեաց Amauit, pſ. 45. u. 4: յիշեաց Recordatus eſt, pſ. 9. u. 12: ցրուեաց Diſperſit pſal. 17. u. 15: ծածկեաց Operuit, pſal. 26. u. 6. Et alia eiuſmodi.

Secunda

SEcunda Species eſt nonnullorum Verborum, quæ in tertia ſingulari Præteriti deſinunt in աց purum, quæ ſcilicet non habent ե ante աց, ſicuti habent verba primæ ſpeciei, vtì ſunt ասաց Dixit pſal. 32. u. 7: գիտաց ſciuit pſal. 72. u. 10.

TErtia Species ea complectitur verba, quę formant tertiam perſonam ſingularē prȩteriti in ցոյց, vel ոյց, omiſſo primo ց: Exempla verborum primi generis ſunt խոնարհեցոյց Humiliauit, pſal. 74. u. 7. բարկացոյց, ad iram concitauit, pſal. 73. u. 17. յանցոյց Tranſmiſit, tranſire fecit, pſ. 77. u. 14; Exempla ſecundi generis ſunt հատոյց Retribuit pſ. 10. 2. իջոյց Demiſit, deſcendere fecit pſal. 77. u. 26, & alia multa.

VErùm antequam proponantur ſingularum Specierum exemplaria, præmittendam cenſeo Coniugationem verbi Subſtãtiui եմ, ես, է Sũ, es, eſt, etenim illius vſus valde frequens eſt, & familiaris

eſt,

eſt, illudque imitantur cætera huius coniugationis verba.

Coniugatio Verbi Subſtantiui եմ, ես, է.

Præſens.

եմ Sum.
ես Es.
է Eſt.

Plur. *Plur.*

եմք Sumus.
էք Eſtis.
են Sunt.

Imperfectum.

էի Eram.
էիր Eras.
էր Erat.

Plur.	***Plur.***
էաք	Eramus.
էիք	Eratis.
էին	Erant.

Præteritum.

եղէ	Fui, vel factus ſum.
եղեր	Fuiſti, vel factus es.
եղև	Fuit, vel factus eſt.

Plur.	***Plur.***
եղաք	Fuimus, vel facti ſumus.
եղէք	Fuiſtis, vel facti eſtis.
եղեն	Fuerunt, vel facti ſunt.

Hoc Pręteritũ mutuo accipitur à verbo լի· նել, quod ſignificat eſſe, vel fieri; de quo ſuo loco in tertia Coniugatione.

Futurum.

իցեմ	Ero.

իցես

իցես — Eris.
իցէ — Erit.

Plur. — *Plur.*

իցեմք — Erimus.
իցէք — Eritis.
իցեն — Erunt.

Imperatiuus.

լեր — Eſto.

Plur. — *Plur*

լերուք — Eſtote.

Infinitiuus.

լինել — Eſſe.

Exemplar verborum primæ Speciei, quæ deſinunt in tertia ſingulari Pręſentis in է, & in tertia ſingulari Pręteriti in եաց.

Præſens.

աւրհնեմ	Benedico.
աւրհնես	Benedicis.
աւրհնէ	Benedicit.
Plur.	*Plur.*
աւրհնեմք	Benedicimus.
աւրհնէք	Benedicitis.
աւրհնեն	Benedicunt.

Imperfectum.

աւրհնէի	Benedicebam.
աւրհնէ՛իր	Benedicebas.
աւրհնէր	Benedicebat.

Plur.

Plur.	*Plur.*
ա̊րհնեաք	Benedicebamus.
աւրհնեիք	Benedicebatis.
աւրհնեին	Benedicebant.

Præteritum.

ա̊ւրհնեցի	Benedixi.
ա̊ւրհնեցեր	Benedixiſti.
ա̊ւրհնեաց	Benedixit.

Plur.	*Plur.*
աւրհնեցաք	Benediximus.
աւրհնեցեք	Benedixiſtis.
ա̊ւրհնեցին	Benedixerunt.

Futurum.

աւրհնեցից	Benedicam.
աւրհնեսցես	Benedices.
ա̊ւրհնեսցե	Benedicet.

Plur.

Plur.	*Plur.*
աւրհնեսցուք	Benedicemus.
աւրհնեսցէք	Benedicetis.
աւրհնեսցեն	Benedicent.

Imperatiuus.

աւրհնեայ	Benedic.
Plur.	*Plur.*
աւրհնեցէք	Benedicite.

Infinitiuus.

աւրհնել	Benedicere.

Exemplar verborum ſecundæ Speciei, quæ deſinunt in tertia ſingulari Pręſentis in ե, & in tertia ſingulari Pręteriti in աց purum.

Præ

Præſens.

ասեմ	Dico.
ասես	Dicis.
ասէ	Dicit.

Plur.	*Plur.*
ասեմք	Dicimus.
ասէք	Dicitis.
ասեն	Dicunt.

Imperfectum.

ասէի	Dicebam.
ասէիր	Dicebas.
ասէր	Dicebat.

Plur.	*Plur.*
ասէաք	Dicebamus.
ասէիք	Dicebatis.
ասէին	Dicebant.

Præ-

Præteritum.

ասացի	Dixi.
ասացեր	Dixiſti.
ասաց	Dixit.
Plur.	*Plur.*
ասացաք	Diximus.
ասացէք	Dixiſtis.
ասացին	Dixerunt.

Futurum.

ասացից, vel ասիցեմ	Dicam.
ասասջիս, vel ասիցես	Dices.
ասասցէ, vel ասիցէ	Dicet.
Plur.	*Plur.*
ասասցուք, vel ասիցեմք	Dicemus.
ասասջիք, vel ասիցէք	Dicetis.
ասասցեն, vel ասիցեն	Dicent.

Impe-

Imperatiuus.

ասայ — Dic.

Plur. — *Plur.*

ասացէք — Dicite.

Infinitiuus.

ասէլ — Dicere.

Hæc Coniugatio imitatur inflexionem verborum primæ ſpeciei, Coniugationis primæ, in præterito, & futuro.

Exemplar verborum tertiæ Speciei; ac primò eorum, quæ deſinunt in tertia perſona ſingulari Præteriti in *ցյց*.

Præſens:

կացուցես	Conſtituis.
կացուցէ	Conſtituit.
Plur.	*Plur.*
կացուցեմք	Conſtituimus.
կացուցէք	Conſtituitis.
կացուցեն	Conſtituunt.

Imperfectum.

կացուցէի	Conſtituebam.
կացուցէիր	Conſtituebas.
կացուցէր	Conſtituebat.
Plur.	*Plur.*
կացուցէաք	Cõſtituebamus.
կացուցէիք	Conſtituebatis.
կացուցէին	Conſtituebant.

Præteritum.

կացուցի	Conſtitui.

կա-

կացուցեր	Conſtituiſti.
կացոյց	Conſtituit.

Plur.	*Plur.*
կացուցաք	Conſtituimus.
կացուցէք	Conſtituiſtis.
կացուցին	Conſtituerunt.

Futurum.

կացուցից	Conſtituam.
կացուսցես, vẽl [illegible]սջիս	Conſtitues.
կացուսցէ	Conſtituet.

Plur.	*Plur.*
կացուսցուք	Conſtituemus.
կացուսցէք, vel [illegible]սջիք	Conſtituetis.
կացուսցեն	Conſtituent.

Imperatiuus.

կացոյ	Conſtitue.

Plur.

Plur.	*Plur.*
կացուցէք	Conſtituite.

Infinitiuus.

կացուցել	Conſtituere.

Aliud exemplar verborum tertiæ Speciei, eorum ſcilicet, quæ deſinunt in tertia perſona ſingulari Prętериti in ոյց omiſſo primo ց.

Præſens.

մատուցեմ	Offero.
մատուցես	Offers &c.

Cætera iuxta formam aliorum.

Imperfectum.

մատուցէի	Offerebam.

մա-

մատուցեիր Offerebas &c.

Præteritum.

մատուցի Obtuli.

մատուցեր Obtuliſti.

մատոյց Obtulit.

Plur. *Plur.*

մատուցաք Obtulimus.

մատուցէք Obtuliſtis.

մատուցին Obtulerunt.

Futurum.

մատուցից Offeram.

մատուսցես Offeres.

մատուսցէ Offeret.

Plur. *Plur.*

մատուսցուք Offeremus.

մատուցէք	Offeretis.
մատուցեն	Offerent.

Imperatiuus.

մատոյ	Offer.
Plur.	*Plur.*
մատուցէք	Offerte.

Infinitiuus.

մատուցել	Offerre.

AD tres iſtas Verborum Species ſub allatis exemplaribus expreſſas, licet referri commodè poſſint omnia Verba, quę ſub hoc ſecundo Coniugationum genere continentur, exceptis ijs, quę ſunt

ſunt Anomala; attamen quoniam, reperiuntur non pauca verba, deſinentia in tertia perſona ſingularis pręsẽtis in անէ, cuiuſmodi ſunt տեսանէ Videt, մատուցանէ Offert, ելանէ Aſcendit, բազմացուցանէ Multiplicat, quæ omnia videntur tantiſper deflectere in futuro ab ea coniugandi forma, quæ in ijs exemplaribus propoſita eſt, ſubijciam, propterea huiuſmodi verborum exemplar, quò facilius, & promptius cætera omnia inflecti poſſint.

Exemplar verborum deſinentium in tertia perſona ſingulari præſentis in անէ.

Præſens.

սերմանեմ	Semino.
սերմանես	Seminas &c.

Reliqua ad imitationem ſuperiorum.

Imper-

Præteritum.

սերմանեցի	Seminaui &c.

Futurum.

սերմանիցեմ	Seminabo.
սերմանիցես	Seminabis.
սերմանիցէ	Seminabit.

Plur.	*Plur.*
սերմանիցեմք	Seminabimus.
սերմանիցէք	Seminabitis.
սերմանիցեն	Seminabunt.

Imperatiuus, & Infinitiuus iuxta formam exemplaris primæ ſpeciei.

De Verbis Anomalis ſecundæ Coniugationis.

CAPVT VIII.

IN hac etiam ſecunda Coniugatione, quemadmodum & in prima iam obſeruauimus, contingunt multa verba, quæ in tertia perſona ſingulari Prçteriti aſſumunt in initio dictionis litteram ե, deficiuntque in fine; cuiuſmodi ſunt հանէ Educit, հարէ Percutit, պագնէ Oſculatur, ցուցէ indicat, quorum præterita ſunt եհան Eduxit, եհար Percuſſit, եպագ Oſculatus eſt, եցոյց Indicauit; quæ propterea inter anomala, & irregularia connumerantur; quorum exemplar ſit ſequens verbum.

Exemplar verborum ſecundę Coniugationis, quæ in principio tertiæ perſonæ ſingularis præteriti aſſumunt litteram ե.

Præſens.

Հարեմ	Percutio.
Հարես	Percutis.
Հարէ	Percutit.

Plur.	*Plur.*
Հարեմք	Percutimus.
Հարէք	Percutitis.
Հարեն	Percutiunt.

Imperfectum.

Հարէի	Percutiebam.
Հարեիր	Percutiebas.
Հարեր	Percutiebat.

Plur.

Plur.	*Plur.*
Հարէաք	Percutiebamus.
Հարէիք	Percutiebatis.
Հարէին	Percutiebant.

Præteritum.

Հարի	Percuſſi.
Հարեր	Percuſſiſti.
Եհար	Percuſſit.

Plur.	*Plur.*
Հարաք	Percuſſimus.
Հարէք	Percuſſiſtis.
Հարին	Percuſſerunt.

Futurum.

Հարից	Percutiam.
Հարցես	Percuties.
Հարցէ	Percutiet.

Plur.

Plur.	*Plur.*
Հարցուք	Percutiemus.
Հարցէք	Percutietis.
Հարցեն	Percutient.

Imperatiuus.

Հար	Percute.
Plur.	*Plur.*
Հարէք	Percutite.

Infinitiuus.

Հարէլ	Percuttere.

SVnt prætereà alia verba huius ſecundę Coniugationis, quæ non aſſumunt quidem in principio tertiæ perſonæ ſingularis

 præ-

præteriti litteram է, deficiunt nihilominus in fine; cuiuſmodi ſunt աւծէ Vngit, ածէ adducit, ելանէ Egreditur, համբերէ Suſtinet, expectat ստեղծէ Creat, արկանէ Proijcit, սպանանէ Trucidat, & huiuſmodi alia, quorum præterita ſunt աւծ Vnxit, ած adduxit, ել Egreſſus eſt, vel aſcendit; համբեր Expectauit, ստեղծ Creauit, արկ Proiecit, սպան Occidit. Pro quibus omnibus aptè inflectendis ſequens exemplar deſeruiat.

Exemplar verborum ſecundę Coniugationis, quæ in fine tertiæ perſonæ ſingularis præteriti deficiunt.

Præſens.

աւծեմ, vel օծանեմ	Vngo.
աւծես	Vngis &c.

Im-

Imperfectum.

աւծէի	Vngebam.
աւծէիր	Vngebas &c.

Præteritum.

աւծի	Vnxi.
աւծեր	Vnxiſti.
աւծ	Vnxit.

Plur.	*Plur.*
աւծաք	Vnximus.
աւծէք	Vnxiſtis.
աւծին	Vnxerunt.

Futurum.

աւծից	Vngam.
աւծցես	Vnges.
աւծցէ	Vnget.

Plur.

Plur. *Plur.*

աւծ-ցուք Vngemus.
աւծ-ցէք Vngetis.
աւծ-ցեն Vngent.

Imperatiuus.

ա՛ւծ Vnge.

Plur. *Plur.*

աւծ-էք Vngite.

Infinitiuus.

աւծ-ել Vngere.

Coniugatio Verbi դնել.

Præſens.

դնեմ Pono.

դնէս	Ponis &c.

Imperfectum.

դնեի	Ponebam.
դնեիր	Ponebas &c.

Præteritum.

եդի	Poſui.
եդեր, եդիր	Poſuiſti.
եդ	Poſuit.
Plur.	*Plur.*
եդաք	Poſuimus.
եդիք	Poſuiſtis.
եդին	Poſuerunt.

Futurum.

եդից	Ponam.
դիցես	Pones.

դիցէ

դիցէ	Ponet.
Plur.	*Plur.*
դիցուք	Ponemus.
դիցէք	Ponetis.
դիցեն	Ponent.

Imperatiuus.

դիր	Pone.
Plur.	*Plur.*
դիք	Ponite.

Infinitiuus.

դնել	Ponere.

Coniugatio Verbi անել ſeu առնել.

Præſens.

անեմ, և առնեմ	Facio.

ընես, vel առնես — Facis &c.

Imperfectum.

առնէի — Faciebam.
առնէիր — Faciebas &c.

Præteritum.

արարի — Feci.
արարեր — Feciſti.
արար — Fecit.

Plur. — *Plur.*

արարաք — Fecimus.
արարէք — Feciſtis.
արարին — Fecerunt.

Futurum.

արարից — Faciam.
արասցես, vel առնիցես — Facies.
արասցէ, vel առնիցէ — Faciet.

Plur.

Plur.	*Plur.*
արասցուք	Faciēmus.
արասջիք, vel առնիցէք	Facietis.
արասցեն, vel առնիցեն	Facient.

Imperatiuus.

արայ	Fac.
Plur.	*Plur.*
արարէք	Facite.

Infinitiuus.

Անել, vel առնել	Facere.

Coniugatio Verbi լսել.

Præſens.

լսեմ	Audio.
լսես	Audis.

լսէ	Audit.
Plur.	*Plur.*
լսեմք	Audimus.
լսէք	Auditis.
լսեն	Audiunt.

Imperfectum.

լսէի	Audiebam.
լսէիր	Audiebas.
լսէր	Audiebat.
Plur.	*Plur.*
լսէաք	Audiebamus.
լսէիք	Audiebatis.
լսէին	Audiebant.

Præteritum.

լուայ	Audiui.
լուար	Audiuiſti.
լուաւ	Audiuit.

Plur.

Plur.	*Plur.*
լուաք	Audiuimus.
լուարուք	Audiuiſtis.
լուան	Audiuerunt.

Futurum.

լուայց	Audiam.
լուիցես	Audies.
լուիցէ	Audiet.
Plur.	*Plur.*
լուիցուք	Audiemus.
լուիցէք	Audietis.
լուիցեն	Audient.

Imperatiuus.

լուր	Audi.
Plur.	*Plur.*
լուարուք	Audite.

Infi-

Infinitiuus.

լսել	Audire.

Coniugatio Verbi ուտել.

Præſens.

ուտեմ	Edo.
ուտես	Edis.
ուտէ	Edit.
Plur.	*Plur.*
ուտեմք	Edimus &c.

Imperfectum.

ուտէի	Edebam.
ուտէիր	Edebas.
ուտէր	Edebat.
Plur.	*Plur.*
ուտէաք	Edebamus.

Præ-

Præteritum.

կերայ	Edi.
կերար	Ediſti.
եկեր	Edit.

Plur.	*Plur.*
կերաք	Edimus.
կերայք	Ediſtis.
կերան	Ederunt.

Futurum.

ուտից, vel կերից	Edam.
ուտիցես, vel կերիցես	Edes.
ուտիցէ, vel կերիցէ	Edet.

Plur.	*Plur.*
ուտիցուք, vel կերիցուք	Edemus.
ուտիցէք, vel կերիջիք	Edetis.
ուտիցեն, vel կերիցեն	Edent.

Impe-

Imperatiuus.

կերայ Ede.

Plur. *Plur.*

կերայք Edite.

Infinitiuus.

ուտել Edere.

De

De tertio Verborum Ordine, eiuſque Speciebus.

CAPVT IX.

TERTIA Coniugatio verſatur circa ea verba, quorum tertia perſona ſingularis Pręſentis deſinit in ի; cuiuſmodi sũt նստի Sedet, pſal. 9. u. 29. դատի Iudicat, pſ. 7. u 8. թռչի Volat, pſ. 90. u. 5. ողորմի Miſeretur, pſal. 36. uerſ. 19. կամի Vult Ibid. u. 21. խորհի Meditatur Ibid. u. 23. հալի Diſſoluitur, pſal. 57. u. 7., & huiuſmodi alia.

SVB hac Coniugatione continentur tres verborum ſpecies, quarum duæ primæ paucis inter ſe diſcrepant, vt conſtabit in exemplaribus, quæ adducentur.

PRima ſpecies eſt eorum Verborum, quæ deſinunt in tertia perſona ſingulari Ptæteriti in եաւ, quorũ exempla ſunt զարթեաւ Excitatus eſt, pſal. 77. u. 67.

ծանեաւ Cognouit, pſ. 90. մատեաւ Acceſſit Matt. 8. յարեաւ Surrexit Luc. 24. կորեաւ perijt, pſ. 9. u. 5. & alia multa.

Secunda ſpecies ea complectitur verba, quorum tertia perſona ſingularis Præteriti deſinit in աւ purum, quæ ſcilicet non admittunt ſemiuocalē ե ante աւ; cuiuſmodi ſunt նստաւ Sedit, pſ. 46. u. 8. ծնաւ peperit, genuit, pſ. 7. u. 15. սկսաւ Cœpit Matt. 11. ուսաւ didicit, հանգաւ Conquieuit, & id genus quamplurima.

Tertia, & vltima ſpecies ea continet verba, quæ deſinunt in tertia perſona ſingulari Præteriti in ցաւ præcedente ſemiuocali ե; huius generis ſunt խռովեցաւ Indignatus eſt, pſ. 30. u. 9. խօսեցաւ loquutus eſt, pſal. 11. u. 2. կամեցաւ Voluit, pſal. 17. u. 20. ողորմեցաւ Miſertus eſt, pſal. 29. u. 10. հաստատեցաւ firmata eſt, pſal. 37. u. 2. անօրինեցաւ malignatus eſt, pſal. 73. u. 4., & huiuſmodi alia.

Exemplar verborum primæ ſpeciei, quæ deſinunt in tertia ſingulari Præteriti in եաւ.

Præſens.

ճանաչիմ	Cognoſco, ſcio.
ճանաչիս	Cognoſcis.
ճանաչի	Cognoſcit.
Plur.	*Plur.*
ճանաչիմք	Cognoſcimus, ſcimus.
ճանաչիք	Cognoſcitis.
ճանաչին	Cognoſcunt.

Imperfectum.

ճանաչէի	Cognoſcebam.
ճանաչէիր	Cognoſcebas.
ճանաչէր	Cognoſcebat.
Plur.	*Plur.*
ճանաչէաք	Cognoſcebamus.

ծանէիք	Cognoſcebatis.
ծանէին	Cognoſcebant.

Præteritum.

ծանեայ	Cognoui.
ծանեար	Cognouiſti.
ծանեաւ	Cognouit.
Plur.	*Plur.*
ծանեաք	Cognouimus.
ծանէրուք	Cognouiſtis.
ծանեան	Cognouerunt.

Futurum.

ծանեայց	Cognoſcam.
ծանիցես	Cognoſces.
ծանիցէ	Cognoſcet.
Plur.	*Plur.*
ծանիցուք	Cognoſcemus.
ծանիցիք, vel // ջիք	Cognoſcetis.

ծանիցեն Cognoſcent.

Imperatiuus.

ծանիր Cognoſce, ſcito.

Plur. *Plur.*

ծանէրուք Cognoſcite, ſcitote.

Infinitiuus.

ծանիլ Cognoſcere, ſcire.

ADuertendum eſt hoc loco, reperiri nonnulla verba, quæ inter radicales præſentis habent չ, cuiuſmodi ſunt երկնչի Timet, փախչի Fugit: quę quidem verba illud deperdunt in præterito, & futuro; format enim præteritum երկեաւ, փախեաւ, Futurum verò, երկիցէ, փախիցէ.

Aduertendũ ſecundò, eſſe aliqua verba huius ſpeciei, quæ aliter formant Impe-

ratiuum,

ratiuum ; à verbo enim յարի Surgit, fit Imperatiuus, արի Exurge, & plurale յարիք Surgite.

Exemplar verborum ſecundæ Speciei, quæ deſinunt in tertia ſingulari Præteriti in ու purum:

Præſens.

Նստիմ	Sedeo.
Նստիս	Sedes.
Նստի	Sedet.
Plur.	*Plur.*
Նստիմք	Sedemus.
Նստիք	Sedetis.
Նստին	Sedent.

Imperfectum.

Նստէի	Sedebam.
Նստէիր	Sedebas.

Նստ·

նստէր	Sedebat.
Plur.	*Plur.*
նստէաք	Sedebamus.
նստէիք	Sedebatis.
նստէին	Sedebant.

Præteritum.

նստայ	Sedi.
նստար	Sediſti.
նստաւ	Sedit.
Plur.	*Plur.*
նստաք	Sedimus.
նստարուք	Sediſtis.
նստան	Sederunt.

Futurum.

նստայց	Sedebo.
նստցիս	Sedebis.
նստցի	Sedebit.
	Plur.

Plur.	*Plur.*
նստցուք	Sedebimus.
նստցիք	Sedebitis.
նստցին	Sedebunt.

Imperatiuus.

նիստ	Sede.
Plur.	*Plur.*
նստարուք	Sedete.

Infinitiuus.

նստիլ	Sedere.

Appendix.

ADuertendum primò, ex huiuſmodi Verborum Ordine eſſe aliqua, quę in tertia ſingulari Præſentis habent litteram ն; quam litteram in Præterito, & futuro

turo deperdunt, vt accidit in verbis մեռանիլ, & անկանիլ, quorum præterita tempora ſunt մեռաւ Mortuus eſt Io. 8., & անկաւ Cecidit, pſal. 104. u. 37. ſutura verò ſunt մեռցի Morietur, pſ. 40. 5., & անկցի Cadet Exod. 15. 19.

Obſeruandū ſecundò eſſe nonnulla alia eiuſdem generis verba, quæ eandem litteram ն retinent in præterito, & futuro, vt contingit in mox allato exemplo verbi ծանիլ Cognoſcere, à quo fit ծանեաւ, Cognouit, pſal. 90 14., & fut. ծանիցես ibid. u. 6., & itidem in verbo ծնիլ Parere, à quo fit præt. ծնաւ Peperit Luc. 12. futurum autem ծնցի Pariet.

Exemplar verborum, tertiæ Speciei, quæ in tertia ſingulari Præteriti deſinunt in եցաւ.

Præſens.

խաւսիմ	Loquor.
խաւսիս	Loqueris.
խաւսի	Loquitur.
Plur.	*Plur.*
խաւսիմք	Loquimur.
խաւսիք	Loquimini.
խաւսին	Loquuntur.

Imperfectum.

խօսէի	Loquebar.
խօսէիր	Loquebaris.
խօսէր	Loquebatur.
Plur.	*Plur.*
խօսէաք	Loquebamur.

խօ-

խօսէիք	Loquebamini.
խօսէին	Loquebantur.

Præteritum.

խաւսեցայ	Locutus ſum.
խաւսեցար	Locutus es.
խաւսեցաւ	Locutus eſt.
Plur.	*Plur.*
խաւսեցաք	Locuti ſumus.
խաւսեցարուք	Locuti eſtis.
խաւսեցան	Locuti ſuerunt.

Futurum.

խօսեցայց	Loquar.
խօսեսցիս, vel խօսիցիս	Loqueris.
խօսեսցի, vel խօսիցի	Loquetur.
Plur.	*Plur.*
խօսեսցուք, vel խօսիցիմք	Loquemur.
խօսեսջիք, vel խօսիցիք	Loquemini.

խօսեսցին և խօսիցին Loquentur.

Imperatiuus.

խաւսեայ	Loquere.
Plur.	*Plur.*
խօսեցարուք	Loquimini.

Infinitiuus.

խօսիլ	Loqui.

Appendix.

Paſſiua verborum omnium perfectorum ſecundæ Coniugationis ſequuntur formam exemplaris prędicti; ab actiuis enim exempli gratia սիրէ amat, մկրտէ Baptizat, միաւորէ Vnit, fiunt paſſiua սիրի amatur, մկրտի Baptizatur, միաւորի Vnitur; mutata vltima vocali է in vocalem ի; a quibus deinde deducuntur præterita paſſi-

ua

ua *սիրեցաւ* &c. amatus eſt, *մկրտեցաւ* Baptizatus eſt, *միաւորեցաւ* Vnitus eſt &c.

Ea autem verbá quæ in futuro ſingulari verbi actiui deſinunt in *իցէ*, formant paſſiuum in // *իցի*: qua ratione à futuro actiuo *արձակիցէ* dimittet, formatur futurum paſſiuum *արձակիցի* dimittetur: & ab *դատիցէ* Iudicabit, fit futurum paſſiuum *դատիցի* Iudicabitur; non verò *արձակեսցի*, *դատեսցի*, iuxta formam dicti exemplaris.

De

De Verbis Anomalis tertiæ Coniugationis.

CAPVT X.

ANTEQVAM deſcendam ad Anomala verba huius Coniugationis, proferamque eorum exemplaria, ſicuti hactenus præſtitum eſt alijs in coniugationibus, Obſeruandum eſt, Eſſe aliqua verba, quæ ſub eadem verbi ſignificatione duplicem admittunt formam; alteram, quæ in իլ deſinit, iuxta quam ſunt tertiæ Coniugationis; alteram, quæ in անել terminatur, iuxta quam ſunt ſecundæ: horum enim verborum ոտեւանել, զարանել, ել անել eadem eſt ſignificatio cum illa, quæ ſubeſt hiſce alijs ոտեւնիլ, զարնիլ, ելնիլ, licet diuerſæ ſint formæ, & coniugationes.

Sunt inſuper nonnulla alia verba, quæ modò deſinunt in իլ, modò in ուլ in variata tamen vtrobique verbi ſignificatione; inue-

inuenies enim թողնիլ, & թողուլ Derelinquere; առնիլ, & առնուլ Accipere, ջեռնիլ, & ջեռնուլ Calefieri, լնիլ, & լնուլ replere, & huiuſmodi alia, quæ quidem erunt Coniugationis tertiæ, ſi primam habeant terminationem, erunt verò quartæ, ſi ſecundam, prout ſuo loco dicetur.

Hoc genus verborum appellarem ego Mixtæ Coniugationis; propterea quòd huiuſcemodi verba in aliquibus temporibus ſequantur formam vnius Coniugationis, in aliquibus verò alteram: idque accidit, quia vtræque formæ huiuſmodi verborum imperfectæ vt plurimùm ſunt, nec admittunt ſemper omnia tempora, & modos, qui uerbo accidunt; ſed altera earum eget auxilio alterius, mutuanturque inuicem modò Præſens tempus, uel Imperfectum, modò uerò Præteritum, uel Imperatiuum. Clarum id fiet exemplo uerborum տեսնիլ, & տեսանել, quorum uerborũ diuerſæ ſunt formæ, diuerſæ Coniugationes, ſed una, &

eadem

eadem ſignificatio: ab *տեսանիլ* enim non dices in Præſenti *տեսանիմ*, *տեսանիս*, *տե-սանի* &c. Video, vides, videt; neq; in im-perfecto *տեսանէի*, *տեսանէիր* &c. Vide-bam, videbas; quia huiuſmodi formæ non ſunt in uſu; Sed dices in præſenti *տեսա-նեմ*, *տեսանես*, *տեսանէ*, & in Imperfe-cto *տեսանէի*, *տեսանէիր* &c. mutuo de-ſumens duo hæc tempora à verbo *տեսա-նել*, quod eſt ſecundæ Coniugationis: E contrà verò à verbo *տեսանել* non di-ces in præterito *տեսանեցի*, *տեսանե-ցեր* &c. Vidi, vidiſti; neque dices in Im-peratiuo *տեսանեայ* Vide, & in plurali *տեսանեցէք* Videte, iuxta formam præ-ſcriptã in verbis in *անել* deſinentibus; ſed dices in Præterito *տեսի*, *տեսեր*, *ետե-* &c. & in Imperatiuo *տես*, & in plurali *տեսէք*, ſicuti colligere potes ex iam di-ctis ibidem, & colligi etiã poteſt ex exem-plaribus, quę mox afferentur, mutuatis ſci-licet prçterito tempore, & Imperatiuo mo-do à *տեսանիլ*, cuius nunc coniugationem

aggre-

aggredimur; quod idem dicendum eſt de verbo մոռնիլ, & մոռանել.

Exemplar Verborum Anomalorum tertiæ Coniugationis, quæ in tertia ſingulari Præteriti aſſumunt ե in principio, deficiuntque in fine.

HVius generis verba plurima contingunt in Armena Lingua, cuiuſmodi ſunt հասանել Peruenire, թողանել Derelinquere, կլանել Deglutire, գտանել Reperire, quorum præterita tempora ſunt եհաս peruenit, եթող Dereliquit, եկուլ deglutiuit, եգիտ Inuenit pro quorum omnium exemplari deſeruiet præſens verbum տեսանել.

Præſens, & imperfectum tempus huius verbi mutuo deſumuntur à verbo տեսա-նել.

Præteritum.

տեսի	Vidi.
տեսեր	Vidiſti.
ետես	Vidit.
Plur.	*Plur.*
տեսաք	Vidimus.
տեսէք	Vidiſtis.
տեսին	Viderunt.

Futurum.

տեսից	Videbo.
տեսցես	Videbis.
տեսցէ	Videbit.
Plur.	*Plur.*
տեսցուք	Videbimus.
տեսցէք, vel տեսջիք	Videbitis.
տեսցեն	Videbunt.

Impe-

Imperatiuus.

տես Vide.

Plur. *Plur.*

տեսէք Videte.

Infinitiuus.

տեսանել Videre.

Appendix.

ետես Vidit : hæc eſt tertia perſona ſingularis Præteriti, quæ in penultima habet ſemiuocalem է.

Verùm non ſemper eo loco reperies ſemiuocalem է, ſed reperies aliquando vocalem ա, vt in verbo հասանել Peruenire, cuius præteritum eſt եհաս peruenit, aduenit, Matt. 26., & in verbo առնել, vel cuius præt. eſt եառնուլառ.

Aliquando verò ibidem comperies vocalem *ի*, vt in his verbis *գտանիլ* Reperire, & *լնիլ* implere, à quibus ſiunt tertię perſonæ ſingulares Præteriti *եգիտ* Inuenit, pſ. 83. u. 3. & , *ելից* repleuit, pſ. 79. u. 10.

Interdū etiam ponitur eo loci ſimplex ,*ո*, vt in verbo *թողնիլ* derelinquere, cuius tertia præteriti ſingularis perſona eſt *եթող* reliquit, pſ. 104. 12.

Nonnunquam verò ponitur vocalis *ո*, affecta ſemiuocali *ւ*, hoc modo *ու*, vt in his verbis *մտանիլ* ingredi, *կլնիլ* deglutire, à quibus formantur tertiæ perſonæ ſingulares Præteriti, *եմուտ* Ingreſſus eſt Gal. 4. , & *եկուլ* deglutiuit, pſal. 105. u. 7.

տեսի Vidi prima perſona præt ſingul. pro cuius formatione notandum, quòd huiuſmodi verba in *նիլ* deſinentia , quæ in tertia ſingul. præt. aſſumunt in principio vocalem *ե*, vel ante litteram *ն* habent immediatè aliam conſonantem, præ-

ter

ter illam, quæ eſt principium, & caput verbi, vel certè non habent; ſi habent, deperditur abſolutè littera *ն*, vniturque præcedens conſonans vocali *ի*, vt in dicto verbo *տեսանել*, à quo fit prima perſona præt. *տեսի*; quod etiam contingit in his aliis verbis *գտանել*, *ելանել*, *իջանել*, *թողանել*, à quibus fiunt primæ perſonæ ſingulares præteriti, *գտի* Inueni, *ելի* aſcendi, *իջի* deſcendi *թողի* dereliqui. Si verò ante litteram *ն* non habeant aliam conſonantem, mutatur littera *ն* in litteram *ց*, vniturque dicta littera *ց* vocali *ի*; clarum id fiet exemplo verbi *լնել*, cuius prima perſona ſing. Præt. eſt *լցի* mutato *ն* in *ց*, proptereaquod ante litteram *ն* non eſt alia conſonans præter eam, quæ eſt principium dictionis.

: *տեսից* Videbo: prima perſona futuri, quæ formatur à prima Præteriti addito *ց*; qua ratione etiam ab *գտի* inueni, dices in prima futuri *գտից* Inueniam; ab *թողի* dereliqui, dimiſi, dices in futuro

թող-

թողից deſeram, derelinquam &c.

Eodem modo formantur ea, quæ mutant litteram ն in ց; ab լցի enim formatur prima perſona futuri լցից replebo. Tota varietas conſiſtit in cæteris eiuſdem futuri perſonis, in quibus duplicatur littera ց, quod non contingit in alijs verbis; dices enim լցցես, լցցէ, լցցուք, լցցէք, լցցեն Replebis, replebit, replebimus, replebitis, replebunt, duplicando vbique litteram illam ց, cuius rei ratio eſt, quia vna ſtat loco litteræ ն, altera uero eſt formatiua futuri.

տես Vide: Modus imperatiuus, qui deducitur à tertia perſona ſingulari Præteriti, ſublata uocali ե, quæ aſſumitur initio dictionis; ſic ab եթող reliquit, fiet Imperatiuus թող relinque, Matth. 5. ab եգիտ dices in imperatiuo գիտ, inueni; ab ելից repleuit, deduces imperatiuum լից Reple, pſal. 82. 19., & ſic de reliquis.

տեսէք Videte Imperatiuus pluralis,

qui

qui deſumitur à ſecunda perſona plurali Præteriti ; atque ita ab գտանիլ dices in ſecunda perſona plurali Præteriti , & in Imperatiuo plurali գտէք Inueniſtis, vel inuenite; ab առանիլ accipere dices առէք accepiſtis, & accipite, & ſic de alijs.

Paſſiua huius modi verborum, quæ in capite tertiæ perſonæ ſing. Præt. coniugabuntur aſſumunt vocalem ե, coniugabūtur iuxta formam exemplaris verborum perfectorum ſecundæ ſpeciei ; à verbis enim գտանիլ, տեսանիլ, լնիլ, quorum tertiæ perſonæ ſing. præteriti ſunt, եգիտ Inuenit, ետես Vidit, ելից repleuit, fiunt paſſiua, գտաւ inuentus eſt, տեսաւ viſus eſt, լցաւ repletus eſt, & in futuro paſſiuo dicetur, գտցի reperietur, տեսցի videbitur, լցցի replebitur, &c.

Eadem ratio formandi paſſiua obſeruāda eſt in verbis Anomalis ſecundæ, & quartæ Coniugationis, quæ in tertia ſingulari præt. aſſumunt ե in principio exemplum pro verbis ſecundæ Cōiugationis erit Հա-

րել

րէլ Percuttere , à quo fit præt. actiuum եհար Percuſſit, & fut. հարցէ percutiet cuius præt. paſſ. erit հարաւ Percuſſus eſt, & fut. հարցի percutietur. Exemplum uerò pro Quarta erit լնուլ cuius præteritum actiuum eſt ելից, vt mox dicetur, paſſiuum autem լցաւ: futurum verò actiuum լցցէ, & paſſiuum լցցի.

Aliud exemplar eorundem verborum, quæ in tertia ſingulari Prçteriti aſſumunt in initio vocalem ե, & deficiunt in ſine, & inſuper mutant litteram ն in ց.

LIcet ex iam dictis in Appēdice ſuperioris Exemplaris colligi cōmodè poſſit, quænam ſint ea uerba, quæ mutant litteram ն in ց, quæue ſit ratio eadem coniugandi ; attamen, ut faciliùs quiſque aſſequatur quæ ibidem dicta fuere, ſubijciam oculis ipſius exemplar uerbi լնիլ, in quo tan-

tanquam in ſpeculo, res tota clariùs conſpicietur.

Præſens, et Imperfectum.

Præſens tēpus, & Imperfectū deſumuntur à լնուլ, quod eſt eiuſdem ſignificationis, diceturque in Præſenti լնում, լնուս, լնու Impleo, imples, implet, &c., & in Imperfecto լնուի, լնուիր, լնոյր Implebam, implebas, implebat, &c. ad imitationem eorum, quæ dicentur, cum de Quarto Verborum ordine agetur.

Præteritum.

լցի	Impleui.
լցեր	Impleuiſti.
ելից	Impleuit.
Plur.	*Plur.*
լցաք	Impleuimus.
լցէք	Impleuiſtis.

լցին — Impleuerunt.

Futurum.

լցից — Implebo.
լցցես — Implebis.
լցցէ — Implebit.

Plur. — *Plur.*

լցցուք — Implebimus.
լցցէք — Implebitis.
լցցեն — Implebunt.

Imperatiuus.

լից — Imple.

Plur. — *Plur.*

լցէք — Implete.

Infinitiuus.

լնուլ — Implere.

Quo-

Quoniam in fine ſuperioris exemplaris notauimus, huiuſmodi verborum paſſiua inflecti ea ratione qua inflectuntur verba ſecundæ ſpeciei huius Coniugationis tertiæ; Obſeruandum hoc loco, ea verba, in quorum futuro actiuo duplex *ցց* contingit, vt in præſenti exemplo verbi *լնուլ*, à quo fit futurum actiuum *լցցէ* Replebit, retineri illud idem duplex *ցց* in paſſiuo, formando *լցցիս* Repleberis, *լցցի* replebitur, &c.

Exemplar Verborum Anomalorum tertiæ Coniugationis, quæ in tertia ſing. Prẹteriti deficiunt in fine dictionis.

DEſeruiet pro exẽplari huiuſmodi Verborũ, verbum *ելնուլ*, cuius Præſens, & Imperfectum deſumetur à verbo *ելա-նել*, iuxta ea, quæ dicta ſunt de huiuſcemodi verbis duplicem formam admittentibus Capite decimo huius Libri.

Præteritum.

ելի	Aſcendi, vel exij.
ելեր	Aſcendiſti.
ել	Aſcendit, vel exijt.
Plur.	*Plur.*
ելաք	Aſcendimus.
ելէք	Aſcendiſtis.
ելին	Aſcenderunt.

Futurum.

ելից	Aſcendã, vel eggre-
ելցես	Aſcendes. (diar.
ելցէ	Aſcendet.
Plur.	*Plur.*
ելցուք	Aſcendemus.
ելցէք	Aſcendetis.
ելցեն	Aſcendent.

Imperatiuus.

ել Aſcende, vel eggre-(dere.

Plur. **Plur.**

ելէք Aſcendite.

Infinitiuus.

ելանել Aſcendere, vel eg-(gredi.

Appendix.

ելի Aſcendi: prima perſona ſing. Præt. pro cuius formatione legenda ſunt ea quę dicta ſunt de formatione primæ perſonæ Præteriti eorum verborũ, quæ aſſumunt in principio tertię perſonę eiuſdem pręteriti, vocalem ե; in Appendice verbi առնուլ.

ել Aſcendit: tertia perſona ſing. Præt. ſiue etiam Imperatiuus modus ſingul; in huiuſmodi enim verbis, tertia præt. ſingul.

pro

pro imperatiuo etiam, ſecundæ perſonæ ſing. deſeruit; ſicuti etiam apparet in verbo էջանիլ, cuius tertia præt. eſt էջ Deſcendit, eadēque pro Imperatiuo Deſcende, adhibetur: ſic etiam ab անցանիլ dices անց Tranſijt, & tranſi: ab արբիլ dices արբ Bibit, vel bibe, & ſic de alijs.

ելցես Aſcendes, vel eggredieris: ſecunda perſona ſingularis futuri: Quòd ſi aliquando comperias in nonnullis ſecundis perſonis futuri, & reliquis duplex ց, vt accidit in verbo անցանիլ, à quo fit ſecunda futuri perſona անցցես tranſibis, անցցէ tranſibit, &c. ſcito vnum eorum eſſe radicale, alterum vero formatiuum futuri; vel ſi non ſit radicale, ſtare ſaltem loco radicalis, vt accidit in verbo լնիլ, à quo fit præteritum լցի repleui, & futurum լցցես, լցցէ, &c. replebis replebit &c. primum enim eorum ſuplet locum litteræ ն, quæ ſolet elidi, alterum verò eſt formatiuum futuri, ſicuti etiam dictum eſt latiùs in appendice verbi տանիլ.

Con-

Coniugatio verbi եղենի և լինի. quæ duo ſibi inuicem deſeruiunt.

Præſens.

եղենիմ և լինիմ	Fio, vel ſum.
եղենիս և լինիս	Fis.
եղենի և լինի	Fit.
Plur.	*Plur.*
եղենիմք և լինիմք	Fimus.
եղենիք և լինիք	Fitis.
եղենին և լինին	Fiunt.

Imperfectum.

լինէի	Fiebam, vel eram.
լինէիր	Fiebas.
լինէր	Fiebat.
Plur.	*Plur.*
լինէաք	Fiebamus, vel era(mus.

լինէիք Fiebatis.
լինէին Fiebant.

Præteritum.

եղէ Factus ſum, vel fui.
եղեր Factus es.
եղև Factus eſt.

Plur. *Plur.* (mus.

եղաք Fuimus, vel facti ſu-
եղէք Eſtis, vel fuiſtis.
եղեն Sunt, vel fuerunt.

Futurum.

եղեց և լինիցիմ Fiam, vel ero.
եղիցիս և լինիջիս Fies, vel eris.
եղիցի և լինիցի և լիցի Fiet, vel erit.

Plur. *Plur.* (mus.

եղիցուք և լինիցիմք Fiemus, vel eri-
եղիջիք և լինիջիք Fietis, vel eritis.

եղի-

եղիցին և լինիցին և լիցին Fiet, vel (erunt.

Imperatiuus.

լիջիր և լինիջիր Fias, vel eſ(to.
եղիցի և լինիջի և լիցի Fiat, vel ſit.

Plur. *Plur.*

եղիցուք և լիցուք Fiamus, vel ſimus.
եղերուք և լինիջիք և լինիք Efficimi(ni, vel eſtote.
եղիցին և լիցին Fiant, vel ſint.

Infinitiuus.

եղանիլ և լինիլ Fieri, vel eſſe.

Ab hoc verbo fit participiale futurum լինելոց եմ, լինելոց ես, լինելոց է, &c. Futurus ſum, futurus es, futurus eſt, &c., & participiale paſſiuum եղեալ Factus.

De quarto Verborum Ordine, eiuſque Speciebus.

CAPVT XI.

QVARTA, & vltima Coniugatio ea complectitur verba quæ deſinunt in tertia ſingulari Præſentis perſona in ու, cuiuſmodi ſunt, առնու accipit, pſal. 32. 12, երդնու Iurat, pſal. 14. 5: թողու relinquit, pſal. 124. 4: ընթեռնու legit, զգենու Induitur.

Huius Coniugationis duæ ſunt ſpecies; altera eſt eorum verborum, quę terminantur in tertia perſona ſingulari Præteriti in ցաւ, vt ընթերցաւ legit, զգեցաւ Indutus eſt: altera verò eorum, quæ in աւ purum deſinunt, vt ջեռաւ Calefactus eſt, ſeu, ſe calefecit.

Atque hoc loco recolendum eſt illud, quod obſeruatum iam eſt ſupra Capite decimo; in hoc nempe Quarto Verborum

Or-

Ordine contingere verba nonnulla mixtæ Coniugationis, quæ ſub eadem Verbi ſignificatione duplicem admittunt formam: Sunt enim aliqua eorum, quæ modò deſinunt in ուլ, iuxta quam terminationem, ſunt quartæ huius Coniugationis; modò verò terminantur in իլ, iuxta quam terminationem ſunt Coniugationis tertiæ; cuius generis ſunt iſta առնուլ, & առնիլ Accipere; լնուլ, & լնիլ Implere; ջեռնուլ, & ջեռնիլ Calefieri: թողուլ, & թողնիլ Derelinquere. Rurſus ſunt aliqua, quæ finiunt in ուլ, & in ել, ſeu անել; cuiuſmodi ſunt հեղուլ, & հեղել effundere: յաւելուլ adijcere: հարցուլ, & հարցանել Interrogare, & his ſimilia; quæ omnia iuxta primam formam, ſequuntur Coniugationem quartam, iuxta ſecundam verò, imitantur ſecundam.

Exemplar Verborum primæ Speciei, quę deſinunt in tertia ſing. præteriti in *ցաւ*.

Præſens.

զգենում	Induor.
զգենուս	Indueris.
զգենու	Induitur.
Plur.	*Plur.*
զգենումք	Induimur.
զգենուք	Induimini.
զգենուն	Induuntur.

Imperfectum.

զգենուի	Induebar.
զգենուիր	Induebaris.
զգենոյր	Induebatur.
Plur.	*Plur.*
զգենուաք	Induebamur.

զգենուիք	Induebamini.
զգենուին	Induebantur.

Præteritum.

զգեցայ	Indutus ſum.
զգեցար	Indutus es.
զգեցաւ	Indutus eſt.
Plur.	***Plur.***
զգեցաք	Induti ſumus.
զգեցարուք	Induti eſtis.
զգեցան	Induti ſunt.

Futurum.

զգեցայց	Induar.
զգեցցիս	Indueris.
զգեցցի	Induetur.
Plur.	***Plur.***
զգեցցուք	Induemur.
զգեցջիք	Induemini.

զգեցցին — Induentur.

Imperatiuus.

զգեցար — Induere.

Plur. — *Plur.*

զգեցարուք — Induimini.

Infinitiuus.

զգենուլ — Indui.

Particip. paſſiu., ſeu neutrum.

զգեցեալ — Indutus.

Exemplar Verborum Secundæ Speciei, quæ deſinunt in tertia ſingularis Præt. in աւ purum.

Præſens.

ջեռնում	Calefio.
ջեռնուս	Calefis.
ջեռնու	Calefit.
Plur.	*Plur.*
ջեռնումք	Calefimus.
ջեռնուք	Calefitis.
ջեռնուն	Calefiunt.

Imperfectum.

ջեռնուի	Calefiebam.
ջեռնուիր	Calefiebas.
ջեռնոյր	Calefiebat.
Plur.	*Plur.*
ջեռնուաք	Calefiebamus.
ջեռնուիք	Calefiebatis.
ջեռնուին	Calefiebant.

Præt.

Præteritum.

ջեռայ Calefactus ſum.
ջեռար Calefactus es.
ջեռաւ Calefactus eſt.

Plur. *Plur.*

ջեռաք Calefacti ſumus.
ջեռարուք Calefacti eſtis.
ջեռան Calefacti ſunt.

Futurum.

ջեռնուցում և ջեռայց &c. Caleſiam.
ջեռնուցուս Caleſies.
ջեռնուցու Caleſiet.

Plur. *Plur.*

ջեռնուցումք Caleſiemus.
ջեռնուցուք Caleſietis.
ջեռնուցուն Caleſient.

Inſi-

Infinitiuus.

ջեռանուլ և ջեռնիլ Calefieri.

Exemplar verborum mixtæ Coniugationis, quæ deſinunt in ուլ, & in իլ, aſſumuntq; initio tertiæ perſonæ ſing. præt. vocalem է.

Præſens.

առնում Accipio.
առնուս Accipis.
առնու Accipit, &c.

Imperfectum.

առնուի Accipiebam.
առնուիր Accipiebas.
առնոյր Accipiebat, &c.

Præteritum.

առի Accepi.
առեր Accepiſti.
էառ Accepit.

Plur.	*Plur.*
առաք	Accepimus.
առէք	Accepiſtis.
առին	Acceperunt.

Futurum.

առնուցում և առից	Accipiam.
առնուցուս և առցես	Accipies.
առնուցու և առցէ	Accipiet.

Plur.	*Plur.*
առնուցումք և առցուք	Accipiemus.
առնուցուք և առջիք	Accipietis.
առնուցուն և առցեն	Accipient.

Imperatiuus.

առ	Accipe.

Plur.	*Plur.*
առէք	Accipite.

Inſi-

Infinitiuus.

առնուլ և առնել Accipere.

Particip. paſſiu.

առեալ Acceptus.

Appendix.

Aduertendum in hoc verborum genere, non omnia verba admittere in penultima tertiæ perſonæ ſingularis præteriti vocalem ա, ſicuti contingit in verbo prædicto, quòd diximus eſſe էառ: alia enim eorum admittunt in penultima ի, vt լնուլ, ſeu լնել, à quo fit tertia ſingularis præteriti ելից: alia vocalem ո, vt in verbo ժողովուլ, ſeu ժող-վել, à quo fit եժող: alia vocalem է, vt հեղուլ, ſeu հեղել, à quo fit եհեղ.

Exemplar verborum mixtæ Coniugationis, quæ deſinunt in ուլ, & անել, aſſumuntq; in capite tertię perſonæ ſing. præt. vocalem ե.

PRO exemplari huiuſmodi verborũ deſeruiet verbũ հարցուլ, quod verbum deſumit Pręſens, & imperfectum ab alia forma, quæ eſt հարցանել, prout infra.

Præſens.

հարցանեմ	Interrogo, &c.

Imperfectum.

հարցանեի	Interrogabã, &c.

Præteritum.

հարցի	Interrogaui.
հարցեր	Interrogauiſti.
եհարց	Interrogauit.
Plur.	*Plur.*
հարցաք	Interrogauimus.

հարցէք	Interrogauiſtis.
հարցին	Interrogauerunt.

Futurum.

հարցից և հարցանիցեմ	Interrogabo.
հարցցես	Interrogabis.
հարցցէ	Interrogabit.
Plur.	*Plur.*
հարցցուք	Interrogabimus.
հարցցէք	Interrogabitis.
հարցցեն	Interrogabunt.

Imperatiuus.

հարց	Interroga.
Plur.	*Plur.*
հարցէք	Interrogate.

Infinitiuus.

հարցուլ և հարցանել	Interrogare.

Con-

Coniugatio verbi defectiui
գոյ.

VErbum iſtud dici poteſt defectiuū, propterea quod nonnullas tantummodò voces admittat: eæ autem ſunt *գոյ* eſt, vt *ոչ գոյ* non eſt, pſ. 31. 12: quod idem habetur, pſal. 33. 8, 36. 37, 49. 10, 54. 16, 62. 2, 68. 1, 72. 3; & alibi. Cuius vocis plur. eſt *գոյն*, vt *ոչ գոյն խօսք ի բերան* &c. non ſunt ſermones in ore, &c., pſal. 32. 14.

գոյր Erat, vt *ոչ գոյր թիւ* non erat numerus, pſ. 104. 33, & 36., & alibi.

գոլ Eſſe, vt *որք զմեզ հող գոլ* Qui nos terram eſſe, &c. in Miſſ. manuſc. *աղթող գոլ* Victorem eſſe ibid: *վասն գոլոյ*, Propterea quod erant, &c. Ibid.

Cætera fere deſumuntur à verbis ſubſtantiuis *եմ*, *ես*, *է* Sum, es, eſt: vel à verbis *լինիմ*, *լինիս*, *լինի*, ſeu *եղանիմ*, *եղանիս*, *եղանի*; Fio, fis, fit; de quibus ſuis locis.

GRAM-

GRAMMATICÆ ARMENÆ LIBER QVARTVS.

OBSERVATIONES AD SYNTAXIM SPECTANTES, ac primò.

De nonnullis Dictionum Armenarum terminationibus.

CAPVT I.

QVONIAM non omnia ſcitu digna reuocari cõmodè potuerunt ad regulas, ijſdemque euacuari, quæ nihilominus negligenda proculdubio non ſunt, nec temere prætereunda; explican-

das aggredior hoc Libro peculiares quaſdam obſeruationes ad Syntaxim pertinentes, ex quarum obſeruatione non exiguus extabit fructus ijs, qui Linguæ huius ſtudio delectabuntur. Ac primò omniū proponam Capite primo nonnullas dictionum Armenarum terminationes, quarum vim, & robur conabor pro viribus, quàm clariſſimè dilucidare.

Dicendum igitur primò, reperiri in hac Lingua dictiones in *ամբ* deſinentes; quæ dictiones ſunt ablatiui inſtrumentales nominum, habentes adiunctam vim præpoſitionum In, Cum, Per; vt cum dicitur *ան-ուամբ* In nomine, pſ. 43. 10: *ձեռամբ* Manu, ſeu cum manu, pſ. 97. 8: *մատամբ* In digito, Luc. 11: *արեամբ* Sanguine, ſeu per ſanguinem, Heb. 9: *տերամբ* Per Dominum, paſſim in Miſſ. manuſc.

Huc ſpectant primò dictiones in *մամբ* terminātes, quæ manant à nominibus ſubſtantiuis deſinentibus in recto in *ումն*: ſic ab *զենումն*, dicitur *զենմամբ* Immolatione,

tione, ſeu per immolationem, Matt. 26 ab երդումն fit երդմամբ Cū iuramēto ibid.

Spectant ſecundò dictiones finientes in թեամբ, ſeu թբ, quæ proficiſcuntur à nominibus abſtractis deſinentibus in recto in թի, vt սրտմտութբ In furore, pſ. 5. 1. դողութբ Cum tremore, pſ. 2. 11; համբերութեամբ Per patientiā, In Miſſ. &c. Quę dictiones induunt quandoque naturā, & vicem aduerbiorum, prout dicetur ſuo loco. Atque horum ablatiuorum inſtrumentalium plurale terminatur in ամբք, vt cum dicitur շրթամբք Labijs, pſal. 62. 6.

Dicendum ſecundò. Præter tertias perſonas ſingulares præteriti verborum ſecundæ ſpeciei, Coniugationis primæ, & Verborum primæ, & ſecundæ ſpeciei, Coniug. tertiæ, & etiā Verborū primæ, & ſecundæ ſpeciei, Coniug. quartę, quæ deſinūt in աւ purū, vel in ցաւ, prout dictū eſt ſuis locis; & præter aliqua nomina, quæ in recto terminātur in աւ, vt ծարաւ ſitis, ցաւ dolor,

նաւ nauis, &c., de quibus in Dictionario à me nuper edito, Contingere alias etiam dictiones in աւ finientes, quæ ſunt, & ipſæ Ablatiui inſtrumentales habentes inſitam vim earundem præpoſitionū, In, Cum, Per, vt լեզուաւ In lingua, ſeu cum lingua, pſ. 38. 1: բազկաւ In brachio, ſeu cum brachio, pſ. 76. 13: աղաղակաւ Cum ſonitu, cum clamore, pſ. 9. 6: գաւազանաւ In virga, cum virga, pſal. 2. 9: նովաւ Per eum, vt cum dicitur երդնուն նովաւ Iurant per eum, pſ. 62. 11. &c.

Ab his ablatiuis emanant ablatiui plurales in ա̊ւք deſinentes, vt լեզուա̊ւք in linguis, pſ. 5. 9; աչա̊ւք Oculis, ſeu cum oculis, pſ. 34. 18; պահա̊ւք In ieiunijs, pſ. 68. 12; արտասուա̊ւք lachrymis, pſ. 6. 6; կոտա̊ւք Cum ſecuribus, pſ. 73 6; ձեռա̊ւք Manibus, ſeu per manus, Exod. 15., &c., quod idem contingit in Pronominibus, vt մերա̊ւք Noſtris, ſeu cum noſtris, pſal. 42. 1; սոքա̊ւք cum his, per hæc in Miſſ. manuſc., &c.

Di-

Dicendum tertiò. Eſſe aliquas etiam dictiones in *իւ* deſinentes, quæ eorundem Ablatiuorum inſtrumentalium vim habent, & munus. Exempla ſunt *երկիւղիւ* In timore, pſ. 2. 11; *ձայնիւ* Voce, pſ. 46. 5. *սրտիւ* Corde, pſ. 36. 13; *հացիւ* Pane, ſeu in pane, pſ. 104: *բանիւ* In verbo, ſeu verbo, vt *բանիւ տեառն երկինք հաստատեցան* Verbo Domini Cæli firmati ſunt in pſalmis.

Dixi, aliquas dictiones, quia non omnes ſunt ablatiui inſtrumentales, ſed aliquando ſunt nominatiui nominū, vt *տիւ* Dies, *հովիւ* Paſtor, *պատիւ* Honor, & alia huiuſmodi; quorum ablatiui inſtrumentales deſinunt in *ուով*, vt *պատուով*, cum honore, prima Theſſ. 4., prout dicetur infra.

Horum autem Ablatiuorum in *իւ* deſinentium plurale terminatur in *իւք*; exempla ſunt *սրտիւք* Cordibus, pſ. 7. 11; *սաղմոսիւք* Pſalmis, ſeu in pſalmis, pſ. 56. 10. *մարգարէիւք* In Prophetis, ſeu per Prophetas,

phetas, in Miſſ. manuſcr: *բանիւք* Verbis, pſal. 108. 2: *աղաւթիւք* In orationibus, Luc. 2: *հանդերձիւք* In veſtimentis, vt cum dicitur *որք գան առ ձեզ հանդերձիւք ոչխարաց*, qui veniunt ad vos in veſtimentis ouium Matth. 7., &c.

Reſtat ſola difficultas explicanda circa prolationem horum ablatiuorum pluralium; huiuſmodi enim dictiones in *իւք* deſinentes, ſi ſint ablatiui nominum, non proferuntur eo modo, vt vocalis *ի* trahat ad ſe ſemiuocalem *ւ*, proferaturque iſc; ſed potius ſemiuocalis *ւ*, quæ vim habet vocalis *ո*, trahit ad ſe vocalem *ի*, fitque Iuc: id quod ſecus accidit, quando dictiones eæ ſunt nominatiui plurales manantes à nominatiuis ſingularibus in *իւ* deſinentibus: Exemplum pro primis eſt *բանիւք*, cuius prolatio eſt Paniuc non Paniſc: Exemplum pro ſecundis eſt *հովիւք*, quod profertur Houiſc, non Houiuc.

Di-

Dicendum quartò. Inueniri etiam aliquas dictiones in ով terminantes, quæ aliquando ſunt Gerundia; quæ quidem formantur per additionem vocis ով ad infinitiuum verborum; qua ratione ab հաւատալ fit հաւատալով Credendo: ab սիրել fit սիրելով Amando; ab խօսիլ fit խօսելով loquendo, &c. Hinc illi dicendi modi, շրջելով շրջեցան Circundando circundederunt, pſal. 117. 10: խրատելով խրատեաց Caſtigando caſtigauit, Ibidem, verſic. 16. աւրհնելով Benedicendo, pſ. 17. 13. խնդրելով Inquirendo, pſal. 77. 8., &c. Aliquando autem ſunt etiam ipſæ Ablatiui inſtrumentales continentes eandem vim, & robur præpoſitionum, In, Cum, Per; vt cum dicitur յուսով In ſpe, pſal. 15. 19: Ածով In Deo, pſ. 17. 29: հրով igne, pſal. 45. 9: հոգւով In ſpiritu, cum ſpiritu, pſal. 32. 4: արծաթով Argento, pſal. 67. 31. Quod idem accidit in Pronominibus, vt իւրով Suo, pſal. 2. 5.

իմով

իմով Meo, ſeu cum meo, pſal. 3. 4, քով Tuo, ſeu cum tuo, pſal. 82. 15, & 67. 11. &c.

Horum ablatiuorum plurale fit per ſolam additionem litteræ ք in fine, terminando ſcilicet in ովք, vt նաւուովք In nauibus, ſeu cum nauibus, pſ. 106. 23; մերովք noſtris, vel cum noſtris, pſal. 42. 19. քովք Tuis, իմովք Meis, vt cum dicitur կամովք քովք in voluntatibus tuis, ſeu voluntate tua, pſ. 50. 18; ձեռօք իմովք Manibus meis, pſ 76. 2.

Aduertendum autem eſt, huiuſcemodi ablatiuos ſeruire aliquando vice nominum adiectiuorum, vt cum dicitur հաւատովք Fideles, pſal. 32. 3., &c.

De

De Concordantijs nominis cum nomine, & nominis cum verbo.

CAPVT II.

DE concordantia nominis adiectiui cum nomine ſubſtantiuo, quoad Genus, non eſt cur hoc loco diſſeramus; iam enim dictum eſt initio Libri ſecundi, Capite primo, Vnum dumtaxat reperiri Genus apud Armenios; ac proinde Adiectiua nomina æquè adaptari poſſe cuilibet nomini ſubſtãtiuo, ſiue maſculinum illud ſit, ſiue fæmininum abſque vllo prorſus diſcrimine: Quo loco dicta etiam ſunt alia multa, ad Syntaxim pertinentia.

De concordantia nominis cum nomine quoad numerum, Notãdum, coniungi ſæpè nomen ſingulare cum nomine plurali, vt cum dicitur սիրտք նոցայ ուղիղ Corda eorum rectum, ideſt, ուղիղք recta, pſ. 77. 37:

37; որպէս սիրելի են յարկք; Quàm amabile ſunt tabernacula, ideſt սիրելիք amabilia, pſ. 83. 1; անբիծ են ճանապարհք Impolluta ſunt viæ, ideſt, անբիծք impollutæ, pſ. 17. 30.

Id ipſum dicendum eſt in verbis, coniungi ſcilicet nomen ſingulare cum plurali numero verborum; exēpla ſunt, նման նոցայ եղիցին Similis illis fiant, pro, նմանք Similes, pſal. 113. 16; որ ուղիղ են, qui rectus ſunt, pro, ոյք ուղիղք են, qui recti ſunt, pſal. 7. 11; որ համբերեն զքեզ Qui expectant te, pro, որք, ſeu ոյք in plurali, pſ. 68. 8; համր եղիցին Mutum efficiantur, ideſt muta, pſal. 30. 15.

Obſeruandumque eſt hoc loco, Participialia in եալ deſinentia, de quibus dictum eſt Libro ſecundo, ſi cum verbo ſubſtantiuo եմ, ես, է, Sum, es, eſt, coniungantur, poſſe nullo diſcrimine vniri cum omnibus perſonis ipſius uerbi ſubſtantiui, tam ſingularis numeri, quàm

plu-

pluralis; dices enim exempli gratia բնա-կեալ ես Habitans es, ſeu habitas, & բնակեալ էք Habitantes eſtis, ſeu habitatis; աւրհնեալ է Benedictus eſt, աւր-հնեալ են Benedicti ſunt, & ſic de cæteris, inuariato ſemper participiali numero, variatoque ſolummodo numero ipſius verbi ſubſtantiui. Exempla ſunt, pſal. 42. 8, vbi dicitur in ſingulari յուսացեալ եմ Spero, ſeu ſperans ſum, & pſal. 5. 11, vbi legitur in plurali յուսացեալ են Confidunt: quòd idem colligitur ex pſal. 72. 1, vbi dicitur սասանե-ալ էին ոտք, commoue-] bantur pedes &c.

De Subſtitutione nominis ſubſtantiui pro adiectiuo.

CAPVT III.

SVBSTITVVNT quandoque Armenij Subſtantiua nomina pro Adiectiuis; Id quod frequentiſſimum etiam eſt apud Hebręos, prout optimè norunt ij, qui in Hebraicæ linguæ ſtudio verſantur. Exempla ſunt, յանապատէ լերանց à deſerto montium, ideſt, à deſertis montibus, pſal. 74. 6: դատաստան արդարութե ածէր Iudicia iuſtitiæ feciſti, ideſt, Iudicia iuſta, in cantico trium puerorum, u. 4. ի ծերութե պարարութե In ſenecta vbertatis, ideſt, vberi, pſ. 91. 14: քաղաք բնակութե Ciuitas habitationis, ideſt, habitata, ſeu habitabilis, pſ. 106. 4.

Quo-

Quomodo formentur nomina Priuatiua.

CAPVT IV.

DVOBVS modis conſtituuntur priuatiua nomina: primò per appoſitionem priuatiuæ particulæ ան in principio nominis, à quo deducitur; licet littera ն, mutetur interdum in litteram մ, vt cum dicitur անբիծ immaculatus, pſ. 17. 30; non verò, անբիծ: Exempla autem extant, paſſim in pſalmis, vt cũ dicitur անաւրէն Infidelis, pſal. 118, à nomine աւրէնք: անջուր inaquoſus, pſ. 62 2, à nomine, ջուր: անանուն Innominatus, ab անուն: անահ Impauidus, à nomine ահ: անբան Irrationalis, à nomine բան, & alia huiuſmodi. Sciendumque eſt, huiuſmodi priuatiua non ſolùm deduci à nominibus, verùm etiam à verbis; à verbo enim, անցնիլ exempli gratia, deducitur no-

men priuatiuum, *անանց*, Minimè tranſiens, ſeu Permanens, &c.

Fiunt ſecūdò priuatiua nomina per additionem particulæ priuatiuæ *առանց* ad nomen ſubſtantiuum; ſi enim nomini ſubſtantiuo *խառնումն* Permixtio, addas particulam *առանց*, fit *առանց խառնումն* Impermixtus, inconfuſus; cuius generis priuatiua plurima paſſim reperies legendo Armenicos codices.

Qua ratione fiant Comparatiua, & Superlatiua.

CAPVT V.

COMPARATIVA fiunt interdum addendo poſitiuis particulam *գոյն* in fine dictionis; qua ratione dicuntur *զարմանագոյն* admirabilior, *մաքրագոյն* Purior, *մեծագոյն* Maior, *հզաւրագոյն* Fortior. Quæ ratio formandi comparatiua,

paratiua, ſeruatur etiam in aduerbijs, vt cum dicitur առաջագոյն Vlteriùs, pſal. 15. 8. վաղվաղագոյն Citiùs, Io. 10., &c.

Atque horum ablatiuorum plurale fiet addita littera ք in fine, vt cum dicitur իմաստնագոյնք են քան զորդիս լուսոյ Sapientiores ſunt pluſquam filij lucis, Luc. 16.

Aliquando verò fiunt addendo poſitiuis ſolam particulam comparatiuam քան, quæ particula requirit poſt ſe accuſatiuum cum littera զ, quæ eſt nota accuſatiui, vt cum dicitur մեծ է քան զիս Magnus eſt plus quàm ego, ideſt, maior, Io. 14: լաւ քան զվարդապետ Bonus plus quàm magiſter, ideſt melior, Luc. 6: լաւ է սակաւ ինչ քան զբազում Bonum eſt modicum, plus quàm multa, ideſt, melius, pſ. 62. 4: Aliquando additur particula առաւել, vt առաւել քան զբնակականալ, ideſt, Magis quàm habitare, &c., pſ. 83. 11.

Non-

Nonnunquam etiam fiunt, addendo in principio particulam գեր, vt գերազա-րթ Ornatior, գերապայծ Splendidior, գերարոյն Sublimior, &c.

Aliquando demum fiunt addendo particulam ել initio dictionis, vt ելբաց Magis apertus, ſeu apertior: եհլեշտ Magis facilis, ſeu facilior, &c.

Superlatiua fiunt per additionem particulæ ամենայն in capite dictionis; vt cum dicitur ամենասուրբ Sanctiſſimus: ամենագութ Clementiſſimus: ամե-նայաղթ Victorioſiſſimus, &c.

De Syllabis ſeruilibus.

CAPVT VI.

EXTANT in hac lingua nonnullæ famulantes ſyllabæ, ſeu ſeruiles, quæ ſæpiſſimè dictionibus apponi conſueuerunt; eæ autem ſunt գոյն, քան, անդ, անդր, աստ, անտի, վեր, վերըստին.

գոյն, & քան Seruiunt Comparatiuis, prout dictum eſt ſuperiori capite.

անդ, անդր, աստ Additæ in ſine dictionis, addunt orationi vim quandam exprimentem magis ſtatum in loco, ſeu in re ipſa, de qua ſermo ſit; Exempla ſunt նստէաք ի անապատի անդ Sedebamus in deſerto, Exod. 15: ուսուցանէր ի նաւի անդ զժողովուրդ Docebat in naui populum, Luc. 15: ի մահ անդր նր̃ մկրտեցաք In morte ipſius baptizati ſumus, in Miſſ. Rom. 6: ի անապատի աստ In deſerto, Mat. 8., &c.

անտի

անտի, Additur ablatiuis in fine dictionis, habetque vim exprimendi magis ipſas præpoſitiones A, Ab, De; exempla ſunt, *արդարացեալ են ի մեղաց անտի* Iuſtificati ſunt à peccatis, Rom. 6: *ելին ի նաւէ անտի* Aſcenderunt de naui, Mar, 6: *իջանէին ի լեռնէ անտի* Deſcendebant de monte, Mat. 17: *յաւձից անտի սատակեցան* A ſerpentibus exterminati ſunt, prima Corin. 10: *ի ճշմարտութենէ անտի դարձուցանիցեն զլսելիս* A veritate auertent aures ad Tim. 4. *ի հացէ անտի կերիցէ* De pane edet, prima Corin, 11.

վեր, & *վերըստին*, ſunt particulæ repletiuæ, additæque in principio dictionis ſtant loco ſyllabæ Re, vt *վերբելից* Repleuit, *վերընդունին* recipiunt, prout etiam innuit Theſeus Ambroſius in ſua Introductione. Idem dicendum de particula *վերըստին*, vt cum dicitur, *վերըստին ծնեալ* Renatus, *վերըստին առնու* Reſumit, &c.

De

De Terminatione nominum Denominatiuorum.

CAPVT VII.

DENOMINATIVORVM nominũ varia eſt ratio; alia enim deſinunt in *ային*; qua ratione ab *մարդ* formatur denominatiuum *մարդկային* Humanus; ab *ա̃ծ* deducitur *աստուածային* Diuinus; ab *երկինք* fit *երկնային* Cæleſtis; ab *երկիր* fit *երկրային* Terreſtris; ab *ադամ* fit *ադամային* Adameus; ab *անասուն* fit *անասնային* Belluinus, &c.

Rurſus alia deſinunt in *որ*, vt *երկնաւոր* Cæleſtis, *երկրաւոր* Terreſtris, &c.

Alia demũ deſinunt in *կան*, vt cum dicitur *փրկական* Salutaris, *մարմնական* Corporalis, *թագաւորական* Regius, *տէրունական* Dominicus, ſeu dominicalis, *հանդիսական* Solemnis, *հրէական* Iudaicus, *հր̃շտակական* Angelicus.

De formatione nominum Partiorum, ſeu Gentilitium.

CAPVT VIII.

PATRIA, ſeu Gentilitia nomina deſinunt in *ցի*; qua ratione ab *իսրայէլ*, fit *իսրայէլացի* Iſraelita; ab *մսր*, fit *մսրեցի* Ægyptius; ab *եբեր*, fit *եբրաեյի* Hebræus; ab *իսմայէլ*, fit *իսմայէլացի* Iſmaelita; ab *Հռովմ*, fit *Հռովմայեցի* Romanus, &c.

Horum ablatiuorum plurale fit, addita littera *ք* formatiua pluralis, de qua dictum eſt Libro ſecundo.

De

De futuris Participialibus.

CAPVT IX.

NOMEN Participiale futurum deſinit in *ոց*, aſſumitque ſecum in fine verbum ſubſtantiuum *եմ*, *ես*, *է*, Sum, es, eſt; inuariatoque ſemper nomine participiali futuro, ſiue de vno tantum ſit ſermo, ſiue de pluribus, variantur ſolummodo numerus, & tempus ſubſtantiui verbi: Clarum id fiet exemplo verbi *սիրել* Amare, à quo deducitur participiale futurum *սիրելոց* Amaturus, cui addendo in fine verbum ſubſtantiuũ, *եմ*, *ես*, *է*, Sum, es, eſt, fiet *սիրեոցեմ*, *սիրելոցես*, *սիրելոցէ*, *սիրելոցեմք*, *սիրելոցէք*, &c. Amaturus ſum, amaturus es, amaturus eſt, amaturi ſumus, amaturi eſtis, &c., quòd idem ſeruandũ eſt in imperfecto, & futuro tempore, dicendo ſcilicet *սիրելոցէի* Amaturus eram, &c., & *սիրելոցիցեմ*, Amaturus

turus ero, &c. Exempla autem ſunt, գա- լոցնէ venturus eſt, pſal. 70. 19., vbi additur in penultima ն paragogicum ad ornatum: գալոցդէս Venturus es, pſal. 118. 23; quo loco in antepenultima additur ad ornatum littera ſeruilis դ, quæ ſeruit ſecundæ perſonæ, ſicuti dictum eſt Libro ſecundo: գալոցէր Venturus erat, Io. 6: որ փրկելոցիցէ, qui redempturus eſſet, &c. Luc. 24: մատնելոցէ Traditurus eſt, Matt. 26: առ- նելոցէր Facturus erat, Io. 6: որ դատել- ոցէ կենդա- նիս Qui iudicaturus eſt viuos, ad Tim. 4., &c.

De

De varijs Aduerbiorum modis.

CAPVT X.

VARIÆ ſunt aduerbiorum formæ apud Armenios; alia quippè deſinunt in *ապէս*; cuiuſmodi ſunt *առատապէս* Abundanter, affluenter, *արժանապէս* Dignè, *յայտնապէս* Manifeſtè, *ճշմարտապէս* Verè, *ուղղապէս* æquè, &c.

Alia deſinunt in *թբ*, ſicuti innui iam ſupra Capite primo, agens de Dictionibus in *ամբ* deſinenribus, vtì ſunt *արդարութբ* Iuſtè, *մարդասիրութբ* Benignè, *ճշմարտութբ* Verè, &c.

Alia terminantur in *բար*, vt *աներևութաբար* Inuiſibiliter.

Alia in *աւ*, vt *առակաւ* Parabolicè, ſeu in Parabolis, prout innuimus etiam ſupra Capite primo, cum de deſinentibus in *աւ* ageretur.

Alia in *և*, vt *արդարև* Iuſtè, &c.

Alia

Alia demum in երէն, quæ ſunt aduerbia gentis, vt եբրայերէն Hebraicè, ունա-ներէն Græcè, հայերէն Armenicè, &c.

Obſeruationes aliquot ad verba pertinentes.

CAPVT XI.

PRÆTER ea, quæ de Verbo notata iam ſunt initio Libri Tertij, dicenda remanent nōnulla ad Syntaxim verborum maximè pertinentia, quæ omnia breui compendio attingentur hoc capite.

Notandum primò. Multa verba Coniugationis tertiæ, quorum infinitiuus modus terminare deberet in իլ iuxta regulam ipſorum, terminare quandoque in infinitiuo in էլ, iuxta regulam verborum ſecundæ Coniugationis. Exempla ſunt, pſal. 91. 7; vbi dicitur ի ծաղկել Cum floruerint, &c., non vero ծաղկիլ: ի

բու-

իբուսանել cum pullularint, non verò ի բուսանել, pſ. ibidem: ի երկնչել Cum timuerint, &c., non verò ի երկնչիլ, &c.

Notandum ſecundò, poni interdum pręſens pro futuro, vt ոչ ընդունիմ ի տանէ non accipio de domo, ideſt, accipiam, pſal. 49. 9: ոչ ուտեմ ես non manduco ego, ideſt manducabo, pſ. 49. 13. Interdum ponitur futurum pro imperfecto, vt ոչ գիտէր ուստի իցէ, neſciebat vnde eſſet, Io. 2.

Notandum tertiò, Deprecatiuos modos primæ Coniugationis deſinere in ար, vt մի յամենար ne tardes, pſ. 39. 22: մի մոռանար ne obliuiſcaris, pſal. 73. 18., &c., quorum plurale deſinit in այք, vt մի յուսայք ne ſperetis, pſal. 61. 11: մի ցանկայք ne concupiſcatis, ibid. մի մերձենայք ne appropinquetis, pſ. 104. 14., & huiuſmodi alia.

Deprecatiui ſecundæ Coniugationis deſinunt in եր, vt մի խրատեր ne arguas, pſ. 37. 1: մի լռեր ne ſileas, pſ. 38. 16:

մի

մի մերժեր ne deſpicias, pſ. 42. 24: մի հաներ ne eruas, pſal. 50. 12: մի սպաներ ne occidas, pſ. 58. 12: մի մատներ ne tradas, pſ. 73. 18. &c.; quorum plurale terminatur in էք, vt մի խստացուցանէք ne obduretis, pſ. 94. 8.

Deprecatiui modi tertiæ Coniug. deſinunt in իր, vt զարթիր exurge, pſ. 58. 5; մի ողորմիր ne miſerearis, pſ. 58. 6: մի խոտորիր ne declines, pſ. 26. 9: մի համարիր ne numeres. Horũ plurale deſinũt in իք, vt զարթիք փառք Exurge gloria, pſ. 107. 2: մի դատիք ne iudicetis, Luc. 6.

Deprecatiui demum quartæ Coniugationis finiunt in ուր, vt մի ընկենուր զիս ne proijcias me, pſ. 50. 12: մի թողուր ne derelinquas, pſ. 70. 9.

Notãdum quartò, Imprecatiuos modos deſumi à futuro; exempla ſunt, ամաչեսցին և խռովեսցին Erubeſcant, & conturbentur, pſ. 6. 10: անկեայց Decidam, pſ. 7. 4: հալածեսցէ Perſequatur, pſ. 7. 5: յիշեսցէ recordetur, pſal. 19. 3:

առա-

առաքեսցէ Mittat, pſ. 19. 4: *իջցեն* Deſcendant, pſ. 30. 15: *լցուսցէ* Impleat, pſal. 19. 6.

Notandum quintò, & vltimò pro tēpore Pluſquāperfecto, fieri illud vt plurimùm vniendo participiale paſſiuū, ſeu intranſitiuū in *եալ* deſinens, cum tempore imperfecto verbi ſubſtantiui, nēpe *էի, էիր, էր* Eram, eras, erat, &c., itaut inuariato participiali, nomine, varietur ſolum perſona, & numerus verbi ſubſtantiui: exempla ſunt *ինքն անցեալ էր* Ipſa pertrāſierat; *կորուսեալ էի* Perijſsem, pſ. 129. 4: *մեծաբանեալ էր* Magna loquutus fuiſſet, pſ. 54. 10: *որ ժողովեալ էր ի տօնն*, quæ conuenerat in diem feſtum, in Miſſ: *որ կոչեցեալ նէր* Quod vocatum fuerat, &c. Luc. 2: *գիտէր զի ժողովեալ էր անդր* Sciebat quia conuenerat illò Io. 18.

Quamquam videtur, & alia forma eſſe Pluſquāperfecti, quæ colligitur ex pſ. 54. 11: vbi dicitur *համբերէի* Supportaſſem; & ibidem *թաքչէի* Abſcondiſſem, &c.

De Abbreuiaturis Armeniorum.

CAPVT XII.

Abbreu.	Valor	Significatio.
ա̅մ	ամենայն	Omnis:
ա̅ծ	աստուած	Deus.
ա̅յ	աստուծոյ	Dei, Deo.
ա̅մ	ամենայն	Omnis.
ա̅մքն	ամենեքեան	Omnes.
ա̅րհնել	աւրհնել	Benedicere.
ա̅րհն̅եալ	աւրհնեալ	Benedictus.
ա̅րհ̅թն	աւրհնութիւն	Benedictio.
ա̅ղթ	աղաւթք	Oratio.
ա̅վ	աստուածով	Per Deum.
դ̅պ	դպիր	Scriba.
դ̅ձլ	դարձեալ	Rurſus.
ե̅պս	եպիսկոպոս	Epiſcopus.
ե̅րդ	երրորդ	Tertius.
ե̅րկդ	երկրորդ	Secundus.
ե̅մ	երուսաղեմ	Ieruſalem.

եմն

երմ	երուսաղեմէ	Ab Ieruſalem.
ընդ	ընդ	Cum.
թբ	թեամբ	Deſinētiæ manātes à nominib. finientib. in թիւն.
թի	թիւն	
թե	թեան	
թեց	թեանց	
թւն	թուին	Computus.
իել	իսրայէլ	Iſrael.
իղի	իսրայէղի	Iſraelis, ꝑli.
իռնե	ի տեառնէ	à Domino.
ծնդ	ծննդեան	Natiuitatis.
հրշտկց	հրեշտակաց	Angelorum.
հց	հայոց	Armeniorum.
Ճշկմ	Ճաշակումն	Eſus.
յայ	յաստուծոյ	à Deo.
յի	յիսուսի	Ieſu.
յս	յիսուս	Ieſus.
յեմ	յերուսաղեմ	In Ieruſalem.
նր	նորա	Eius.
նս	նոսա	Eos.
նց	նոցա	Eorum, eis.
նք	նոքա	Illi, ij.
ոպ	որպէս	Sicut, tāquam.

չրդ	չորրորդ	Quartus.
պտերզմ	պատերազմ	Pugna, præliũ.
պտերզմել	պատերազմել	Pugnare.
պտգմ	պատգամ	Præceptum.
պխն	պատասխան	Reſponſum.
սկք	սարկաւագք	Diaconus, clericus.
ստյի	սատանայի	Sathanæ.
սք	սուրբ	Sanctus.
սքոյ	սրբոյ	Sancti, Sancto.
սքոց	սրբոց	Sanctorum, Sanctis.
սղս	սաղմոս	Pſalmus.
վն	վասն	Pro, propter.
վր	վերայ	Super.
տն	տեառն	Domini, Domino.
տր	տէր	Dominus.
տք	տէր մք	Per Dominum.
քի	քրիստոսի	Chriſti, Chriſto.
քս	քրիստոս	Chriſtus.
քհ, ſeu քհն	քահանայ	Sacerdos.

Præter hæc vide alia nonnulla, quæ obſeruata iam fuere Libro primo in fine Capitis tertij fol. 11.

Exer-

Exercitamenta Linguæ.

CAPVT XIIII; et Vltimum.

VT magis conſtet omnibus, & innoteſcat veritas Grammaticalium præceptorum, quæ de Litteris, Nomine, Verbo, & Syntaxi Armeniorum edita à me fuerunt hoc Libro, operepretium nunc eſt, vt ad praxim ea reducantur aliqua ratione. Id ipſum autem fieri commodiùs haud poteſt, quàm ſi inſtituatur hoc vltimo loco peculiare aliquod Caput, in quo proponantur Exercitamenta Linguæ. In elucidandis ſiquidem ijs, quæ ad exercendum huius linguæ ſtudioſum mox ſubijcientur, referentur ſingula ad ſuas regulas, ex quarum accurata, & diligenti obſeruatione nullus relinquetur dubitandi locus, quin ritè Grammaticalia hæc præcepta fuerint præſcripta, certaque, & inuariabili lege ſancita.

Oratio Dominicalis.

Հայր մեր որ յերկինս ես: սուրբ
Pater noſter, qui in Cœlis es: sãctum
եղիցի անուն քո: եկեսցէ ար-
ſit nomen tuum: adueniat re-
քայութիւն քո: եղիցին կամք քո
gnum tuum: Fiat voluntas tua
որպէս յերկինս և յերկրի: զհաց
ſicut in Cœlis & in terra: Panem
մեր հանապազորդ տուր մեզ
noſtrum perennem da nobis
յայսմաւր: թող մեզ զպարտիս մեր
hodie : dimitte nobis debita noſtra,
որպէս և մեք թողումք մերոց
ſicut & nos dimittimus noſtris
պարտապանաց: և մի տար զմեզ
debitoribus : Et ne des nos
ի փորձութիւն: այլ փրկեա ի չարէ
in tentationem : ſed libera à malo
ամէն.
Amen.

Հայր

Հայր Pater: nomen eſt heteroclitum, ex eo genere nominum, quæ deſinunt in genitiuo ſingulari in աւր, de quibus fol. 88.

Մեր Noſter: Pronomen poſſeſſiuum commune pluribus primis perſonis, de quo fol. 117.

որ Qui: nominat. ſingul. pronominis relatiui, de quo fol. 136.

յերկինս In Cœlis: յ Semiuocalis eſt littera, quæ ſtat loco præpoſitionis, In; ſeruitque ablatiuo, ſicuti dictum eſt fol. 25. երկինս ablatiuus eſt nominis երկինք, quod eſt ex eo genere nominum, quæ vſu veniunt tãtùm in plurali, de quibus actum eſt fol. 53: dicitur autem երկինս, non verò երկինք, quia littera ք, quæ format nominatiuū pluralē, mutatur in accuſatiuis, & ablatiuis plur. in litteram ս, ſicuti obſeruatum eſt fol. 28., & 29.; præſertim verò ſi habeat adiunctas in capite ſeruiles litteras յ, vel ի ſeruientes loco præpoſitionum In, prout dictū eſt fol. 51.

Ես

դես Es : dictio compoſita ex littera affixa դ, quæ vim habet repręſentādi pronomen ſecundæ perſonæ ſingularis, affigiturque interdum in principio verbi, ſicuti habetur fol. 30., & ex ſecunda perſona ſingulari Præſentis verbi ſubſtantiui, quod deſcribitur fol. 185.

սուրբ եղիցի Sanctum erit, vel ſit, ſeu ſanctificetur : vſurpant enim ſæpiſſimè futurum pro imperatiuo : սուրբ nomen eſt adiectiuum, quod inuariabili lege deſeruit tàm maſculino, quàm fæminino generi, ſicut notatum eſt fol. 42: եղիցի Erit, vel ſit tertia: perſona ſing. futuri, verbi եղանիլ, de quo fol. 247.

անուն Nomen : nominatiuus ſing. ex eo genere nominum, quæ deſinunt in genitiuo in ան, de quo fol. 68.

քո Tuum: nominatiuus ſing. pronominis poſſeſſiui ſecundæ perſonæ, cuius inflexio extat fol. 111.

եկեսցէ Adueniet, ſeu adueniat : tertia perſona ſing. futuri verbi գալ, quod de-

ſcribitur

ſcribitur fol. 180., & ſeq.

արքայութիւն քո Regnum tuum: *արքայութի* eſt nominatiuus ſingularis primæ ſpeciei, Declinationis primæ, ex eo nempe genere nominum, quæ deſinunt in genitiuo in *թեան*, de quibus fol. 69: *քո* Tuum: pronomen poſſeſſiuum ſecundæ perſonæ, de quo mox dictum eſt.

եղիցին Fiat, ſeu potius ad litteram fiant, tertia perſona plur. futuri verbi *եղանիլ*, cuius coniugatio extat fol. 249.

կամք քո Voluntas tua, ſeu ad litteram Voluntates tuę, nominatiuus pluralis ex eo genere nominum, quæ vſurpantur in plur. tantùm, vt dicitur fol. 53, *քո* Tua, ſeu tuę: nominatiuus ſing. pronominis poſſeſſiui ſecundæ perſonæ, qui etiam deſeruit pronominatiuo plur., vtpatet ex dictis fol. 113.

որպէս Sicut: particula ſimilitudinis.

յերկինս In Cœlis; id iam explicatū eſt.

և Et: particula copulatiua.

յերկրի In terra: *յ* ſeruit loco prępoſitionis In, vt mox dictū eſt: *երկրի* Terra:

Abla-

Ablatiuus nominis երկիր, cuius genit. eſt երկրի; quod eſt ex eo genere nominũ, quę vſu veniunt tantùm in ſingulari, de quibus fol. 53, ſequiturque ſecundam declinationem: dicitur autem երկրի, non verò երկիրի, quia in obliquis eorum nominum, quæ in իր deſinunt in recto, contingit ſępiſſimè eliſio vocalis ի, prout obſeruatum eſt fol. 57., vbi agitur de eliſione vocalium.

զհաց Panem: accuſatiuus ſing. nominis հաց: littera autem զ, quæ eſt in capite dictionis, eſt nota accuſatiui, ſeruitque articuli loco, prout fuſiùs dictum eſt fol. 25., & fol. 45.

մեր Noſtrum accuſatiuus ſing. pronominis poſſeſſiui communis pluribus ſecundis perſonis, de quo fol. 117.

հանապազորդ Perennem, continuum.

տուր Da, tribue: Imperat. ſing. verbi տալ, quod eſt ex Anomalis primæ Coniugationis, cuius forma deſcribitur fol. 176.

մեզ Nobis: Datiuus pluralis pronominis primitiui primæ perſonæ, à nominatiuo ſing. ես, de quo fol. 96., & ſequen.

յայս աւուր In hoc die, ſeu hodie: dictio cõpoſita ex littera ſeruili յ, & pronomine demonſtratiuo այս, de quo fol. 129., & nomine Heteroclito աւր, qnod deſcribitur fol. 92.

թող Dimitte: Imperat. ſingul. verbi թողնուլ, vel թողուլ, quod eſt mixtæ Coniugationis, ſequiturque modò tertiam Coniugationem, modò quartam, ſicuti colligitur ex dictis fol. 238., & 259.

մեզ Nobis: de hoc datiuo dictum eſt ſupra.

զպարտս Debita: զ, eſt nota accuſatiui, vt dictum iam eſt: պարտս accuſatiuus plur. deſumptus à nominatiuo plurali պարտք, mutaturque ք in ս, iuxta regulam datam fol. 28., & 29.

մեր Noſtra: accuſatiuus ſingularis, qui etiam ſeruit pro plurali, vt dictum eſt fol. 117., & 118.

մեք Nos: nominatiuus pluralis pronominis primitiui primæ perſonæ, quod deſcribitur fol. 96.

թողումք Dimittimus: prima perſona pluralis præſentis verbi *թողուլ*, quod eſt quartæ Coniugationis, ex eo genere verborum, quæ ſunt mixtæ Coniugationis, aſſumuntque initio tertiæ perſonæ ſingularis præteriti vocalem *ե*, de quibus fol. 257.

մերոց Noſtris: Datiuus pluralis pronominis *մեր*, cuius declinatio extat fol. 117.

պարտապանաց Debitoribus: Datiuus plur. nominis *պարտապան*, quod eſt ex nominibus primæ ſpeciei, declinationis ſecundæ, de quibus fol. 74.

մի տար Ne des: *մի* eſt particula prohibitiua: *տար* eſt forma imperatiui verbi *տալ*, quæ forma reperitur vt plurimum, cõiuncta cùm particula negatiua *մի*, prout obſeruatum eſt fol. 179.

զմեզ Nos: accuſatiuus pluralis pronominis, *ես*, de quo fol. 96., & 99.

ի

ի փորձութիւն In tentationē : ի, eſt prę-poſitio valens, in : փորձութիւն, eſt nomen ſubſtantiuum ex ęo genere nominum, quę deſinunt in nominatiuo in ութիւն, de quibus fol. 69.

այլ Verùm, ſed:

փրկեա Libera : imperatiuus ſingularis verbi փրկել, quod eſt primæ ſpeciei, Cō-iugationis ſecundæ, prout colligi poteſt ex exemplari huius ſpeciei, fol. 188.

ի չարէ à malo: ի præpoſitio ſeruiens loco præpoſitionis Latinorum, à, ab, de : չարէ eſt ablatiuus nominis չար Malus, ſeu ſubſtātiuè malum, quod nomen eſt ſecundæ ſpeciei, Declinationis tertiæ: dicitur autem in ablatiuo ի չարէ, quia ablatiui ſing. quorumcunque nominum quando habent præuiam vocalem ի, vel յ ſignificantem A, vel Ab, vel De, deſinunt vt plurimum in է; prout obſeruatum eſt fol. 52.

Pſalmus primus.

Երանեալ է այր որ ոչ գնաց ի
Beatus eſt vir qui non ambulauit in
խորհուրդս ամպարշտաց: ի Ճանա-
conſilijs impiorum : in vi-
պարհի մեղաւորաց նա ոչ եկաց:
a peccatorum ille non ſtetit:
և յաթոռս ժանտից նա ոչ նս-
& in cathedra prauorum ille non ſe-
տաւ.
dit .
այլ յօրէնսն Տեառն են կամք
ſed in lege Domini ſunt voluntates
նորա: և յօրէնս նր̃ խորհեսցի
eius : & in lege eius meditabitur
նա ի տուէ և ի գիշերի: և եղի-
ille in die & in nocte : & e-
ցի նա որպէս ծառ որ տնկեալ
rit ille tanquam arbor quæ plantata
է ի գնացս ջուրց .
eſt ſecus decurſus aquarum.

որ

որ զպտուղ իւր ի ժամու տացէ:
Quæ fructum ſuum in tempore dabit :
եւ տերեւ նր̄ մի թափեսցի, եւ
& folium eius non ſpargetur , &
զամենայն զորինչ արասցէ յաջող-
omne quod faciet proſpe-
եսցի նմայ .
rabitur ei .
ոչ այսպէս են ամբարիշտք եւ
non hoc modo ſunt impij &
ոչ այն պէս : այլ որպէս հողմ
non illo modo : ſed ſicut vētus
զփոշի , զի հոսէ ի վերայ
puluerem, quoniam ſpargit deſuper
երեսաց երկրի.
facies terræ .
վասն այսորիկ ոչ յարիցեն ամ-
Propter hoc non ſurgent im-
բարիշտք ի դատաստան : եւ ոչ
pij in iudicio : neque
մեղաւորք ի խորհուրդս արդարոց .
peccatores in conſilio iuſtorum .

քանզի

քանզի ճանաչէ տէր զճանա-
Quoniam cognoſcit Dominus vi-
պարհս արդարոց : ճանապարհք
as iuſtorum : viæ
ամբարշտաց կորիցեն .
impiorum peribunt .

Երանեալ է Beatus eſt: *Երանեալ* Par-ticipiale intranſitiuum, de quo fol. 139: *է*, eſt: tertia perſona ſingularis verbi ſubſtantiui.

գնաց Ambulauit: tertia perſona ſingularis præteriti, verbi *գնալ*, quod eſt ex verbis primæ ſpeciei, Coniugationis primæ, de quibus fol. 155.

ի խորհուրդս In conſilio: *ի*, præpoſitio ſignificans, in: *խորհուրդս*, Ablatiuus ſingularis nominis *խորհուրդ*: additurque in fine littera affixa *ս*, ad ornatum, ſeu ad eum finem, qui exponitur fol. 27 & ſeq.

ամբարշտաց Impiorum: Genitiuus pluralis nominis *ամբարիշտ*, quod eſt ex nominibus primæ ſpeciei, Declinatio-nis

nis ſecundæ, de quibus fol. 74: dicitur autem ամբարշտաց, non verò ամբարիշտաց, quia vocalis ի, quæ eſt in recto eliditur in obliquis, prout dictum eſt ſæpius, obſeruaturque fol. 56., & ſeq.

ի ճանապարհի In via, ի eſt præpoſitio: ճանապարհի, eſt ablatiuus nominis ճանապարհ, quod eſt primæ ſpeciei, declinationis ſecundæ.

մեղաւորաց Peccatorum: Genit. plur. nominis մեղաւոր, quod eſt dictæ ſpeciei, & declinationis.

եկաց Stetit: tertia perſona ſing. præt. verbi կալ, quod eſt de numero verborum, anomalorum primæ Coniug., eorum ſcilicet, quæ in capite tertiæ perſonæ ſingul. præteriti aſſumunt vocalem ե, de quibus fol. 166., & ſeq.

յաթոռս In cathedra: collige ex dictis ſupra in dictione ի խորհուրդս.

ժանտից Prauorũ: genit. plur. nominis ժանտ, quod eſt ſecũdę ſpeciei, declin. 2.[æ]

նստաւ Sedit: tertia perſona ſingularis

præteriti, verbi նստիլ, quod eſt ex verbis ſecundæ ſpeciei, Coniugat. tertiæ, quod quidem verbum deſcribitur fol. 222.

տեառն Domini, prout notatum eſt in Abbreuiaturis: eſtque genitiuus ſingularis nominis anomali տէր, de quo fol. 89.

են Sunt: tertia perſona pluralis verbi ſubſtantiui; prout fol. 185.

յ աւրէնս In lege: յ ſtat loco præpoſitionis, In: աւրէնս, eſt ablatiuus nominis ա̊րէնք lex, quod eſt ex eo genere nominum, quæ vſu veniunt tantùm in plur. de quibus fol. 53.

կամք Voluntates, ſeu voluntas: nomen, quod vſu venit tantum in plur.

նորա Eius: genitiuus ſing. pronominis նայ, de quo fol. 103., & ſeq.

խորհեսցի Meditabitur: tertia perſona ſingul. fut. à verbo խորհեիլ, quod eſt tertiæ ſpeciei, Coniugationis tertiæ; de qua verborum ſpecie agitur fol. 226., & ſeq.

ի տուէ In die: ի eſt præpoſitio, տուէ

eſt

eſt ablatiuus nominis *տփու* ; mutaturque vocalis *ի*, quæ eſt in recto, in vocalem *ո* affectam ſemiuocali *ւ*, iuxta ea, quæ dicta ſunt fol. 61.

գիշերի Nocte ablatiuus nominis *գիշեր*.

եղիցի Erit : tertia perſona ſingularis futuri verbi anomali *եղնիլ*, quod deſcribitur fol. 247.

տնկեալ է Plantata eſt : *տնկեալ*, Participiale paſſiuum eſt, à verbo *տնկել*; de quibus participialibus dictum eſt fol. 139., & ſeq.

ի գնացս Secùs decurſus : *ի* præpoſitio valens Iuxta, ſecùs, In, ab : *գնացս* Ablatiuus pluralis à nominatiuo *գնացք*; quod nomen eſt ex eo genere nominum, quæ vſu veniunt in plurali tantum; Mutatur autem littera *ք*, quæ vltima recti in litteram *ս*, iuxta regulam datam fol. 50., & ſeq.

ջուրց Aquarum : genitiuus pluralis à nomine *ջուր*, quod eſt primæ ſpeciei declinationis tertiæ, de quo nomine obſer-

uantur aliqua fo. 83.

որ Quæ: pronomen relatiuum, de quo in Pronominibus.

զպտուղ Fructum: *զ* eſt nota accuſatiui, ſeu articulus ipſius, vt dicitur fol. 45. *պտուղ* Accuſatiuus nominis *պտուղ*.

իւր Suum: pronomen poſſeſſiuum tertiæ perſonæ, de quo fol. 114.

ի ժամու In tempore: *ի*, Prępoſitio ſignificans, In: *ժամու*, Ablatiuus nominis *ժամ*, quod reducitur ad tertiam declinationem, prout obſeruatur fol. 85.

տացէ Dabit: tertia ſingularis futuri verbi anomali *տալ*, cuius coniugatio habetur fol. 176., & ſeq.

մի թափեսցի Non ſpargetur: *մի*, particula negatiua: *թափեսցի* ſpargetur, verſabitur: tertia ſing. fut. verbi paſſiui *թափիլ*, quod manat ab actiuo *թափել*, cuius generis paſſiua ſequuntur inflexionem verborum tertiæ ſpeciei, declinationis tertiæ, prout obſeruatum eſt fol. 228.

զամենայն զոր ինչ Omne quod, quicquid,

quid; reſpondetque ad verbum noſtro Italico ſermoni (tutto quello che): *զամենայն* Accuſatiuus nominis collectiui *ամենայն*, litteraque *զ*, ſtat loco articuli, prout ſæpius dictum eſt: *զորինչ* accuſatiuus pronominis relatiui *որ*, habetque adiunctum nomen *ինչ*.

արասցէ Faciet: tertia perſona ſingul. fut. verbi anomali *Եհել*, de quo fol. 209.

յաջողեսցի Proſperabitur: tertia perſona ſingularis futuri verbi paſſiui *յաջողիլ*, quod formatur ab actiuo *յաջողել*, ea ratione, qua dictum eſt ſupra, fol. nempe 228.

նմայ Ei: datiuus pronominis primitiui tertiæ perſonæ, quod deſcribitur fol. 103., & ſeq.

ոչ Non: particula negatiua.

այսպէս Hoc modo, ſeu aduerbialiter, ſic: eſt enim dictio compoſita ex pronomine *այս*, & nomine *պէս*: idem dicendum de particula ſequenti *այնպէս*.

են Sunt: id explicatum eſt ſupra.

ամբա-

ամբամիշտոք Impij: plurale nominis ամբարիշտ, à quo formatur, addita in ſine littera ք, iuxta dicta fol. 53., & ſeq.

այլ Sed: particula aduerſatiua, quæ etiā aliquando eſt nomen ſignificans, Alius, a, ud.

որպէս Sicut, tanquam: particula ſimilitudinis, compoſita ex nomine relatiuo, որ, & nomine պէս, ac ſi dicatur, qua ratione, quo modo.

հողմ Ventus: nomen primæ ſpeciei, Declinationis tertiæ, cuius genitiuus eſt հողմոյ, de quo genere nominum extat exemplar fol. 80.

զփոշի Puluerem, cinerem: vbi littera զ, quæ eſt in capite dictionis, eſt nota accuſatiui.

հոսէ Spargit, in varias partes diſpergit: tertia præſentis verbi հոսել, quod eſt primæ ſpeciei, Coniugationis ſecundæ.

ի վերայ Super: Præpoſitio poſtulans genitiuum, ſicut patet ex ſequentibus.

երեսաց Faciebus: Genitiuus pluralis nomi-

nominis *երես*, quod eſt ſecundæ declinationis.

Երկրի Terræ : genitiuus ſingularis, nominis *Երկիր* : eliditurque in obliquo vocalis *ի*, quæ eſt in recto, iuxta regulam dictam fol. 57.

Վասն այսորիկ Propter hoc : dictio compoſita ex particula *վասն* Pro, & *այսորիկ* voce, quæ vox eſt genitiuus ſingularis pronominis *այս*, vt conſtat ex eius inflexione fol. 129: ex quo etiam collige, particulam, *վասն*, poſtulare genitiuum.

յարիցեն Surgent : tertia pluralis futuri verbi *յարիլ*, quod eſt primæ ſpeciei, Coniugationis tertiæ, ſequiturque fermè inflexionem exemplaris allati fol. 219: cuius etiam ordinis eſt vox, *կորիցեն* peribunt, quæ eſt in fine verſiculi ſequentis: Cætera ſatis clara ſunt ex iam dictis.

FINIS.

РНБ ОНЛ
Н Арм.
2 - 8042